

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

ÖĞRENCİLERİN DERSHANEYE YÖNELİK DÜŞÜNCELERİNİN
ANALİZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe Neslihan ÖREN

İstanbul
Mayıs, 2014

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

ÖĞRENCİLERİN DERSHANEYE YÖNELİK DÜŞÜNCELERİNİN
ANALİZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe Neslihan ÖREN
500112008

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Latife Çimen KABAKLI

İstanbul
Mayıs, 2014

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS
TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Yrd. Doç. Dr. Latife ÇİMEN (Danışman)

Üye Prof. Dr. Hikmet SAVCI

Üye Yrd. Doç. Dr. M. Zeki İLGAR

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Bülent ARI

Enstitü Müdürü V.

ÖNSÖZ

Eğitim ve öğrenim hakkı anayasamız tarafından düzenlenmiş sosyal hak ve ödevlerdendir. Ancak eğitim kurumlarının yetersiz sayıda oluşu ve mevcut kurumlardaki bazı aksaklıkların bulunması, alınan eğitimden gerektiği gibi fayda sağlanamadığı konusunda tartışmaları meydana getirmiştir. Bu tartışmalardan en büyük payı yükseköğretime geçişte yaşanan zorluklar oluşturmaktadır.

Yükseköğretim kurumlarına giriş sınavlarında sık aralıklarla yapılan değişimler, bu değişimlere öğrencilerin uyum sorunu yaşaması gibi sorunlara ek olarak, yükseköğretim kurumlarının kontenjan sayısının başvuru sayısından çok düşük olması, yarışmacı eğitim anlayışını doğurmuştur.

Yarışmacı eğitimin en önemli unsuru ise, amaçlarından biri öğrencileri merkezi sınavlara hazırlamak olan dershaneler olmuştur. Artan talep karşısında sayıları da artan dershaneler, eğitim sisteminde kendine bir yer edinmiştir. Toplum tarafından eğitime devam eden her öğrencinin dershaneye gitmesi gerektiği doğrultusunda bir algı oluşmuştur. Bu algının sebepleri arasında dershanelerin okula yardımcı olma ve merkezi sistem sınavlarında başarı düzeyini artırma fonksiyonlarının olduğunun kabul edilmesidir.

Bu araştırmada dershanelerin eğitim sistemindeki yerinin ne ölçüde gerekli olduğu, dershanecilik algısının oluşmasındaki temel faktörler ve öğrencilerin dersane eğitimi hakkındaki görüşleri incelenerek, eğitim sistemi ile ilgili sorunlara çözüm önerileri getirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmam esnasında şahsımdan değerli görüşlerini ve desteklerini esirgemeyen tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Latife Çimen Kabaklı'ya, anket çalışması esnasında yardımlarını esirgemeyen öğrencilerim ve öğretmen arkadaşlarıma ve hayatımın her döneminde olduğ gibi eğitim öğretim hayatımda da en büyük destekçim olan annem Nilüfer Altınayar'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

AYŞE NESLİHAN ÖREN

ÖZET

ÖĞRENCİLERİN DERSHANEYE YÖNELİK DÜŞÜNCELERİNİN ANALİZİ

Ayşe Neslihan ÖREN

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi ve Denetimi

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Latife Çimen KABAKLI

Mayıs, 2014, XV + 154

Eğitim, insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanlığın çağdaşlaşması, ilkel toplumlardan medeni toplumlar haline gelmesi, eğitim sayesinde gerçekleşmiştir. Eğitim- öğretim şekilleri ve eğitimin verildiği alanlar, insanlığın farklı dönemlerinde çeşitlilik göstermiştir. Başlarda, hayatta kalmak, düşmanla mücadele etmek gibi hedefleri olan eğitim, zaman içerisinde insanlığın da gelişmesi ile toplumları çağdaşlaşmanın üst sınırlarına taşıyacak, bir araç görülmüştür.

Eğitim, zamanla gelişerek, kendine özgü birimleri olan büyük bir sistem haline almıştır. Sistem özelliğinden kaynaklanan bir gereklilik olarak, eğitim sisteminde de alt birimlerde gerçekleşecek bir aksaklık, bütün sistemin varlığını tehlikeye sokacak niteliktedir. Eğitim sistemini etkileyen unsurlar olan eğitim reformları, siyasetin etkisi, eğitim yönetimi, ulusal birlik duygusu, din etkisi, ülkenin coğrafi etmenleri, ülkenin demografik etmenleri, toplumdaki sosyal sınıf etkisi, dil etkisi ve ekonomik etmenler gibi eğitim üzerinde doğrudan etkili, yaptırım gücü yüksek olan unsurlardır. Ülkemizdeki eğitim kurumları, artan nüfusu, değişen ekonomik şartları ve yönetimde bulunan her siyasi görüşün kendi fikirlerini eğitime yansıtma istemesi gibi nedenlerle kendilerini yeteri kadar yenileyememiş ve yeterli gelişimi gösterememiştir. Toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek düzeye çıkamayan eğitim sisteminin karşısında eğitim kurumlarına alternatif olarak görülen ve eğitime destek sağlayan özel öğretim kurumları ortaya çıkmıştır.

Türkiye’de 1960’lı yıllara kadar, üniversite çağındaki nüfusun ve okullaşma oranının düşük olması sebebiyle üniversiteye giriş, sınav haricinde bazı yöntemler ile yapılmaktaydı. Ancak, hızla artan nüfus ve okullaşma oranı karşısında üniversitelerin sayısı yetersiz kalmış ve sınav sistemine geçilmiştir.

Üniversite çağında olan nüfusun ve bu nüfusta okullaşma oranının fazla olduğu çoğu ülkede olduğu gibi ülkemizde de üniversiteye giriş, sınavlar aracılığı ile yapılmaktadır. Bu sınavda başarı sağlamak ve iyi bir eğitim almak isteyen öğrenciler ve öğrenci velileri yetersiz gördükleri eğitim sisteminin tamamlayıcısı olarak gördükleri dersanelere yönelmişlerdir.

Hızla artan dersane sayısı bazı kesimler tarafından, okullara alternatif oldukları ve toplumun okullara olan güvenini azalttığı, dershaneye giden ve gidemeyen öğrenciler arasında fırsat eşitsizliği oluşturduğu gibi gerekçeler ile eleştirilmektedir.

Dersaneler, mevcut olan bir ihtiyaçtan doğmuştur ve merkezi sınavlar gibi seçme sınavlarının varlığı ve okullarda verilen öğretim tarzının bu sınavlarda başarıyı arttırmaya yönelik olmaması devam ettikçe bu ihtiyaç da devam edecektir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim sistemi, ÖSYM, Dersaneler

ABSTRACT

ANALYSIS of STUDENTS'S IDEAS ABOUT TRAINING CENTER

Ayşe Neslihan Ören

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Latife Çimen KABAKLI

2014, XV+154

Education is as old as human history. The modernization of humanity and the transformation of primitive societies to civilized societies have been realized by education. Education-tuition skills and the fields that educations delivered have been varied at different eras of humanity. At the early stages the target of education has been for the survival and the struggle with the enemies. As time passed it has been seen as a vehicle that will bring the societies to the upper level of modernization with the evolution of humanity.

Education has been developed in the course of time and turned out to be a system that has its own functions. A defect that will happen at the lower level of the system that might happen because of the speciality of the system can jeopardize the existence of the whole system. Education reforms, the impact of politics, the managemetn of education, the feeling of national union, the impact of religion, the geographical factors of the country, the impact of the social classes in the society are the facts with high sanction that affect the education system . In our country, the education organizations did not renew and improve itself sufficiently because of the rising population, variable economical circumstances and the political views of the government that want to reflect their own view to the education. Private teaching organizations came into being as an alternative against the education organizations that lack to respond to the needs of the society.

In Turkey, entrance to the university has been done with some other methods rather than exam because the population of students at the age of university education is low when compared to the whole population till the 60's. However, the number of universities became insufficient because of the highly rising population of the students and it brought the need to pass the system of examination.

The entrance to the university has been done via exams in our country like the other countries which have high population of students at the age of university education.

Some people complain about the private establishments which' number increase highly because they are alternative to the schools, they decrease the trust of the society to the schools and they form inequality of opportunities among the students that can go or cannot go to the private establishments.

Private establishments came into being because of a current need and this need will continue with the existence of central exams like selection exams and the teaching skills at schools that do not intend to increase the success in these exams.

Key Words: System of Education, ÖSYM, Private Teaching Institution

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
1. BÖLÜM GİRİŞ	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3. Araştırmanın Amacı.....	3
1.4. Varsayımlar.....	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.6. Terimler (Tanımlar)	4
2. BÖLÜM KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. Eğitim-Öğretim Kavramları.....	6
2.1.1. Eğitimin Tanımı	6
2.2. Eğitimin Amaçları.....	7
2.2.1. Bireye Dönük Amaçlar	8
2.2.2. Topluma Dönük Amaçlar.....	8
2.2.3. Çevreye Dönük Amaçlar.....	8
2.3. Türk Eğitim Sisteminin Amaçları.....	9
2.3.1. Genel Amaçlar	9
2.3.2. Özel Amaçlar	10
2.4. Eğitimin Fonksiyonları	10
2.4.1. Kültürel Fonksiyonu	10
2.4.2. Sosyal Fonksiyonu	11
2.4.3. Ekonomik Fonksiyonu	12
2.4.4. Politik Fonksiyonu	13

2.5. Öğretim Nedir?	14
2.6. Öğrenme nedir?.....	15
2.7. Eğitim-Öğretim ve Öğrenme Arasındaki İlişki	16
2.8. Türk Eğitim Kurumlarının Tarihsel Gelişimi	16
2.9. Türk Milli Eğitim Sistemi.....	17
2.10. Türk Milli Eğitim Sisteminin Genel Yapısı.....	18
2.10.1. Örgün Eğitim.....	18
2.10.2. Yaygın Eğitim	22
2.11. Bütçeden Eğitime Ayrılan Pay	24
2.12. Okullaşma Oranı	25
2.13. Okul, Derslik ve Öğretmen Sayıları	26
2.14. Yarışmacı Eğitim	28
2.15. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM).....	29
2.15.1. Yasal Dayanaklar	30
2.15.2. Üniversite Giriş Sisteminin Tarihsel Gelişimi	30
2.15.3. ÖSYM'ye Ait Sayısal Veriler	32
2.16. Dünyada Dershanecilik.....	39
2.16.1. Yüksek Öğretime Girişi Türkiye'ye Benzemeyen Ülkeler.....	40
2.16.1.1. Fransa Eğitim Sistemi ve Yükseköğretime Giriş	40
2.16.1.2. Almanya Eğitim Sistemi ve Yükseköğretime Giriş	41
2.16.1.3. Avustralya Eğitim Sistemi ve Yükseköğretime Giriş.....	42
2.16.1.4. Avusturya Eğitim Sistemi ve Yüksek Öğretime Giriş.....	43
2.16.2. Yükseköğretime Girişi Türkiye'ye Benzeyen Ülkeler.....	43
2.16.2.1. Japonya Eğitim Sistemi ve Yükseköğretime Giriş.....	44
2.16.2.2. Amerika Eğitim Sistemi ve Yükseköğretime Giriş.....	45
2.17. Özel Dershanelerin Tanımı ve Amacı	47
2.18. Türkiye'de Dershanelerin Tarihsel Gelişimi	48
2.18.1. Yıllara Göre Okul- Öğrenci- Dershane Sayısal Verileri	52
2.19. Özel Dershanelerin İşlevselliği	53
2.19.1. Özel Dershanelerin Okulda Verilen Eğitime Destek Olma İşlevselliği	54
2.19.2. Merkezi Sınavlarda Başarı Oranına Olan Etkisi Bakımından.....	57

2.19.3. Yaygın Eğitime Devam Eden Öğrencilere veya Mezun Olanlara Yükseköğretime Geçişte Destek Olması Bakımından	61
2.19.4. Sosyal Destek Olması Bakımından	62
2.19.5. Rehberlik Hizmetleri Bakımından	62
2.19.6. Eğitim Öğretime Etkisi Bakımından	63
2.20. Dershanelerde Uygulanan Öğretim Programı ve Öğretim Yöntemleri	65
2.21. Okullarda Uygulanan Öğretim Programları ve Öğretim Yöntemleri	70
2.22. Dershanelerde ve Okullarda Uygulanan Öğretim Programlarının ve Öğretim Yöntemlerinin Karşılaştırılması ve ÖSYM Sınavları ile Örtüşmesi	72
2.23. Dershane ve Okullarda Uygulanan Ölçme Değerlendirme Yöntemleri ve ÖSYM Sınavı ile Karşılaştırılması	79
2.24. Özel Dershaneler İle İlgili Mevzuat.....	82
2.24.1. 5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu	82
2.24.2. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği.....	83
2.24.3. Kalkınma Planlarında Özel Dershaneler	83
2.24.4. Milli Eğitim Şuralarında Özel Dershaneler.....	85
2.25. İlgili Araştırmalar	87
3. BÖLÜM YÖNTEM.....	89
3.1. Araştırmanın Modeli.....	89
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	89
3.3. Veri Toplama Teknikleri	89
3.4. Verilerin Analizi	90
4. BÖLÜM BULGULAR VE YORUMLAR	91
4.1. Araştırmaya Katılan Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	91
4.2. Araştırmaya Katılan Deneklerin Doğum Tarihlerine Göre Dağılımı	93
4.3. Katılımcıların Anne Öğrenim Durumu.....	94
4.4. Katılımcıların Baba Öğrenim Durumu	95
4.5. Katılımcıların Anne Meslek Durumuna Göre Dağılımları	96
4.6. Katılımcıların Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılımı	100
4.7. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	101
5. BÖLÜM SONUÇ VE ÖNERİLER.....	140
5.1. Sonuç	140
5.2. Öneriler	142

5.3. Araştırmacılara Öneriler	143
KAYNAKLAR	144
EKLER.....	148

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 2.1.	Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla İle Konsolide/ Merkezi Yönetim Bütçesinin Milli Eğitim Bakanlığı Bütçesine Oranları	25
Çizelge 2.2.	Öğretim Yılı ve Eğitim Seviyesine Göre Net Okullaşma Oranları.....	26
Çizelge 2.3.	2012-2013 Yılında Okul, Derslik, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları.....	27
Çizelge 2.4.	İlköğretim Kademesi Okul, Derslik, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları.....	27
Çizelge 2.5.	Ortaöğretim Kademesi Okul, Derslik, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları.....	28
Çizelge 2.6.	2009 Yılı ÖSYS Sayısal Verileri.....	32
Çizelge 2.7.	2009 Yılı ÖSYS'ye Başvuran Adayların Öğrenim Durumu	32
Çizelge 2.8.	2010 Yılı ÖSYS Sayısal Verileri.....	33
Çizelge 2.9.	2010 Yılı ÖSYS'ye Başvuran Adayların Öğrenim Durumu	34
Çizelge 2.10.	2011 Yılı ÖSYS Sayısal Verileri.....	35
Çizelge 2.11.	2011 Yılı ÖSYS'ye Başvuran Adayların Öğrenim Durumları.....	35
Çizelge 2.12.	2012 Yılı ÖSYS Sayısal Verileri.....	36
Çizelge 2.13.	2013 Yılı ÖSYS Sayısal Verileri.....	37
Çizelge 2.14.	2009-2010 ÖSYS Sayısal Verileri.....	37
Çizelge 2.15.	2011-2012 ÖSYS Sayısal Verileri.....	38
Çizelge 2.16.	2013 ÖSYS Sayısal Verileri	38
Çizelge 2.17.	Yıllara Göre Okul-Öğrenci-Dershane Sayısal Verileri	52
Çizelge 2.18.	2013-2014 Eğitim- Öğretim Yılında Dershaneye Giden Öğrenci Sayısı	56
Çizelge 2.19.	2012-2013 Yılı Sınava Giren Mezun Öğrenci Sayısı.....	56
Çizelge 2.20.	2012-2013 Yılında Dershaneye Giden Öğrenci 12. Sınıf ve Mezun Öğrenci Sayıları.....	60
Çizelge 2.21.	Dershanenin Sınav Sonuçlarındaki Başarıları Tercih Edilmesinde Etkili midir?.....	67

Çizelge 2.22.	7. Sınıf Sayılar Öğrenme Alanının Alt Öğrenme Alanları ve Kazanımları	71
Çizelge 2.23.	Öğrencilerin Dershanedeki Biyoloji Öğretimi Hakkındaki Görüşleri	73
Çizelge 2.24.	Kimya Öğretiminde Okul ve Dershane Eğitiminin Karşılaştırılması.....	77
Çizelge 4.1.	Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	91
Çizelge 4.2.	Katılımcıların Doğum Tarihlerine Göre Dağılımı.....	93
Çizelge 4.3.	Katılımcıların Anne Eğitim Durumuna Göre Dağılımı.....	94
Çizelge 4.4.	Katılımcıların Baba Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	95
Çizelge 4.5.	Katılımcıların Anne Meslek Durumuna Göre Dağılımları.....	96
Çizelge 4.6.	Katılımcıların Baba Meslek Durumuna Göre Dağılımı	97
Çizelge 4.7.	Katılımcıların Baba Meslek Durumuna Göre Dağılımı	98
Çizelge 4.8.	Katılımcıların Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılımı	100
Çizelge 4.9.	Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	101
Çizelge 4.10.	Dershaneye Gitmeden Sınav Kazanabilme Düşüncesi.....	102
Çizelge 4.11.	Dershanenin Sınav Sonuçlarındaki Başarısı Tercihimde Etkilidir.....	103
Çizelge 4.12.	2012-2013 Yılında Dershaneye Giden Öğrenci 12. Sınıf ve Mezun Öğrenci Sayıları.....	104
Çizelge 4.13.	Üniversiteyi Kazanmak İçin Dershaneye Gitmenin Gerekliliği.....	104
Çizelge 4.14.	Okuldaki Verilen Bilgilerin Üniversite Sınav Soruları ile Uyumu ..	106
Çizelge 4.15.	Sınavlara Hazırlık Tekniğinin Nerede Daha Fazla Verildiği Düşüncesi	107
Çizelge 4.16.	Okulların Öğrencileri Sınava Yeterince Hazırladıkları Düşüncesi ..	109
Çizelge 4.17.	Okul ve Dershaneden Hangisinin Daha Kaliteli Eğitim Sunduğu ...	110
Çizelge 4.18.	Öğretmenlerin Nerede Daha Donanımlı Oldukları Düşüncesi.....	112
Çizelge 4.19.	Katılımcıların Kendileri ile Bir Öğrenci Olarak Kimin İlgilendiği Görüşü.....	113
Çizelge 4.20.	Dershanelerin Sınavlar Dışında Çeşitli Konularda da Yararlı Olduğu Düşüncesi	114
Çizelge 4.21.	Üniversiteye Hazırlık Aşamasında Rehberlik Hizmetinin Nereden Alındığı	115

Çizelge 4.22. Dershane Programlarının Okul Derslerine Katkı Sağladığı Düşüncesi	117
Çizelge 4.23. Kimya Öğretiminde Okul ve Dershane Eğitiminin Karşılaştırılması.....	118
Çizelge 4.24. Öğrencilerin Dershanedeki Biyoloji Öğretimi hakkındaki Görüşleri	120
Çizelge 4.25. Öğrencilere Göre Dershaneler Kaldırılmalı Mıdır?	123
Çizelge 4.26. Öğrencilere Göre Dershaneler Okulların Açıklarını Kapatmakta Mıdır?	124
Çizelge 4.27. Dershaneler Okula Alternatiftir	125
Çizelge 4.28. Dershaneler Sınav Tekniği Kazandırmaktadır	126
Çizelge 4.29. Okullar Kaldırılsın Nasılsa Okul Kadar Dershaneye Gidilmektedir.....	127
Çizelge 4.30. Ücret Olmadığı Durumda Okul ve Dershane Tercihi.....	128
Çizelge 4.31. Sınavlar Var Oldukça Dershaneler Var Olmaya Devam Edecektir	129
Çizelge 4.32. Dershaneler Sınav Kazandırmada Okullardan Çok Daha Başarılı Olmaktadır	130
Çizelge 4.33. Katılımcıların Okul Türüne Göre Dağılımı	131
Çizelge 4.34. Sizce Üniversite Sınavları Kaldırılmalı? Sorusuna verilen cevaplar.....	132
Çizelge 4.35. Üniversiteye Giriş Merkezi Sistemle mi, Üniversite Bazında mı Olmalı?	133
Çizelge 4.36. Üniversitelerin Merkezi Sistem Dışında Bir Sistemle Öğrenci Alması Tarafı Öğrenci Alımlarına Neden Olur mu?.....	134
Çizelge 4.37. Gelişmiş Ülkelerde Üniversite Sınavı Olup Olmadığı Bilgisi	135
Çizelge 4.38. Dershanelerin Özel Okula Dönüşmesi Görüşüne Katılım.....	136
Çizelge 4.39. Katılımcıların Dershaneye Devam Süreleri.....	137
Çizelge 4.40. Gelişmiş Ülkelerde Dershanelerin Olup Olmadığı Bilgisi.....	138
Çizelge 4.41. Ebeveynlerin Başarı Takibinde Dershaneler ile İletişim Durumu ...	139

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4.1.	Katılımcıların Cinsiyet Dağılımının Grafiği.....	91
Şekil 4.2.	Katılımcıların Doğum Tarihleri Grafiği	93
Şekil 4.3.	Katılımcıların Anne Eğitim Durumu Grafiği.....	94
Şekil 4.4.	Katılımcıların Baba Eğitim Durumu Grafiği	95
Şekil 4.5.	Katılımcıların Anne Meslek Grafiği	97
Şekil 4.6.	Katılımcıların Baba Meslek Grafiği	99
Şekil 4.7.	Katılımcıların Aylık Gelir Grafiği	100
Şekil 4.8.	Katılımcıların Eğitim Durumu Grafiği	101
Şekil 4.9.	Dershaneye Gitmeden Sınav Kazanabilme Düşüncesi	102
Şekil 4.10.	Üniversiteyi Kazanmak İçin Dershaneye Gitmenin Gerekliliği	104
Şekil 4.11.	Okuldaki Verilen Bilgilerin Üniversite Sınav Soruları ile Uyumunu.....	106
Şekil 4.12.	Sınavlara Hazırlık Tekniğinin Nerede Daha Fazla Verildiği Düşüncesi.....	107
Şekil 4.13.	Okulların Öğrencileri Sınava Yeterince Hazırladıkları Düşüncesi.....	109
Şekil 4.14.	Okul ve Dershane Hangisinin Daha Kaliteli Eğitim Sunduğu.....	110
Şekil 4.15.	Öğretmenlerin Nerede Daha Donanımlı Oldukları Düşüncesi	112
Şekil 4.16.	Katılımcıların Kendileri ile Bir Öğrenci Olarak Kimin İlgilendiği Görüşü.....	113
Şekil 4.17.	Dershanelerin Sınavlar Dışında Çeşitli Konularda da Yararlı Olduğu Düşüncesi.....	114
Şekil 4.18.	Üniversiteye Hazırlık Aşamasında Rehberlik Hizmetinin Nereden Alındığı	115
Şekil 4.19.	Dershane Programlarının Okul Derslerine Katkı Sağladığı Düşüncesi.....	117
Şekil 4.20.	Öğrencilere Göre Dershaneler Kaldırılmalı Mıdır?.....	123
Şekil 4.21.	Öğrencilere Göre Dershaneler Okulların Açıklarını Kapatmakta Mıdır?	124
Şekil 4.22.	Dershaneler Okula Alternatiftir	125
Şekil 4.23.	Dershaneler Sınav Tekniği Kazandırmaktadır.....	126
Şekil 4.24.	Okullar Kaldırılsın Nasılsa Okul Kadar Dershaneye Gidilmektedir	127
Şekil 4.25.	Ücret Olmadığı Durumda Okul ve Dershane Tercihi	128
Şekil 4.26.	Sınavlar Var Oldukça Dershaneler Var Olmaya Devam Edecektir.....	129

Şekil 4.27.	Dershaneler Sınav Kazandırmada Okullardan Çok Daha Başarılı Olmaktadır	130
Şekil 4.28.	Katılımcıların Okul Türü Grafiği.....	131
Şekil 4.29.	Sizce Üniversite Sınavları Kaldırılmalı? Sorusuna Verilen Cevaplar	132
Şekil 4.30.	Üniversiteye Giriş Merkezi Sistemle mi, Üniversite Bazında mı Olmalı?.....	133
Şekil 4.31.	Üniversitelerin Merkezi Sistem Dışında Bir Sistemle Öğrenci Alması Tarafı Öğrenci Alımlarına Neden Olur mu?	134
Şekil 4.32.	Gelişmiş Ülkelerde Üniversite Sınavı Olup Olmadığı Bilgisi.....	135
Şekil 4.33.	Dershanelerin Özel Okula Dönüşmesi Görüşüne Katılım	136
Şekil 4.34.	Katılımcıların Dershaneye Devam Süreleri	137
Şekil 4.35.	Gelişmiş Ülkelerde Dershanelerin Olup Olmadığı Bilgisi	138
Şekil 4.36.	Ebeveynlerin Başarı Takibinde Dershaneler ile İletişim Durumu.....	139

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Bir milletin sahip olduğu en büyük güç, sahip olduğu genç nüfusedir. Çünkü milli egemenlik ve beraberliği koruyacak olan ve uluslar arası düzeyde milletini ve devletini çağdaş seviyelere taşıyacak olan bu potansiyel güçtür.

Türkiye de genç nüfusu yoğun olan ülkelerden biridir. Bu genç nüfusun istendik düzeye getirilmek istenmesine karşın, kaynakların sınırlı olması büyük bir eğitim sorununu doğurmaktadır. Ülkedeki nüfusun ve eğitime verilen önemin giderek artması, ülkenin refah düzeyinin artışı bakımından oldukça önemlidir. Ancak ülkemizde artan nüfus ve eğitime olan talebin karşısında okul ve eğitimcilerin sınırlı sayıda kalması, eğitim sistemimizde aksaklıkları meydana getirmiştir. Ayrıca günden güne üniversiteye girişin de zorlaştığı ülkemizde, öğrenciler büyük bir yarış içine girmişlerdir.

Eğitim sistemi ve üniversiteye giriş sistemi ülkemize benzeyen pek çok ülkede olduğu gibi dershaneler, ülkemizde de eğitim sisteminin bir parçası haline gelmiştir. Yapılan araştırmalardan elde edilen sonuca göre, ülkelerin gelişmişlik düzeyine bakılmaksızın dershanelerin varlığının, eğitim sistemleri ve üniversiteye giriş sistemleri ile yakından ilgili olduğu görülmüştür.

Bu tez çalışmasında pek çok ülkede ve Türkiye’de bu kadar yaygın olan dersane eğitiminin gerekliliği algısının, öğrenciler arasında ne düzeyde olduğu ve dershanede verilen öğretimin, eğitim sistemine katkısı araştırılmıştır.

1.1. Problem

Dershane kavramı toplumumuzun hemen her kesimini etkisi altına almıştır. Toplumda, “okula giden öğrenci, okula destek olacak başka eğitim öğretim kurumuna daha devam etmeli” şeklindeki bir algı oluşmuştur.

Artan nüfus ve okuma oranının karşısında gelişmekte olan ülkemizin eğitim kaynakları, yetersiz kalmıştır. Bireysel farklılıklara sahip 30-40 adet öğrenci, tek bir sınıfta eğitim öğretim görmektedir. Sınıf mevcudunun fazla oluşu, öğrencilerin kalabalık ortamda derse katılmakta çekingenlik göstermesi, yetersiz eğitim öğretim kaynakları gibi pek çok sorun ve tüm bunların yanında üniversite giriş sınavı gibi

oldukça zor ve seçici bir sınavın varlığı, öğrenci ve velileri dershanelere yönlendirmiştir.

Yapılan araştırmalar sonucunda, ülkemizde dershanelere olan rağbetteki artış, üniversite giriş sınavlarının merkezi hale getirilmesi ve her yıl üniversiteye girmek isteyen öğrenci sayısının artışı ile orantılı olduğu görülmektedir. Bu tez çalışmasında cevabı aranan problem şudur: Eğitim sistemimiz, öğrencilerin merkezi sınavlardaki başarıları üzerindeki etkisi yetersiz midir? Okuldaki öğretim yöntemleri ile dershanelerdeki öğretim yöntemleri arasında bir fark var mıdır? Merkezi sınavlar oldukça, dershanelerin varlığı kaçınılmaz mıdır? Dershanelerin işlevselliği, sadece öğrencilerin merkezi sınavlardaki başarısını artırmak mı yoksa aynı zamanda okuldaki derslerine destek olmak mıdır?

Bu araştırmada dershaneler bu soruların çerçevesinde öğrencilerin görüşleriyle incelenecektir. Bu problemin çözümü için şu alt problemler oluşturulmuştur.

Alt Problemler

1. Dershaneler ne zaman ve hangi koşullarda doğmuştur?
2. Dershanelerin öğretimdeki işlevselliği nedir?
3. Dershanelerin etkin olduğu eğitim alanları ve öğretim şekilleri nelerdir?
4. Öğrencilerde üniversite giriş sınavını kazanmak için mutlaka dershaneye gidilmesi gerektiği konusunda bir algı var mıdır?
5. Okul ve dershane eğitimi kıyaslandığında, öğrencilerde hangi eğitim kurumunun daha kaliteli eğitim verdiği yönünde bir algı vardır?
6. Merkezi sınavlar ile uyumları kıyaslandığında, okullarda uygulanan öğretim yöntemleri mi yoksa dershanelerde uygulanan öğretim yöntemleri mi daha etkilidir?
7. Dershaneler sadece öğrencilerin merkezi sınavlardaki başarısında mı etkilidir? Yoksa öğrencilerin okullarındaki derslerine katkısı bulunmakta mıdır?
8. Dershanelerin okula destek olma ve sınav başarısına katkısının yanında, öğrencilerin sosyal ve kişisel gelişimlerine de katkısı var mıdır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Dershanelerin ülkemizde ortaya çıkışı 1920'li yıllara dayanmaktadır. Kurulduğu yıllarda yetişkinlere yönelik olan dersaneler zamanla öğrencilere yönelik hizmet vermeye başlamıştır. Öğrencilerin okuldaki derslerine yardımcı olma ve merkezi sınavlardaki başarılarına destek olma amacıyla öğretim etkinliklerine devam etmiştir. Bu amaçla hizmet veren dershanelere giden öğrenci sayısı zamanla hızla artış göstermiş ve arza talep olarak dershane sayısı da aynı oranda artış göstermiştir. 1982-1983 öğretim yılında 174 olan dershane sayısı, 2012-2013 öğretim yılında 3858'e ulaşmıştır.

Dershane ve dersane öğrencisi sayısındaki bu artış, toplumda dershanelerin eğitim sisteminin bir parçası olduğuna dair bir algının olduğunu göstermektedir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı öğrencilerin okuldan cevap alamayıp onları dershaneye yönlendiren beklentilerinin neler olduğunu saptamak ve bu doğrultuda dershanede izlenen öğretim yöntemlerini tanıtmaktır. Ayrıca öğrencileri dershanelere yönlendiren bu öğretim etkinliklerinin okullarda da uygulanması yönünde önerilerde bulunmak araştırmanın amaçlarındandır. Bu koşullarda eğitim sistemindeki aksaklıkların nispeten giderileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın amacı:

1. İstanbul'daki dershanelerde eğitim alan öğrencilerin, dershanede aldıkları eğitimin, onların akademik başarıları üzerinde nasıl bir etkisinin olduğuna dair algılarını araştırmak,
2. Dershanelerin kendine toplumda hızla bir yer edinmesinin nedenlerini araştırmak.
3. Dershanelerde verilen öğretim yöntemlerini araştırarak merkezi sınavlar ile uyumunun ne ölçüde olduğunu belirlemek ve öğrencilerin görüşlerinin incelenmesi ile dershanelerde verilen öğretim etkinliklerinin eğitime katkısını belirlemektir.

1.4. Varsayımlar

1. Öğrenciler, anket sorularını doğru ve içten cevaplandırmıştır
2. Veri toplama aracı, araştırmanın amacına uygun ve yansız olarak kullanılmıştır.
3. Örnekleme giren öğrenciler, evreni temsil edecek niteliktedir.
4. Görüşme sorularının kapsam geçerliliği için alınacak uzman görüşleri yeterlidir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma İstanbul ili, Kadıköy ilçesindeki Ünider Eğitim Kurumları, Fen Bilimleri Dershanesi, Sınav Dergisi Dershanesi, Uğur Dershanesi'ne giden, rastgele seçilen 100 öğrenciden elde edilen anket verileri ile sınırlıdır.
2. Veri toplama aracı olan anket soruları ile sınırlıdır.

1.6. Terimler (Tanımlar)

Bu araştırmada kullanılan bazı kavramların tanımları şu şekildedir.

Özel Öğretim Kurumları: Yerli ve yabancı, gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulmuş olan ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetim ve gözetimi altında bir ücret karşılığında hizmet veren öğretim kurumlarının hepsine birden özel öğretim kurumu denilmektedir (Akgündüz, 2009: 17).

Özel Dershane: Öğrencileri kendilerini zayıf gördükleri derslerde başarı ve bilgi düzeylerini artırmak, öğrencileri buldukları düzeyden bir üst düzeydeki okulun sınavına hazırlamak üzere eğitim veren, öğretim kurumlarıdır(<http://mevzuat.meb.gov.tr>, Erişim: 8.10.2013).

ÖSYM: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, üniversite giriş sınavlarını düzenleyen, sonuçlarını değerlendiren ve öğrencileri başarı durumlarına göre üniversitelerin çeşitli programlarına yerleştiren devlet kurumu (<http://wikipedia.org>, Erişim: 17.12.2013).

Öğrenci: Bu araştırmada öğrenci kavramı, lise son sınıf, mezun ya da herhangi bir yükseköğretim programında okuyup, üniversite giriş sınavına hazırlanan adayları

ve ara sınıflarda eğitim alan, dershaneye okula katkı sağlaması amacıyla gelen kişileri kapsar.

OKS: Ortaöğretim Kurumları Sınavı

ÖSS: Öğrenci Seçme Sınavı

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Eğitim-Öğretim Kavramları

2.1.1. Eğitimin Tanımı

Eğitim ilkel toplumlardan bu yana değişik şekillerde uygulanmıştır. Bu yüzden de eğitim ile ilgili farklı tanımlar yapılmıştır. Bu farklı tanımların en önemli nedeni verilen eğitimlerin karakter farklılığıdır. Bazı bilim adamları eğitimi terbiye aracı olarak, bazıları meslek edindirici unsur olarak bazıları da kültür aktarımı olarak görmüştür. Bilim adamlarının yaptığı farklı vurgular, onların ilgilendiği farklı bilim dallarından kaynaklanır. Psikologlar, sosyologlar ve eğitim bilimciler eğitim ile ilgili kendi düşünceleri doğrultusunda yorum yapmışlardır. Bu yapılan farklı yorumlar eğitimin farklı anlamlara geldiğini değil onun çok yönlü bir karakteri olduğunu gösterir (Altuntaş, 2007: 13).

Arvasi (1976) kitabında, sosyologların eğitimi, sosyal bir kurum olarak gördüğünü belirtmiştir. Çünkü eğitim, sosyal bir kurumda var olması gereken bütün özelliklere sahiptir. Her sosyal olgu gibi eğitim de grupça yapılan bir etkinliktir. Bireyler ve nesiller, zamanla değişir, ancak eğitim süreklilik gösterir. Gruplar, çocuklarını kendi kültürü ile yoğurarak, onlara şekil vermek isterler. Çünkü her millet, kendi varlığını korumak için sahip olduğu genç bireyleri, tarihini, kültürünü unutturacak etkilerden korumanın tek yolunun eğitimden geçtiğini bilir. Eğitimin sosyal sorumluluk olduğundan bahseden Arvasi (1976), bir millete mensup olmanın şartı olarak, o milletin sosyal normlarına aktif ve pozitif şekilde uyum sağlamayı göstermiştir. Bu uyumun bir oluşunun sebeplerinden biri olarak da sosyal kurumların, uyum düzeyi düşük olan bireyleri bünyesinde barındırmamasını göstermiştir. Çocuk yaştaki bireylerin sosyal normlara aykırı davranışları hoş gören toplum, belli bir yaştan sonra bireylere, sosyal sorumluluk görevini yükler ve bu görevin üstlenilmesi ile aykırı davranışlara ortadan kalkar. Bu sorumluluk şuuru, birey ve toplumun huzuru için gereklidir. Dolayısı ile birey özel hayatını dilediği gibi yaşarken, toplum normlarına uygun olacak şekilde davranış sergilemek ve bu

normları geliştirecek faaliyetlerde bulunmak zorundadır. Bu tür davranış alışkanlıkları, bireye öncelikle ailesinde, daha sonra okullarda eğitim ile kazandırılır (Arvasi, 1976: 124).

Altuntaş (2007)'a göre, Sosyologların eğitime bakışı şudur; eğitim bireyin topluma ayak uydurması, kültürel değerleri benimseyerek kültür bakımından birbirine benzer duruma gelmesi kısaca toplumsallaşması için gereklidir.

Kültürlenme ise toplumsallaşma süreci ile ilgilidir. Yani kültürün bireye aktarılma, ona benimsetilme sürecidir. Kültürünü tanıyan, onu özümseyen birey, toplum ile uyum sağlayacak ve kültürünü yaşatacak, gelecek kuşaklara aktaracak tutum ve davranış sergiler. Bu tutum ve davranışın kazandırılmasında ise eğitim büyük rol oynar.

Arvasi (1976), psikologların eğitime bakışını, şu şekilde ifade etmiştir. Psikoloji bilimine göre eğitimin amaçlarının, müfredatının, eğitim metotlarının bireysel farklılıklar gözetilerek düzenlenmesi gerekmektedir. Eğitim biliminde, çocukların ruhi bakımdan gelişmelerinin göz ardı edilmemesi gerekir. Bireye özel eğitim verilmesinde bir sakınca yoktur. Ancak, eğitim bireye ait değil, topluma aittir. Bundan dolayı sosyal olmayan eğitim, amaçlarına ulaşamayacaktır. Özetle çocuk, bir toplum eseridir ve eğitim ile verilen tüm kazanımlar toplumdaki gelmektedir (Arvasi, 1976: 22).

Altuntaş'a göre ise, psikologlar için eğitim, bireyin mevcut yeteneklerini bireye fark ettirerek onların geliştirmesine ve toplumla uyum sağlamasına yardımcı olmalıdır. İnsan ancak doğuştan var olan yeteneklerini geliştirirse uyum gücünü artırır ve sosyalizasyonun bir parçası olur. Eğitim ayrıca meslek edinme aracı olarak görülmektedir. Bireyin yetenek ve ilgisi doğrultusunda meslek edindirmenin bir gerekliliği olan eğitim bu yönüyle ülke kalkınmasına katkı sağlar. Çünkü meslek sahibi olan kişi kendine ve bulunduğu çevreye faydalı olur (Altuntaş, 2007: 13-14).

2.2. Eğitimin Amaçları

Eğitim sözcüğünün kökü eğmek fiilidir. Bu yüzden eğitim biçim vermek anlamında kullanılır. Eğitimin esas amacı bireyin yaşama uyumunu sağlamak olmakla birlikte (Coşkun, 2005) bireylerdeki istenmeyen davranışları istendik davranışlar ile değiştirmek en genel amacıdır. Eğitimin amaçları önceden belirlenerek, eğitimin davranış değişikliği amacını gerçekleştirecek olan eğitim

görevlilerin bu davranışları kendi ideolojileri doğrultusunda değiştirmeleri engellenmiştir. Eğitimin amaçları belirlenirken, çok yönlü bir bakış açısı izlenir. Bireyin ilgi, yetenek ve gereksinimleri, her bireye özgü olan zihinsel gelişim düzeyi, aynı zamanda da bireyin ait olduğu toplumsal çevre dikkate alınır. Toplumun ihtiyaç duyduğu ekonomik, sosyal ve siyasal gereklilikler eğitimin amaçlarını belirlemedeki rolü göz ardı edilemez. Bu yüzden eğitim amaçları bireye, topluma, çevreye ve insanlığa dönük olarak dört gruba ayrılır (Kızılloluk, 2007:21).

2.2.1. Bireye Dönük Amaçlar

Eğitim bu amacı ile bireyi bedensel, zihinsel ve duygusal yönden geliştirerek bireyi topluma, yaşama uyum sağlamasına yardımcı olur. Bireyde doğuştan var olan yeteneklerin geliştirilip, bireyin kendini fark etmesini sağlamak, bu yeteneklerin bireye ve dolayısıyla topluma kazandırmak eğitimin görevidir. Eğitim bireyi zihinsel yönden geliştirmek amacıyla düşünme, akıl yürütme ve sonucunda doğru kararlar vermesini sağlayacak uygun eğitim ortamı sağlar. Bireyin duygusal yönünü geliştirmeyi amaçlayan eğitim, bireyi çevresine karşı duyarlı, uygulanan, duygusal tepkilerde bulunabilen, sevmeyi, değer vermeyi ve işbirliği yapmayı öğretecek etkinliklerde bulunur (Kızılloluk, 2007: 21).

2.2.2. Topluma Dönük Amaçlar

Arvasi (1976)'ye göre, toplumlar tarih ve coğrafya etmenlerinin sonucu olarak oluşur. Her toplum kendi kültürü ile yoğrulmuş olur ve mevcudiyetini korur. Kendi kültürünü öğretmeden, evrensel düzeyde eğitim vermek gerçekten uzak bir faaliyet olur, bu durum kültür emperyalizmine sebep olur. Yaşadığımız yüzyılda silah ve ekonomi emperyalizmi ile yok edilemeyeceği inanılan güçlü toplumlar, kültür emperyalizmi ile yok edilmeye çalışılmaktadır. Toplumları kültür erozyonundan korumanın en etkili yolu, eğitimi kültürün sahibi olarak görmek ve kültür aktarımını eğitim ile nesilden nesile aktarmaktır (Arvasi, 1976: 107).

2.2.3. Çevreye Dönük Amaçlar

Kısıtlı olan yeryüzü kaynaklarını bilinçsizce kullanan insan çevreye yönelik en büyük tehdit unsurudur. Toprak, hava ve su kirliliği giderek artmakta ve bunun sonucu olarak birçok canlı ölmüş bazılarının ise nesli tehlike altındadır. Küresel sonucu birçok canlı zarar görmektedir ayrıca iklim değişikliği görülmektedir. Tüm

bunlar, ancak eğitim ile durdurulabilir. Eğitim, bireyleri çevre konusunda bilinçlendirerek yeryüzü kaynaklarına ve canlılara sahip çıkmayı öğretmeyi amaçlamaktadır (Kızılluk, 2007: 21).

2.3. Türk Eğitim Sisteminin Amaçları

Her devletin kendine özgü eğitim sisteminin amaçları vardır. Bu amaçlar devletlerarasında farklılık oluşturmasının sebebi her ülkenin siyasi görüşünün farklı oluşu ve toplumunun ihtiyaç duyduğu yeterliliğe sahip ve belli bilgi birikimi ile donatılmış bireyler yetiştirmektir. Türkiye Cumhuriyeti'nin amaçları da kendi ideolojisi doğrultusunda oluşturulmuştur. Bu amaçlar genel ve özel amaçlar olarak iki gruba ayrılmıştır.

2.3.1. Genel Amaçlar

“Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek” .

Türk Milli Eğitiminin ilk amacı, vatanını, milletini seven, milletinin istikbalini düşünen bireyler yetiştirmektir. İlk amaç, topluma dönük amaç olup, milliyetçi birey yetiştirmek üzerinde durulmuştur.

Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek”

Eğitim sistemimizin ikinci amacı bireye dönük bir amaçtır. Bireyin zihinsel, bedensel, ruhsal gelişimini eğitimin amacı olarak Türkiye Cumhuriyeti, kişilik gelişimini Türk Milli Eğitim Sisteminin ikinci maddesi olarak kabul etmiştir.

“İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak (<http://www.meb.gov.tr/>, Erişim: 16.12.2013)”.

Eğitimin amaçlarından biri olan meslek eğitimi, eğitim süreci sonunda toplumun refah düzeyini artıran bir etkidir. Eğitim süreci sonunda kazanılan eğitilmiş bireylerden oluşan işgücü, eğitilmemiş bireylerin oluşturduğu işgücüne göre toplumun refah düzeyini artıran programların yönetilip uygulanması daha başarılı olmaktadır (Coşkun, 2005:4).

Meslek sahibi yapmayı eğitimin amaçları arasına alan T.C. ülkenin ekonomik kalkınmasını, refah ve mutluluğunu artırmayı ve çalışkan, ekonomiye katkıda bulunan, kendi kendine yeten bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Böylece Türk Eğitim Sistemi'nin genel amaçlarını milliyetçilik, kişilik ve meslek edindirme olarak özetleyebiliriz.

2.3.2. Özel Amaçlar

Türk eğitim ve öğretimi yukarıdaki genel amaçları gerçekleştirecek doğrultuda düzenlenir. Özel amaçlar ise genel amaçlara uygun olarak belirlenir (<http://www.meb.gov.tr/>, Erişim:16.12.2013).

2.4. Eğitimin Fonksiyonları

2.4.1. Kültürel Fonksiyonu

Kültür toplumların kimliğidir, yaşayış ve düşünce biçimidir. Kültür, nesilden nesile öğrenilmiş, öğretilmiş davranışların birleşimidir. Kültür, bir topluma ait değerler, normlar, gelenek ve göreneklerin birleşimidir ve kuşaktan kuşağa aktarılarak yaşatılır.

Arvasi (1976)'ye göre, sabit ve değişken olarak iki kültür unsuru vardır. Sabit kültüre, dil, töre, din; değişken kültüre ise, sanat, fikir, giyim tarzı, örnek verilebilir. Bu iki unsurdan sabit kültür, toplumların devamlılığı için hayati öneme sahiptir. Mühim olan bu kültürü, kültür emperyalizminden korumak ve gelecek kuşaklara aktarmaktır. Sabit kültür, toplum üzerinde baskı oluşturan, değişimlere direnen kültür türüdür. Değişken kültür ise baskıcı değildir, değişimlere dirençli değildir. Bu

değişimler kırsal kesimlerden şehir bölgelerine gidildikçe artış gösterir (Arvasi, 1976:54).

Yılmaz'a göre eğitimciler kültürü bireylere eğitim yolu ile kuşaktan kuşağa aktarılan bir süreç olarak yorumlamaktadırlar. Eğitim bu süreci kazandıran etkidir. Yılmaz'a göre öğrenilen bilgileri ve yaşantıları kendinden sonraki nesillere aktarabilen tek varlık insandır. İnsan toplumsal bir varlıktır ancak, her toplu biçimde yaşayan canlılar kültüre sahip değildir, bu sebepten dolayı edilen bilgi, tecrübe ve öğrenilenler sadece insanlar tarafından kuşaktan kuşağa aktarılır. Bazı hayvanlar yaşamları boyunca birçok beceri edinmesine rağmen dil ve kültürleri olmadığından bu beceriler sonraki kuşaklara aktarılamamaktadır. Bu küçük ayrıntı bile insan eğitiminde kültür öğretiminin ne kadar önemli olduğunu gösterir (Yılmaz, 2008:14).

Eğitimin kültürel fonksiyonu, toplumsal kültürü nesiller boyu taşımaktır. Eğitim bireye kültür aktarımını sağlayarak onun toplumsallaşmasına yardımcı olur. Ülkelerin maddi ve manevi kalkınmışlıklarının bir göstergesi de o ülke vatandaşlarının toplum ile uyum düzeyidir. Toplum ile yeterli uyumu sağlayamayan bireyler, o toplumun gelişmesine katkıda bulunamaz (Altuntaş; 2007: 17).

Öğütverici ise kültürel fonksiyon ile ilgili farklı bir görüş ortaya atmıştır.

“Kültürel fonksiyonun bir diğer özelliği de ülkemizi yurt dışı ilişkilerde temsil eden değerleri kapsamasıdır”.

Öğütverici'nin bu sözleri eğitimin kültür fonksiyonunun sadece ülke kültürünün vatandaşlara kazandırılması olmayıp, uluslar arası bir işlevi olduğunu da göstermektedir. Öğütverici bu fikrini şu ifadeler ile desteklemektedir; ülkemizin, bazı yabancı devletlerde, kötü yürütülen politikalar sonucu kötü bir önyargıya sahip olduğu görülmektedir. Bu yaklaşımla düşünüldüğünde, kültürel değerlerimizin araştırılmaya, öğretilmeye ve tanıtılmaya imkân sağlayacak eğitim politikalarının geliştirilmesi ve buna uygun eğitim kurumlarının açılması gerekliliği görülmektedir (Öğütverici, 1996: 5).

2.4.2. Sosyal Fonksiyonu

Toplumsal kontrol, toplumun devamlılığını sağlamak için toplum hareketlerini istendik şekilde etkilemek ve denetlemektir. Bu kontrol, toplum refahını sağlamak için bireysel özgürlüğü sınırlar. Bu kontrolü sağlamak en başta devletin görevidir. Bu

görevi yerine getirmek için güvenlik kuvvetleri gibi bazı kuruluşlar hizmet verir. Hukuk devletleri toplum düzenini sağlayacak kuralları, hukuk kanalları ile koyar. Bu kurallara uymayan bireyler bir takım yaptırımlarla karşılaşır. Eğitim, bireye okul kurallarını öğretirken, bazı derslerde demokrasi, insan hakları gibi konulara yer vererek devletin yardımcısı olur. Ülkeler globalleşen dünyada varlığını sürdürmek ve halkının bir parçası olabilmek için mevcut sosyal yapılarını korumak, sürekli yenilik içinde olan bilim ve teknolojiye gelişerek çağa ayak uydurmak zorundadır. Bilim, teknoloji, sanat, sağlık, siyaset gibi alanlarda ülkelerin gelişmişlik düzeylerini üst seviyelere taşıyacak olan toplum, ancak eğitim ile var olur. Ülkenin gelişmişlik düzeyini artırma yeterliliğinde olan birey; aktif, katılımcı, sorgulayan, doğru kararlar verebilen olmalıdır. Bu özellikler de eğitim ile kazanılır. Son yıllarda uygulanan öğrenci merkezli eğitim, tüm bu özelliklerin kazanılmasını hızlandıracak güçtedir. Eğitime bu açıdan bakıldığında; eğitim ve eğitim kurumlarının toplumsal ve insani kalkınma için ne denli önemli olduğu ve bu kurumlara gereken önem ve desteğin verilmesinin ülkenin geleceği açısından hayati bir mesele olduğu görülmektedir.

Arvasi (1976)'ye göre eğitim sosyal bir etkileşimdir. Kişi tek başına kalırsa eğitim, eğitim alma fırsatını yakalayamaz. Dar sosyal bir çevrede yetişen insan, cahil bir kişilik; geniş sosyal bir çevrede yetişen insan ise aydın bir kişilik sergiler. Okul, bireylerin sosyal çevresini genişleten ve bireyin gelişmesine katkıda bulunan en büyük sosyalizasyon unsurudur. Çocuk okula giderek, arkadaş, öğretmen, kitap ve diğer eğitim araçları ile sosyal ağını genişletir ve sahip olduğu sosyal ağ ile birçok yeni bilgi edinir, sosyalleşme sürecine katılır ve kültürlü bir birey olarak çevreye mal edilir. Tüm bu sebeplerden dolayı, ülke yöneticileri, ülkenin kalkınması, gelişmesi, çağa ayak uydurması için eğitime büyük önem vermelidir. Çünkü sosyal hayatı oluşturan insandır ve insan bir ülkenin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik gücünün hammaddesidir. Eğitim bu hammaddeyi işleyerek ülkenin kalkınmasına en büyük katkıyı sağlar (Arvasi, 1976:25).

2.4.3. Ekonomik Fonksiyonu

Ekonomide verimliliğin artması, olumlu gelişmeler yaşanması, nitelikli, eğitilmiş işgücü ile mümkündür. Nitelikli bireylerin yetişmesinden eğitim kurumları sorumludur. Eğitim kurumlarında çağdaş teknoloji ve bilime dayalı bilgilerle

donatılarak yetiştirilen bireyler nitelikli işgücünü oluşturarak ülke ekonomisinin kalkınmasında etkin rol oynar.

Ayrıca yeryüzü kaynaklarının sınırlı olduğundan, bu sınırlı kaynakları kullanmayı bireylere ancak eğitim ile öğretilir. Eğitim, sınırlı olan kaynakların israf edilmeden tüketilmesini öğretmelidir. Yeryüzü kaynaklarının sınırlı oldukları öğrencilere anlatılmalı ve onları korumanın, verimli kullanmanın yolları uygulamalı olarak öğretilmelidir. Bunun için eğitimciler büyük görev düşmektedir.

2.4.4. Politik Fonksiyonu

Arvasi (1976)'ye göre demokrasi, özgürlük ve disiplini dengeler. Bu dengenin bozulduğu ülkelerde kargaşa çıkar, milli huzur bozulur. Demokrasi eğitimin çocuğa verildiği ilk kurum okuldur. Okulun bireylere demokrasi eğitimini verebilmesi için ilk olarak kendi bünyesinde demokrasiyi yaşmalıdır. Okul yöneticileri, öğretmenler, memurlar okul demokratik bir ortam haline getirmelidir. Okula ait tüm etkinliklerde, tüm okul personeli, veliler, öğrenciler işbirliği ile çalışmalıdır. Dahası sınıf içi kurallar koyulurken öğretmen, öğrencilere de söz hakkı vermeli, kararlar ortaklaşa alınmalıdır. Bu davranış, hem çocuklara demokrasi kavramını öğretecek hem de kurallara riayet edilmesini kolaylaştıracaktır. Okullarda demokrasi eğitimine önem veren Arvasi, ayrıca demokrasiden uzak otokratik olarak yetiştirilen çocukların girişimcilikten uzak olarak, ancak emir aldıklarında bir görevi yerine getireceklerini, aksi takdirde kendi başlarına bir karar veremeyecek duruma geleceklerini söylemiştir. Demokrasiden yoksun bırakılan bir millet için zorbalık doğal bir davranış şeklidir. Bu davranış şekli ise ülkenin her alandaki kalkınma politikalarına büyük bir darbedir. Çocuklarına demokrasi eğitimi vermeyen ülkelerin ekonomik, sosyal ve politik olarak kalkınması çok güçtür (Arvasi, 1976:80).

Eğitimin politik fonksiyonu, toplumun kültürüne uygun, devletin temel düzenini oluşturan anayasa kurallarına bağlı, fikirlere açık, hakkını hukuk kuralları çerçevesinde arayan, demokratik, bilinçli bireyler yetiştirmektir (Öğütverici, 1996: 7).

Eğitim sisteminin milli olmasının en önemli unsuru politik fonksiyonunun olmasıdır. Devlet, yetiştirdiği bireylerden kendisine bağlı olmasını ve korumasını bekler. Devlet bilinçli seçmen, iyi vatandaş ve etkili bir lider yetiştirmek ister. Eğitim işlerine kaynaklarının büyük bir kısmını ayırmasının sebebi budur.

Kendi kararlarını verebilen, özgün fikirlere sahip, sorumluluktan kaçmayan devletin istikbalini düşünen; ülke ekonomisine katkıda bulunacak meslek sahibi; sosyal ve toplumsal sorumluluklarının farkında olan bireyler yetiştirmek gibi görevlere sahip olan eğitim kurumlarının, devletlerin süreklilik ve barış içinde olmalarını sağlayan son derece önemli kuruluşlar olduğu görülmektedir. Yukarıda sözü edilen dört fonksiyonun, devletlerin maddi ve manevi varlıklarını korumak, yaşamlarına etkili bir şekilde devam etmek ve gelişim göstermek için büyük bir etkiye sahip oluşu, eğitimin ve eğitim sisteminin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Devletlerin varlıklarını koruması, milletine verdiği eğitim ile sağlanmaktadır. Bu yüzden eğitim ile ilgili çalışmalar, eğitim programları, eğitimin içeriği devletler için büyük önem arz etmektedir. Daha önce açıklandığı üzere, eğitimin uluslar üzerindeki büyük bir etkiye sahip olması, devlet politikalarını yakından ilgilendirmektedir. Her devlet kendi ideolojik, dini ve siyasi politikasını yaşatacak bir eğitim programı uygular ve toplum bireylerini bu politika ile eğitir. Bu durum Türkiye için de geçerlidir. Ne var ki; eğitim uzun bir süreçtir. Dolayısıyla eğitimin çıktılarını almak uzun bir süreç ister, bir devletin eğitim politikası, kurulan her hükümet tarafından kendi fikirlerine sahip yeni nesiller yetiştirmek amacıyla değiştirilmektedir. Daha bir önceki sistemin çıktıları, o sistem hakkında yorum yapmaya müsait olacak kadar birikmeden yeni kurulan bir hükümet eğitim sistemini değiştirmektedir. Bu durum eğitim sistemimizi daha da karmaşık, belki de işlevsiz hale getirmektedir.

2.5. Öğretim Nedir?

Eğitim ve öğretim ifadeleri çoğunlukla birbirinin yerine kullanılır. Ancak, bu iki kavram birbirinden farklıdır. Eğitimin, daha geniş bir kapsamı vardır ve öğretimi içine alır. Eğitimde en büyük amaç, insan davranışlarını istenilen düzeye getirmektir. İnsan davranışlarındaki değişim, eğitim yolu ile sağlanır ancak bu eğitim okullar ile sınırlı değildir. Eğitim, bireyin yaşamını sürdürdüğü her ortamda gerçekleştirilir. Öğretim ise eğitim kapsamında olup dar bir sınıra sahiptir (Altuntaş, 2007:30). Demirel'e göre, eğitim bireyde davranış değiştirme etkinlikleri, öğretim ise öğrenim sürecini yönlendirme işidir (Demirel, 2004: 74). Özmen de benzer şekilde öğretimi, öğrenmeye kılavuzluk etme, öğrenmeyi gerçekleştirecek etkinlikleri sağlamak olarak tanımlamıştır. Özmen'e göre öğretim, eğitim için gereken, olayların planlı, programlı olarak yürütülmesi, eğitimin amaçlarına ulaşması için gerekli koşulların ve

ortamların sağlanması sürecidir. Bu tanımlardan anlaşılacağı üzere öğretim, eğitime yardımcı olmakta ve eğitim için vazgeçilmez bir unsur durumundadır. Öğretim aynı zamanda eğitime benzer olarak okul ile sınırlı değildir. Bireyin davranış değişikliğini sağlamak üzere bireye, aile, arkadaş, kitle iletişim araçları vs. tarafından öğretim sağlanır. Ancak bilgi düzeyindeki artış ve gelişmeler, bireye bilgiyi direk vermek yerine bilgi edinme yollarını öğretme düşüncesinin oluşması ve tüm bu çalışmaların sistemli bir şekilde yürütülmesi gerekliliği, okul ortamında verilen öğretimi diğer şekillerden verilen öğretimden daha verimli kılmaktadır (Özmen, 2008: 34).

2.6. Öğrenme nedir?

Altuntaş'a göre öğrenme, bireyin yaşantı yoluyla edindiği tecrübeler sonucu davranışlarında görülen kalıcı değişikliklerdir. Öğrenmenin gerçekleşmesinde tekrar önemli bir yer tutar (Altuntaş, 2007: 31). Tanımlardan anlaşıldığı gibi, öğrenmeden bahsedilebilmesi için, bireylerin çevreleri ile etkileşim içinde olmaları ve bu etkileşim sonucunda bireyde davranış değişikliği olması gerekmektedir.

Her öğretim faaliyeti sonucu bir öğrenmenin gerçekleşmesi beklenir. Ancak bazı etkenlerin sebebi ile bu beklenti her zaman gerçekleşmeyebilir. Bu etkenlerin başında öğretmenlerin öğrenciler üzerinde yeteri kadar iz bırakamamaları gelir. Kara ve Özden'e göre bu durumun sebeplerine, kullanılan öğretim yöntemlerinin yetersizlikleri olmakla birlikte, öğretmen ve öğrencilerin derse olan ilgi ve tutumları da örnek gösterilebilir. Derse ilgisiz ve kayıtsız olan bir öğrenci, derste motivasyonunu sağlayamaz ve ders boyunca üzerine düşen görevi yerine getiremez (Özden, 2010: 397-416).

Her öğretim faaliyeti sonucu öğrenmenin gerçekleşmeyeceği gibi bir öğretim faaliyeti olmaksızın öğrenmenin gerçekleşeceği durumlar da olabilir. Öğrenme, öğretim faaliyeti sonucu gerçekleşebilecek bir kavram ise öğretim ile ilgili tanım ve kurallar yaklaşık olarak öğrenme için de kullanılabilir. Öğretim için bir öğretim kurumuna ihtiyaç olmadığı, yaşamın her alanında öğretim yapılacağı bilinmektedir. Öyle ise öğrenim için de aynı şey söylenebilir. İnsan, doğumundan ölümüne kadar sürekli bir öğrenim içindedir. Bu öğrenimler, planlı ve programlı olabileceği gibi, bireyin yaşamında edindiği tecrübeler ile de kazanılır.

2.7. Eğitim-Öğretim ve Öğrenme Arasındaki İlişki

Eğitim ve öğretim kavramları çoğu kez birbirinin yerine kullanılır. Ancak her iki kavram da birbirinden farklı olmak birlikte, birbirlerini tamamlarlar. Eğitim kavramı, öğretim kavramının evrenselidir. Her iki kavramın ortak bir amacı vardır ki, o da öğrenimi sağlamaktır. Öğrenmenin gerçekleşmediği durumlarda eğitim ve öğretimden bahsedilemez. Çağdaş eğitim anlayışında öğrenci pasif durumdan aktif duruma geçmiştir. Bu yüzden de eski anlayışta öğretmenin görevi olan öğretme işi, öğrenme görevi olarak öğrenciye verilmiştir. Öğretim şeklindeki bu gelişmenin doğal sonucu olarak, öğrenme kavramı, öğretme kavramının yerine geçmiştir. Öğretmenin görevi ise, bilgiyi öğrencilere ezbere sunmak değil, öğrencilerin bu bilgileri kendilerinin bulacağı süreçte, onlara rehberlik etmektir (Altuntaş, 2007: 30).

2.8. Türk Eğitim Kurumlarının Tarihsel Gelişimi

Milletlerin benimsediği eğitim felsefesi, milletlerin yaşama biçimlerinden, yaşadıkları coğrafyadan ve kültürlerinden etkilenir. Türkler, zaman içinde birçok din değiştirmiş ve yaşama biçimlerinde de köklü değişiklikler yaşanmıştır. Türk milletinin yaşadığı en önemli köklü yaşam değişiklikler, Türklerin tarihini İslamiyet öncesi, İslamiyet sonrası ve Cumhuriyet dönemi olarak üç döneme ayırmıştır. Eğitim felsefeleri yaşadıkları dönem ile yakından ilgili olduğundan eğitim tarihleri de aynı şekilde üç döneme ayrılır (Sönmez, 2008).

İslamiyet öncesi Türk döneminde Uygurlar, Göktürkler ve Hunlar söz konusudur.

Eski Türkler, törelerini, devlet kurallarını ve dinlerini birer eğitim aracı olarak görmüşlerdir(Ünal ve Öztürk, 2008: 89-100).

Türklerde sözlü olarak başlayan eğitim, taşlara yazılarak devam etmiş, zamanla kağıt kalem ile buluşmuş ve günümüz medeniyetine ulaşmıştır(Özmenli, 2012:183-192).

İslamiyet sonrası Türklerde ise Selçuklu ve Osmanlılar yer alır. Bu dönem Türklerinin eğitimlerinde benimsedikleri İslam dininin etkileri görülür.

Selçuklu ve Osmanlılarda eğitim kurumları sıbyan mektepleri ve medreseler olmak üzere ikiye ayrılıyordu.

“İlkokul düzeyinde olan Sıbyan mekteplerinde, Kuran, Hadis, Fıkıh, Kelam ve Matematik gibi dersler okutulurken; Medreselerde, Fıkıh, Kelam, Astronomi, Geometri, Tarih, Coğrafya gibi dersler okutulmaktaydı” (Kasımoğlu, 2010:7).

Cumhuriyetin ilanından sonra, Türk eğitimi, kültür ve toplum yapısında köklü değişimler yaşanmıştır. Bu dönemde özellikle kültürel açıdan bir arayış içine girilmiştir. Atatürk döneminde üç önemli değer üzerinde ayrı bir önem ile durulmuştur; millileşme, dini değerlerin azaltılması ve modernleşme. Atatürk bu üç kavrama büyük önem vermiştir.

Millileşme konusunda oldukça hassas olan Mustafa Kemal, kazanılan milli mücadelenin ardından Türk halkını çağdaş bir düzeye getirmeyi amaçlamış ve bu amacına ulaşmak için çeşitli inkılâplar gerçekleştirmiştir. Kalkınma ve çağdaşlaşmanın temel unsuru olarak eğitimi gören Atatürk, eğitim ile ilgili birçok bir düzenleme yapmıştır.

“3 Mart 1924 tarihli ‘Tevhid-i Tedrisat’ kanunu ile medreseler kapatılmış ve tüm okullar devlete bağlanmıştır. Okul sistemleri, kreş, anaokulu, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olarak yeniden düzenlenmiştir” (Kasımoğlu, 2010:7).

Köy Enstitülerinin açılması ise eğitim alanında yapılan iyileştirme çabalarından biridir.1940’lı yıllarda nüfusun %78’i okuma yazma bilmiyordu. Köylerde bu sayı daha da fazla idi. Ayrıca köyler sağlık, temizlik gibi hususlarda geri kalmışlardı. Bu olumsuz koşullarla mücadele etmek ve yetersiz sayıdaki öğretmenlerin sayısını arttırmak amacıyla 17 Nisan 1940 yılında Hasan Ali Yücel önderliğinde Köy Enstitüleri açılmıştır. İlk resmi programı 1943 tarihli olan enstitülerde görülen 5 yıl eğitim boyunca 114 hafta kültür, 58’er saat ziraat ve teknik dersleri görülürdü. Kız erkek karma eğitim yapılan okullara öğrenciler, ilkokuldan sonra sınav ile alınıyorlardı (Akyüz, 2010:395).

2.9. Türk Milli Eğitim Sistemi

Türk Milli Eğitim Sisteminin esasları anayasaya dayanmaktadır. Bu esaslar 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda belirlenmiştir. Bu kanunda Milli Eğitim Sisteminin amaç ve ilkeleri, eğitim sisteminin genel yapısı, öğretmenlik ile ilgili

esaslar, eğitimde kullanılacak araç ve gereçler, devletin eğitim alanındaki görevleri ile ilgili esaslar yer almaktadır. Türk Milli Eğitim Sistemi, temel kanunda yer alan esaslara göre işlemektedir (Coşkun, 2005).

2.10. Türk Milli Eğitim Sisteminin Genel Yapısı

Türk Eğitim Sisteminde eğitim, yaygın eğitim ve örgün eğitim olmak üzere ikiye ayrılır.

2.10.1. Örgün Eğitim

Belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki öğrencilere yönelik ve sürekli olarak devam eden eğitim, örgün eğitimdir. Milli eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek üzere okullarda verilen eğitim olan örgün eğitimin en temel özelliği, sürekli olması ve belli yaş gruplarını kapsamasıdır. Örgün eğitim okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olarak dört kademeye ayrılır.

Okul Öncesi Eğitim: Okul öncesi eğitim ilköğretim yaşına gelmemiş çocukların isteğe bağlı olarak aldıkları eğitimdir. Okul öncesi eğitim, MEB, diğer resmi kurumlar ve özel girişimciler tarafından kurulan, anasınıfı ve anaokullarını kapsar (Coşkun, 2005). Okul öncesi kurumların nerelerde açılacağı Milli Eğitim Bakanlığı'na belirlenir (Milli Eğitim Temel Kanunu).

Çocukların okul öncesi dönemi, çevresine karşı merakının zirvede olduğu, çevresi ile iletişim kurmaya istekli oldukları, hayal güçlerinin yüksek olduğu, toplum kurallarını öğrenmeye dolayısıyla toplumsallaşmaya başladığı dönemdir. Aktaş'a göre, bu dönemde çocukların meraklarını ve hayal güçlerini tatmin edecek şekilde, yaparak öğrenme metodu uygulanmalıdır. Çakar ve Üstün'e göre ise okul öncesi eğitimin en temel amaçları; çocukların öğrenimindeki kaliteyi arttırmak, öğrenim süreçlerini kolaylaştırmak, öğrenmeye karşı olan ilgilerini arttırmak olmalıdır (Kefi, Çeliköz ve Erişen, 2013).

Okul öncesi eğitimin amaçları, Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yer almaktadır. Kanuna göre okul öncesi okullarının amaçları;

1. Çocukların beden, zihin ve duyu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak;
2. Onları ilköğretime hazırlamak;
3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak;

4. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır (Milli Eğitim Temel Kanunu).

Senemoğlu'na göre, okul öncesi kurumlar, yukarıdaki amaçları gerçekleştirmeye yönelik verdiği eğitimi, oyun yolu ile yaparak, yaşayarak vermelidir. İlköğretimden önce, okul öncesi eğitime giden çocuklara kazandırılması gereken yeterlilikler, Senemoğlu tarafından şu şekilde sıralanmıştır:

- Kendisinin Farkında Olma Yeterliliği: Çocuk kişiliğinin farkında olmaya bu yaşlarda başlar. Kişiliği hakkında olumlu düşünce ve duygulara sahip çocuklar, olmayanlara göre daha başarı olacaktır. Okul öncesi eğitim, çocuklarının kişilik gelişimine katkıda bulunmalıdır.
- Sosyalleşme Yeterliliği: Sosyalleşme ailede başlayan bir süreçtir. Ancak çocuk okula başladığında, ailede öğrendiği veya ailede kabul edilen sosyal davranışlardan bazılarının okulda kabul görmediğinin farkına varır. Bu süreç çocuk için oldukça zor atlatılabilir. Bu yüzden ilköğretimden önce, okul öncesi eğitim kurumuna giden çocuk, okullardaki sosyal davranışları öğrenmiş olur. Aynı zamanda, ailesinin dışında, yaşlıları ve başka yetişkinlerle birlikte vakit geçireceğinden, çevresi ile iletişime girmeyi de öğrenecektir.
- Dostluk kurabilme becerisi, çocukların kabul edilen ya da edilmeyen sosyal davranışları ile alakalıdır. Çocukların yaşlıları ile düzgün ilişkiler kurması için toplumsal kuralları öğrenmesi gerekir. Çocuk bu kuralları öğretmenlerinin yardımı ve yaşlıları ile iletişim kurarak okul öncesi öğretimde öğrenmeye başlar. Çevresindeki insanlar ile işbirliği yapabilme yeterliliği, toplumsallaşma düzeyini en üst düzeylere taşımak isteyen toplumlar için gereklidir. Bu alışkanlık ise küçük yaşlarda kazanılır. Bunun için okul öncesi eğitim ile çocuklara, başkalarını dinleme ve onların fikirlerine saygı duyma, görüşlerini sorma, karar verme sürecine aktif katılımını sağlama becerileri kazandırılmalıdır.
- Kendi Kültürünün ve Başka Kültürlerin Farkında Olma: Goodman, etnik kökenlere karşı olan önyargı duygusunun okulöncesi döneme ait yaşlarda ortaya çıktığını gözlemlemiştir. Çocuklar, bu yaşlarda hem kendi kültürüne hem de başka kültürlere saygı duymayı öğrenmelidir.
- Algısal ve Devinimsel Becerilerin Gelişimi: Gallahue, çocukların devinimsel becerilerinin gelişmesi için düzenli ve etkili bir öğrenme ortamına ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Okul öncesi eğitim kurumları,

günümüzde apartman dairelerinde yaşayan çocukların devinimsel hareketlerinin gelişmesine yardımcı olmalıdır (Senemoğlu, 1994: 21-30).

İlköğretim: 2012-2013 eğitim yılı itibari ile ilköğretime başlama yaşı olan 66 ayını dolduran çocuklar ilköğretime başlamak zorundadır. Bu zorunluluk okula başlama yaşına gelmiş, ancak okula devam edemeyecek bir sağlık problemi olan ve bunu bir sağlık raporu ile kanıtlayan öğrenciler için geçerli değildir. Bununla birlikte 60-65 ayını dolduran çocuklar, velilerinin isteği ile ilköğretim 1. Sınıfa başlayabilmektedirler. Yapılan bu değişiklik ile ilköğretim yaşı, çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın Eylül ayında başlayıp, 14 yaşına girdiği yılın öğretim yılında sona erer. İlköğretim kurumları, dört yıl zorunlu ilkokullar ile dört yıl ve zorunlu ortaokullardan oluşur (Milli Eğitim Temel Kanunu).

İlköğretimin Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen amaçları,

1. Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek;
2. Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.
3. (Ek: 16/8/1997 - 4306/4 md.) İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretimde devam edilebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalar yapılır (Milli Eğitim Temel Kanunu).

Ortaöğretim: “Ortaöğretim, ilköğretime dayalı, dört yıllık zorunlu, örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. Bu okulları bitirenlere ortaöğretim diploması verilir” (Milli Eğitim Temel Kanunu).

İlköğretimi bitiren her vatandaş, ilgi ve kabiliyetleri doğrultusunda istediği bir bölümde okumak üzere ortaöğretime devam etme hakkına sahiptir. Ortaöğretim farklı programlara sahip liselerden meydana gelir. Düz liselerin yanı sıra İmam Hatip Liseleri ve Güzel Sanatlar Liseleri olmak üzere üç tip lise programı uygulanmaktadır. İmam Hatip Liseleri, imamlık, hatiplik ve Kuran Hocası yetiştirmeye yönelik eğitim programı uygulanırken; Güzel Sanatlar Liselerinde öğrencilerin ilgi ve istidatları

doğrultusunda meslek sahibi yapmaya yönelik bir eğitim programına sahiptir (Milli Eğitim Temel Kanunu).

Ortaöğretimin amaçları Milli Temel Kanunu'nda şu şekilde sıralanmıştır;

1. “Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak,
2. Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yüksek öğretime veya hem mesleğe hem de yüksek öğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır” (Milli Eğitim Temel Kanunu).

8 yıl olan zorunlu eğitim 30.3.2012 tarihinde çıkarılan bir yasa ile 12 yıla çıkarılmıştır. Ayrıca bu kanunla eğitim kademelerinde de bir değişiklik yapılmış, bu kademeler 4+4+4 olarak değiştirilmiştir. Bu kademelerin ilk 4 yılı 1. 2. 3. ve 4. Sınıfları kapsayıp ilkokul olarak, ikinci 4 yıl, 5. 6. 7. ve 8. Sınıflar ortaokul, son 4 yıl ise 9. 10. 11. ve 12. Sınıflar ise lise olarak adlandırılmıştır. Kanunla birlikte okula başlama yaşı da değişmiştir. Kanuna göre 66 ayını tamamlayan çocuklar ilkokul 1. Sınıf için kayıt yaptıracaklardır. Bu yaş sınırlaması velilerin isteğine göre 60 aya kadar düşmektedir. Veliler, 60 ayını doldurmuş çocuklarının okula gidecek kadar gelişim gösterdiğine inanırlar ise okula kayıtlarını yaptırabileceklerdir. İlköğretimi bitiren öğrencilere ilköğretim diploması verilmeyip, liseyi de bitirdikleri takdirde ortaöğretim diploması verilecektir.

Yükseköğretim: Ortaöğretimden sonraki öğretim kademeleri olan yükseköğretim kurumları en az 2 yıllık yüksek öğrenim veren eğitim kurumlarıdır. Milli Eğitim Temel Kanunu'nda geçen yükseköğrenim kurumları şunlardır;

1. Üniversiteler,
2. Fakülteler,
3. Enstitüler,
4. Yüksekokullar,
5. Konservatuvarlar,
6. Meslek yüksekokulları
7. Uygulama ve araştırma merkezleri

Paralı olan yükseköğretim kurumları öğrencilere ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitimi vermektedir.

Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan yükseköğretimin amaçları şu şekildedir;

1. “Öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yurdumuzun bilim politikasına ve toplumun yüksek seviyede ve çeşitli kademelerdeki insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştirmek;
2. Çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapmak;
3. Yurdumuzu ilgilendirenler başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda bulunmak;
4. Yurdumuzun türlü yönde ilerleme ve gelişmesini ilgilendiren bütün sorunları, Hükümet ve kurumlarla da elbirliği etmek suretiyle öğretim ve araştırma konusu yaparak sonuçlarını toplumun yararlanmasına sunmak ve Hükümetçe istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini bildirmek;
5. Araştırma ve incelemelerinin sonuçlarını gösteren, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan her türlü yayınları yapmak;
6. Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilim verilerini sözle, yazı ile halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmaktır” (Milli Eğitim Temel Kanunu).

2.10.2. Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine ait olmayan, herhangi bir eğitim kademesinde olan veya bu kademelerle ilişkisini kesmiş bireylere, istekleri doğrultusunda örgün eğitime destek olarak ya da örgün eğitim haricinde verilen, eğitim türlerini kapsar. Okul dışında verilen eğitim olarak da tanımlanan yaygın eğitim ile okullarda verilen örgün eğitimin ortak noktası, her iki eğitim türünün planlı ve programlı oluşudur.

Yaygın eğitim ile örgün eğitim arasındaki temel farklar ise öğretim yöntemleri, öğretim ortamları ve öğretim programına katılan öğrenenlerin özellikleridir. Örgün ve yaygın olarak sınıflandırılan her iki öğretim türü de planlı ve programlıdır ancak, örgün eğitimin okul çatısı altında verilen bir eğitim olmasının yanında, yaygın eğitim okul dışında, belirli mekânlarda verilen bir eğitimidir. Örgün eğitim belirli

kademelerde belirli yaş gruplarına verilen bir eğitimidir. Ancak, yaygın eğitim kurumlarına katılmak için her hangi bir yaş sınırı yoktur.

Yaygın Eğitim Amaçları: Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nde yer alan yaygın eğitim kurumlarının amaçları şu şekildedir.

- a) Bireylerin millî bütünleşme ve bireysel gelişimini güçlendirici, yurttaşlık hak ve ödevlerini bilinçli olarak yapmalarını sağlayıcı, demokrasi kültürünü, düşünce, kişilik ve yeteneklerini geliştirici biçimde eğitim çalışmaları yapmak,
- b) Bilmeyenlere okuma-yazma öğretmek, bilenlere eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim imkânları hazırlamak,
- c) Türkçenin doğru, güzel, etkili ve kurallarına uygun olarak öğretilmesi, kullanılması ve yaygınlaştırılması yönünde yurt içi ve ikili anlaşmalar çerçevesinde yurt dışı için öğretim programları hazırlamak ve uygulanmasını sağlamak,
- d) Millî kültür değerlerinin korunmasına, dünya kültürüne açık olarak geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına yardımcı olmak,
- e) Yöresel özellik ve ihtiyaçlara göre eğitim, öğretim, üretim, istihdam ve pazarlamaya yönelik çalışmalar ile nitelikli iş gücünün yetiştirilmesinde meslekî ve teknik içerikli eğitim çalışmaları yaptırmak,
- f) Göç edenlerin yeni ortamlarına uyum sağlamalarına yönelik eğitim çalışmaları yaptırmak,
- g) Sağlık kuruluşları ve alan uzmanları ile iş birliği yapılarak halk sağlığının korunması, aile planlaması, sağlıklı beslenme ve barınma, iyi bir üretici ve bilinçli bir tüketici olma niteliğini kazandırıcı çalışmalar yaptırmak,
- h) Hayat boyu öğrenme anlayışıyla bireylerin; bilimsel, girişimci, teknolojik, iktisadi, sosyal, kültürel gelişmelerini ve serbest zamanlarını en iyi şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak, yeteneklerini geliştirme imkânını sağlamak,
- i) Özel eğitim gerektiren bireylere, gelişim özelliklerine göre, bireysel yeterlilikleri doğrultusunda okuma-yazma öğretmek, bilgi ve beceri kazanmalarını sağlamak,
- j) Aile eğitimi programları ile Türk aile yapısını güçlendirerek toplumsal yapının korunmasını sağlamak ve bu amaçla sürekli eğitim imkânları hazırlamak,
- k) Toplumda sevgi, hoşgörü, diyalog, iş birliği, farklılıklara saygı, yardımlaşma ve birikimleri paylaşma kültürünün gelişmesini sağlamak,

- 1) Yaşlı bireylerin sosyal ve ekonomik hayata etkin olarak katılımları için eğitim çalışmaları yapmak amacıyla düzenlenir (meb.gov.tr: Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği).

Yaygın Eğitim Kurumları: Yaygın eğitim, genel yaygın eğitim ve mesleki teknik yaygın eğitim olarak iki gruba ayrılır. Yaygın eğitim kurumları arasında şu birimler bulunmaktadır.

1. Halk eğitim merkezleri
2. Çıraklık eğitim merkezleri
3. Pratik kız sanat okulları
4. Olgunlaşma enstitüleri
5. Endüstri pratik kız sanat okulları
6. Mesleki eğitim merkezi
7. Yetişkinler teknik eğitim merkezleri
8. Meslek okulları (özel eğitim)
9. Mesleki eğitim merkezleri (özel eğitim)
10. Bilim ve sanat merkezleri
11. Açık öğretim ortaokulu
12. Açık öğretim lisesi
13. Eğitim ve uygulama okulları (özel eğitim)
14. Özel kurslar
15. Özel dersaneler

2.11. Bütçeden Eğitime Ayrılan Pay

Eğitime ayrılan mali kaynakları, il özel idareleri bütçesinden alınan kaynaklar, eğitime katkı payı gelirleri, dış krediler, bağışlar ve okul aile birliği gelirleri oluşturmaktadır(MEB Stratejik Plan 2010-2014).

Türkiye, Gayri Safi Milli Hâsıla'dan eğitime ayırdığı payı, son yıllarda gelişmiş ülkeler düzeyine çıkarsa da, uzun yıllar boyunca bu payı kısıtlı tutmak zorunda kalmıştır. Kısıtlı bütçenin getirdiği olumsuzluklar yıllarca birikmiş, bu durum da ciddi kaynak sıkıntısının doğmasına sebep olmuştur(MEB Stratejik Plan 2010-2014).

Çizelge 2.1. Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla İle Konsolide/ Merkezi Yönetim Bütçesinin Milli Eğitim Bakanlığı Bütçesine Oranları

	GSYH	Konsolide Bütçe	MEB Bütçesi	GSYH Oranı	Konsolide Bütçeye Oranı
Yıl	TL	TL	TL	%	%
1997	29 393 262 000	6 361 685 500	510 063 600	1.74	8.02
1998	70 203 147 000	14 789 475 000	1 243 108 000	1.77	8.41
1999	104 595 915 540	27 266 600 000	2 131 808 500	2.04	7.82
2000	166 658 021 460	46 827 436 000	3 350 330 000	2.01	7.15
2001	240 224 083 050	48 519 490 000	4 046 305 625	1.68	8.34
2002	350 476 089 498	98 131 000 000	7 460 991 000	2.13	7.60
2003	454 780 659 396	147 230 170 000	10 179 997 000	2.24	6.91
2004	559 033 025 861	150 658 129 000	12 366 236 276	2.21	8.21
2005	648 931 711 812	156 088 874 910	14 835 422 184	2.29	9.50
2006	758 390 785 210	174 958 100 699	16 568 145 500	2.18	9.47
2007	843 178 421 420	204 988 545 572	21 355 634 000	2.53	10.42
2008	950 534 250 715	222 553 216 800	22 915 565 000	2.41	10.30
2009	952 558 578 826	262 217 866 000	27 446 778 095	2.88	10.47
2010	1 098 799 348 446	286 981 303 810	28 237 412 000	2.57	9.84
2011	1 297 713 210 117	312 572 607 330	34 112 163 000	2.63	10.91
2012	1 415 786 010 349	350 898 317 817	39 169 319 190	2.77	11.16
2013	1 559 160 000 000	404 045 669 000	47 496 378 650	3.05	11.76
2014	1 718 818 000 000	436 432 901 000	55 704 817 610	3.24	12.76

Kaynak: MEB İstatistik 2013-2014

Bütçe içinde eğitime ayrılan pay yıllardır yerinde saymıştır. Eğitim payındaki bu sınırlılık, okullaşma oranındaki artışın ihtiyaçları karşısında yetersiz kalmıştır.

2.12. Okullaşma Oranı

Türkiye’de okullaşma oranı eğitim alanında yaşanan sorunların en başında bulunmaktadır. Tablo incelendiğinde bu sorun açıkça görülmektedir. 1997-2012 yılları arasında ortaöğretim okullaşma oranı %70’e dahi çıkamamıştır. Yükseköğretimde ise durum daha da kötüdür. 1997 yılında %20 civarında olan okullaşma oranı 2012 yılında % 35’e çıkmıştır. Ancak yükseköğretim çağındaki 100 öğrenciden ancak 35’inin üniversite eğitimi alabilmesi iç açıcı bir durum değildir.

Çizelge 2.2. Öğretim Yılı ve Eğitim Seviyesine Göre Net Okullaşma Oranları

Öğretim Yılı	İlköğretim			Ortaöğretim			Yükseköğretim		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
1997/98	84,74	96,26	82,43	52,79	60,20	44,97	19,59	22,92	15,95
1999/00	93,54	98,41	88,45	40,38	44,05	36,52	11,62	12,68	10,52
2001/02	92,40	96,20	88,45	48,11	53,01	42,97	12,98	13,75	12,17
2002/03	90,98	94,49	87,34	50,57	55,72	45,16	14,65	15,73	13,53
2003/04	90,21	93,41	86,89	53,37	58,01	48,50	15,31	16,62	13,93
2005/06	89,77	92,29	87,16	56,63	61,13	51,95	18,85	20,22	17,41
2006/07	90,13	92,25	87,93	56,51	60,71	52,16	20,14	21,56	18,66
2007/08	97,37	98,53	96,14	58,56	61,17	55,81	21,06	22,37	19,69
2008/09	96,49	96,99	95,97	58,52	60,63	56,30	27,69	29,40	25,92
2009/10	98,17	98,47	97,84	64,95	67,55	62,21	30,42	31,24	29,55
2010/11	98,41	98,59	98,22	66,07	68,17	63,86	33,06	33,44	32,65
2011/12	98,67	98,77	98,56	67,37	68,53	66,14	35,51	35,59	35,42

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2012-2013

Tablo incelendiğinde Türkiye’de okullaşma oranında yıllar içerisinde bir artış yaşandığı görülmektedir. Ancak yine de özellikle ortaöğretim ve yükseköğretimde istenilen düzeye ulaşamamıştır. Ayrıca kız çocuklarının okullaşma oranına bakıldığında, kız çocuklarının eğitim hakkından mahrum edildikleri görülmektedir.

“30.03.2012 tarihli ve 6287 sayılı Kanun ile 2012-2013 yılından itibaren 12 yıllık kademeli zorunlu eğitime geçilmiştir”. 2013 yılında ilkokul toplam okullaşma oranı 98,86 iken ortaokul okullaşma oranı, 93,09 ‘dur. Ortaöğretim okullaşma oranı 70,06 ve yükseköğretim okullaşma oranı 38,50 olarak saptanmıştır” (Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2012-2013).

2.13. Okul, Derslik ve Öğretmen Sayıları

“Türkiye’de toplam öğrenci sayısı ile karşılaştırıldığında okul, derslik ve öğretmen sayısının yetersiz olduğu görülmektedir. Öğrenci sayısı her yıl belirli bir oranda artmasına rağmen, derslik ve öğretmen sayısı bu ihtiyacı karşılayamayacak ölçüde artış göstermiştir. Bu durum eğitimin verimini düşürmektedir” (Akgündüz, 2009:47).

Çizelge 2.3. 2012-2013 Yılında Okul, Derslik, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

Öğretim Kademesi	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
İlköğretim	29 169	234 920	5 593 910	282 043
Ortaokul	16 987	124 584	5 566 986	269 759
Ortaöğretim	10 418	129 566	4 995 623	254 895
Toplam	56 574	489 070	16 156 519	806 697

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2012-2013

2013 yılında okul, derslik, öğrenci ve öğretmen sayılarına bakıldığında, İlköğretim kademesinde öğretmen ve öğrenci sayıları incelendiğinde bir öğretmene yaklaşık olarak 20 öğrenci düşmektedir. Derslik sayısı incelendiğinde ise, bir dersliğe yaklaşık olarak, 24 öğrenci düşmektedir.

2013 yılı, ortaokul öğretmen ve öğrenci sayıları karşılaştırıldığında öğretmen başına düşen öğrenci sayısının ilköğretime benzer olduğu görülmektedir. Bir öğretmene yaklaşık 20 öğrenci düşen ortaokulda, derslik sayısının yetersizliği göze çarpmaktadır. Bir derslikte yaklaşık 45 öğrencinin ders görmek zorunda olduğu ortaokul kademesinde eğitimin verimi tartışma konusu olabilmektedir.

2013 yılı ortaöğretim sayısal verilerinden elde edilen bilgiler ise şöyledir; öğretmen başına yaklaşık olarak 20 öğrenci düşmektedir. Bir derslikte ise yaklaşık olarak 38 öğrenci ders görmektedir.

Çizelge 2.4. İlköğretim Kademesi Okul, Derslik, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

Öğretim Yılı	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
2008-2009	33 769	320 393	10 709 920	453 318
2009-2010	33 310	332 902	10 916 643	485 567
2010-2011	32 797	339 653	10 981 100	503 328
2011-2012	32 108	344 710	10 979 301	515 852

Kaynak: Milli Eğitim İstatistik Örgün Eğitim 2008-2012

2008-2012 yılları arasında ilköğretim sayısal verilerine bakıldığında okul sayılarının giderek azaldığı görülmektedir. Bu azalmanın sebepleri köylerde yaygınlaştırılan birleştirilmiş sınıf, Yatılı İlköğretim Bölge Okulu Sistemi ve taşınmalı eğitim olarak gösterilebilir (Akgündüz, 2009:47).

Çizelge 2.5. Ortaöğretim Kademesi Okul, Derslik, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

Öğretim Yılı	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
2008-2009	8 675	109 042	3 837 164	169 713
2009-2010	8 913	110 310	4 240 139	206 862
2010-2011	9 281	117 760	4 748 610	222 705
2011-2012	9 672	121 914	4 756 286	235 814

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2008-2009

Tablo incelendiğinde öğrenci sayısındaki artış ile öğretmen sayısındaki artışın paralel gitmediği görülmektedir. Öğretmen, okul ve derslik sayısındaki yetersizlik eğitimin kalitesini düşürmekte ve eğitimin amaçlarına ulaşmasını zorlaştırmaktadır.

2.14. Yarışmacı Eğitim

Ülkemiz genç bir nüfusa sahip olmakla birlikte, her geçen yıl genç nüfusu artış göstermektedir. Genç nüfusun artışı, ilköğretimden yükseköğretime kadar uzanan öğrenci sayısında artış anlamına gelmektedir. Ancak öğrenci sayısındaki bu artışa rağmen, okul, derslik ve öğretmen sayısında yeterli artış olmamıştır. Bu koşullarda öğrenciler kalabalık sınıflarda ders yapmak zorunda kalmaktadırlar.

İlköğretimden mezun olan öğrenciler, daha iyi eğitim koşullarına sahip ortaöğretim kurumlarına girmek için çeşitli sınavlara girerek birbirleri ile yarışmaktadırlar.

Sınavlar, eğitim sisteminin entropiye uğramasını engelleyen geri dönütlerdir. Eğitimin amaçlarına ulaşip ulaşmadığı ancak bu geri dönütler aracılığı ile anlaşılmaktadır. Sınavlar bu amaca hizmet ettiği sürece gereklidirler, ancak yarışmacı eğitimin en önemli parçası durumunda olmaları, eğitim sistemindeki aksaklıkları sorgulamamıza neden olmaktadır.

İnal'a göre sınavlar, ölçme değerlendirme amacını aşmış ve yarışmacı eğitime hizmet eder duruma gelmiştir. İnal, bu konudaki fikirleri şu şekilde belirtmiştir;

“Sınav kaygısı, stresi, düşüncesi ve hedefinin her türlü plan, program, aile düzeni ve geleceği belirlediği bir ideoloji ile karşı karşıyayız. Artık sınavlara göre hayatını düzenleyen çok sayıda insan var. Sınav takvimine göre gününü planlayan, misafir kabul eden tatilini yapan, beslenme ve sporunu ayarlayan, kitap seçen, psikolojik yardım alan insanlar var.

Bunlar için sınav, hayatın anlamı ya da en azından hayatı belirleyen güçlü bir eşik. Hayatını sınava göre örgütlemek, haliyle başarı kazanmayı istemektir. Sınav, başarıya ulaşmada bir yarışma haline geldi nicedir. Farklı etapları olan bir yarış. Evet, sınav bir ölçme değerlendirme aracından ziyade yarışmadır artık. Elemeye dayalı bir yarışma. Bu nedenle adaylar kendi performanslarıyla ilgilenmekten başka bir de diğer adayları kollamak durumundadır. Bu yarışma, seçmeci, elemeci, ayıklayıcıdır. Eleğin üzerinde kalabilmek; temel hedef budur. Sınavın ölçme değerlendirme boyutu, yarışmanın gölgesinde kalmıştır” (Akgündüz, 2009: 52).

Yarışmacı eğitim, eğitimin ilköğretim kademesi ve yükseköğretime geçiş kademesinde kendini göstermektedir. İlköğretim mezunu olan öğrenciler, kaliteli eğitim sunan bir takım ortaöğretim kurumlara girmek için birbirleri ile mücadele etmek zorunda bırakılmıştır. Fen Liseleri, Anadolu Liseleri, Askeri Liseler gibi öğretim kurumları en çok tercih edilen kurumlardır. Bu kurumların sayısının ve kontenjanlarının sınırlı olmasının yanı sıra, Türkiye'nin okul çağında olan genç nüfusunun fazla oluşu, yarışmacı eğitimi doğurmuştur.

Yarışmacı eğitimin kendini ön plana çıkardığı bir başka durum da yükseköğretim kurumlarına geçiş sınavlarıdır. Yükseköğretim kurumlarının, üniversite öğrencisi çağında olan nüfusa göre yetersiz oluşu, kaliteli eğitime sahip üniversitelerde eğitim almak isteyen öğrencilerin fazla oluşu gibi sebepler, yarışmacı eğitimi kaçınılmaz kılmıştır.

2.15. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)

Türkiye’de yükseköğretimde eğitim alabilmenin ön koşulu, lise mezunu olmak ve üniversite giriş sınavında başarılı olmaktır(Akgündüz, 2009:38).

Ülkemizde üniversite giriş sınavı ÖSYM tarafından düzenlenir ve fakültelere yerleştirme işlemleri yine bu kurum tarafından yapılır.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi(ÖSYM), yükseköğretime girmek isteği ile başvuruda bulunan adaylardan, başarı potansiyeli yüksek olanları seçerek, istedikleri öğretim programına yerleştirmek amacı ile 1974 tarihinde kurulan bir devlet kurumudur (<http://tr.wikipedia.org>, Erişim: 17.12.2013).

2.15.1. Yasal Dayanaklar

“ÖSYM,19 Kasım 1974 tarihinde, Üniversiteler Arası Kurul tarafından, 1750 sayılı Üniversiteler Kanununun 52. Maddesine göre, Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi olarak (ÜSYM) adıyla kurulmuştur. 1981 yılında yürürlüğe giren 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Yükseköğretim Kuruluna (YÖK) bağlanarak, Öğrenci Seçme ve Yerleşme Merkezi (ÖSYM) adını almıştır. ÖSYM'nin görevleri 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 10. Maddesinde belirtilmiştir” (Kasımoğlu, 2010:22).

Yükseköğretim Kanunu ile belirlenmiştir. Bu görevler şunlardır:

1. Yükseköğretime öğrenci alınması için sınavlar hazırlamak ve yapmak,
2. Yapılan sınavları öğrencilerin isteklerini göz önünde tutarak YÖK'ün belirlediği esaslara göre değerlendirmek,
3. Sınavı başarı ile geçen adayların yükseköğretime yerleşmesini sağlamak Doçentlik sınavları dahil, her düzeydeki sınavları düzenlemek ve değerlendirmek (<http://www.yok.gov.tr>, Erişim: 17.12.2013).

2.15.2. Üniversite Giriş Sisteminin Tarihsel Gelişimi

Cumhuriyet'in ilk yıllarında okuma yazma oranı çok düşüktü. Bu olumsuz durumun düzeltilmesi için çeşitli faaliyetlerde bulunuldu ve zamanla Türkiye'de okuyan bireylerin sayısı gittikçe artmaya başladı. Ancak yine de eğitimli vatandaşların sayısı nüfusa oranla oldukça azdı. Öyle ki; 1960'lı yıllara kadar lise mezunu sayısının az olması sebebi ile birçok üniversite, istediği fakülteye başvuran lise mezunlarını sınavsız olarak kabul etmiştir. Fakültelere yapılan başvuran sayısında kontenjanları aşacak durumda olduğunda ise çeşitli seçme yöntemleri uygulanıyordu. Uygulanan seçme yöntemleri ise genellikle şu şekilde yapılmaktaydı:

- Başvuru sırasını dikkate alma
- Başvurulan fakülte ile mezunların lise programlarının dikkate alınması. Fen bölümlerine başvuranlar arasından fen lisesi olanlara öncelik verme gibi.
- Lise diploma notunu dikkate alma

Ancak lise mezunlarını sayısının artması ile bu seçme işi yetersiz kalmış, fakülteler kendisine başvuran adaylar için sınavlar düzenlemeye başlamışlardır. Bu yöntem, başvuru yapan adayları güç durumda bırakmıştır. Öyle ki; örneğin İzmir’de yaşayan bir öğrenci Ankara’daki üniversitedeki sınava girmek Ankara’ya; İstanbul’daki bir üniversitedeki sınava girmek için İstanbul’a gitmek zorunda kalmıştır. Ayrıca bazı üniversitelerin sınavları aynı gün aynı saatte yapılabiliyordu. Adaylar, çakışan sınavlardan birini tercih etmek zorunda kalıyorlardı. 1974 tarihinde üniversiteye giriş sınavlarının tek merkez tarafından yapılması gerektiği karar verilmiş ve 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu’nun 52. Maddesi temel alınarak 19 Kasım 1974 tarihinde ÜSYM, Üniversitelerarası Kurul tarafından kurulmuştur ve üniversitelere öğrenci seçme ve yerleştirme işlemleri 1981 yılına kadar ÜSYM tarafından yapılmıştır. 1981 yılında ÜSYM, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) olarak isim değiştirmiş ve Yükseköğretim Kurulunun bir alt kuruluşu olmuştur. ÖSYM’nin düzenlediği, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı, 1974-1975 yıllarında aynı gün sabah ve öğleden sonra yapılan iki oturumda; 1976-1980 yıllarında aynı gün tek oturum olarak; 1981 yılında ise iki basamaklı olarak uygulanmıştır. İki basamaklı olan sınavın ilk basamağını nisan ayında yapılan Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS), ikinci basamağını haziran ayında yapılan Öğrenci Yerleştirme Sınavı (ÖYS) oluşturmuştur. 1982 yılından itibaren lise diploma notu da dikkate alınmaya başlanmış; bu puanlar ortaöğretim başarı puanı olarak (OBP), sınav puanlarını etkilemiştir. 1999 tarihinde iki basamaklı olarak yapılan sınav tek basamağa düşürülmüş, ÖSS adı altında yapılan sınavda sınav puanlarını eklenen OBP’de alan ayrımı yapılmış ve aynı alandan giren adayların alan katsayıları yükseltilmiştir (<http://www.osym.gov.tr>).

2010 yılında sınavın tekrar iki basamaklı olarak yapılması kararlaştırılmıştır. Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) ve Lisans Yerleştirme Sınavı (LYS) olan sınavlardan, YGS her yılın Mart sonu veya Nisan ayı başlarında yapılır. Türkçe, Sosyal, Temel Matematik, Fen olmak üzere dört bölümden oluşur. YGS’yi geçen öğrenciler LYS’ye girmeye hak kazanırlar. LYS ise, Matematik- Geometri (LYS 1), Fen Bilimleri (LYS 2), Türk Dili ve Edebiyatı- Coğrafya (LYS 3), Sosyal Bilimler (LYS 4), Yabancı Dil (LYS 5) olmak üzere beş bölümden oluşur (<http://tr.wikipedia.org>, Erişim: 17.12.2013).

2.15.3. ÖSYM'ye Ait Sayısal Veriler

ÖSYM, kurulduğu 1974 tarihinden günümüze kadar birçok sınav düzenlemiş ve değerlendirmiştir. Bu sınavlardan, yükseköğretime öğrenci alımının yapıldığı sınavlara farklı liselerden mezun olan birçok aday başvurmuştur. Yıllara göre, yükseköğretime girmek isteyen adayların ÖSYM'ye yaptıkları başvuruların sayısı, üniversitelerin kontenjan sayıları ve üniversiteye yerleşen öğrencilerin sayılarında gerek nüfus artışı gerekse okuma bilincinin yaygınlaşması gibi faktörlerden dolayı artış olduğu görülmüştür. Son beş yılın ÖSYM'ye ait sayısal verileri şöyledir.

Çizelge 2.6. 2009 Yılı ÖSYS Sayısal Verileri

	Başvuran	Yerleşen	Yükseköğretim Programlarının Kontenjanları	
Kız	603.754	363.696	Devlet Üniversiteleri	524.788
Erkek	746.370	422.981	Vakıf Üniversiteleri	73.620
			Diğer Ülkelerdeki Üniversiteler	18.891
Toplam	1.451.350	786.677		617.299

Kaynak: <http://osym.gov.tr/belge>

ÖSYM'den elde edilen sayısal verilere göre ÖSYM'ye yükseköğretim programları için yapılan başvuru sayısı 1 451 350 olup başvuru yapan adayların 786 677'si kontenjan sayısı 617 299 olan çeşitli üniversitelerin çeşitli programlarına ve Açık Öğretim Fakültesi'ne yerleşmiştir. Yaklaşık olarak 664 673 ÖSYM' ye başvuru yapan aday ise hiçbir yükseköğretim programına yerleşememiştir. Tek basamaktan oluşan ÖSS sınavının yapıldığı 2009 yılında ÖSYS' ye başvuru yapan ve yerleşen adayların öğrenim durumları ise şu şekildedir:

Çizelge 2.7. 2009 Yılı ÖSYS'ye Başvuran Adayların Öğrenim Durumu

	Başvuran	Yerleşen
Son Sınıf Düzeyinde	582.617	293.436
Önceki Yıllarda Yerleşmemiş	514.398	328.287
Daha Önce Yerleşmiş	310.249	146.040
Bir Yükseköğretim Programını Bitirmiş	44.021	18.880
Disiplin Suçu Dışında Atılmış	65	34
Toplam	1.451.350	786.677

Kaynak: <http://osym.gov.tr/belge>

Tablodaki verilerden görülmüyor ki, 2009 yılında ÖSYM'ye başvuru yapan adayların büyük çoğunluğunu son sınıfta okuyan ya da daha önce herhangi bir yükseköğretim programına yerleşmemiş olanlar oluşturmaktadır. Başvuru yapan 1 452 350 adaydan 869 733 kişinin herhangi bir orta öğretim ile bir ilişkisi kalmamıştır ki, bu adayların başvuru yapan adaylara oranı yaklaşık olarak %60 olmaktadır.

2009 yılında ÖSYS'ye başvuru yapan 1 452 350 adayın yaklaşık %54.2'si başarılı olmuş ve 786 677'si bir yükseköğretim programına yerleşmiştir.

Orta öğretim ile ilişkisi kalmayan 869 733 adaydan 493 241'i bir yükseköğretim programına yerleşmiştir. Bu adayların kendi aralarındaki başarı oranı yaklaşık olarak %58 olmuştur.

Son sınıf öğrencilerinden 582 617'si ÖSYS'ye başvurmuş ve yaklaşık %50.4'ü başarı sağlayarak 293 436'sı bir yükseköğretim programına yerleşmiştir.

2009 sayısal verilerinden elde edilen sonuçlara göre orta öğretimden mezun olan adaylar, orta öğretim son sınıf öğrencilerinden daha yüksek başarı göstermiştir.

Çizelge 2.8. 2010 Yılı ÖSYS Sayısal Verileri

	Başvuran	Yerleşen	Yükseköğretim Programlarının Kontenjanları	
Kız	678 434	356 491	Devlet Üniversiteleri	536 321
Erkek	834 434	407 0251	Vakıf Üniversiteleri	76 242
			Diğer Ülkelerdeki Üniversiteler	19 242
Toplam	1 512 868	763 516		671 804

Kaynak: <http://osym.gov.tr/belge>

YGS ve LYS olarak iki aşamalı yapılmaya başlanılan 2010 yılı ÖSYM sayısal verilerine göre, yükseköğretim programlarına girebilmek için yapılan başvuru sayısı, 1 512 868'dir. Başvuru sayısı 1 451 350 olan 2009 yılı ile 2010 yılı başvuru sayıları karşılaştırılacak olursa yaklaşık 60 518 artış olduğu görülmektedir. Üniversitelerin kontenjan sayılarında ise yaklaşık olarak, 54 505 kişilik artış olmuştur. 2010 yılında toplam kontenjan sayıları 671 804 olan kontenjanlı üniversite programlarına ve açık öğretim fakültesine, toplam 763 516 aday yerleşmiştir.

Yerleşen aday sayısı başvuru yapan adayların yaklaşık olarak %50.5'ni oluşturmaktadır. Bu oran 2009 yılında yaklaşık olarak %54.2 civarındadır. Dolayısı

ile 2010 yılında, 2009 yılına göre başarı oranında yaklaşık olarak %3.7'lik bir azalma olmuştur.

2010 yılında ÖSYS' ye başvuru yapan ve yerleşen adayların öğrenim durumları ise şu şekildedir:

Çizelge 2.9. 2010 Yılı ÖSYS'ye Başvuran Adayların Öğrenim Durumu

	Başvuran	Yerleşen
Son Sınıf Düzeyinde	689 964	328 097
Önceki Yıllarda Yerleşmemiş	470 523	259 918
Daha Önce Yerleşmiş	365 536	150 470
Bir Yükseköğretim Programını Bitirmiş	62 525	24 989
Disiplin Suçu Dışında Atılmış	76	42
Toplam	1 588 624	763 516

Kaynak: <http://osym.gov.tr/belge>

2010 yılı ÖSYM sayısal verilerine göre, ÖSYM'ye başvuran adaylardan büyük çoğunluğunu orta öğretim kurumları ile bir ilişkisi kalmayanlardan oluşturmuştur. Başvuru yapan 1 588 624 adaydan 689 964'ü orta öğretimin son sınıfında okuyan öğrenciler; 898 660'sını orta öğretim ile ilişkisi olmayanlar oluşturmuştur. 2009 yılında başvuran 1 451 350 aday arasında bu sayı 868 733 olup başvuruların yaklaşık olarak %60'ını oluşturmaktadır. 2010 yılında ise, bu oran yaklaşık olarak %57 civarındadır. Her iki öğretim yılında da ÖSYM' ye başvuru yapan son sınıf öğrencilerinin, toplam başvuru yapan adayların %50'sinin altında olduğu görülmektedir.

2010 yılında, 1 588 624 başvuruda bulunan adayın yalnızca 763 516'sı yerleşmiştir. Yerleşen bu adaylardan 435 430'u orta öğretim ile ilişkisi kalmamış olanlar 328 097'si ise son sınıf öğrencileridir.

Orta öğretimden mezun durumunda olan 898 660 adayın, yaklaşık %48.4'ü başarılı olup, 435 416'sı yükseköğretim programına yerleşmiştir.

Son sınıf öğrencisi olan 689 964 adaydan yaklaşık %47.5'i başarılı olup 328 097'si yükseköğretim programlarına yerleşmiştir. 2010 yılında da 2009 yılı gibi orta öğretim mezunları, son sınıf öğrencilerinden daha başarılı olmuşlardır.

Çizelge 2.10. 2011 Yılı ÖSYM Sayısal Verileri

	Başvuran	Yerleşen	Yükseköğretim Programlarının Kontenjanları	
Kız	764 643	381 554	Devlet Üniversiteleri	560 344
Erkek	927 958	407 613	Vakıf Üniversiteleri	76 998
			Diğer Ülkelerdeki Üniversiteler	18 599
Toplam	1 759 998	789 167		655 941

Kaynak: <http://osym.gov.tr/belge>

2011 yılı ÖSYM sayısal verilerine göre, 2011 yılında toplam başvuru sayısı 1 759 998'dir.

Başvuru yapan 1 759 998 adaydan 789 167'si kontenjan sınırı olan üniversitelere ve açık öğretim fakültesine yerleşmiştir. Yerleşen aday sayısı başvuranların yaklaşık olarak %45'ini oluşturmaktadır. 2011 yılında, 2009 ve 2010 yıllarına göre, başvuru yapan ve yerleşen aday sayısında artış olmasına rağmen, başarı oranında azalma olduğu görülmektedir. 2009 yılında %54.2; 2010 yılında %50.5 olan başarı oran, 2011 yılında %45'e düşmüştür.

2011 yılında ÖSYM'ye başvuran adayların öğrenim durumları şu şekildedir:

Çizelge 2.11. 2011 Yılı ÖSYM'ye Başvuran Adayların Öğrenim Durumları

	Başvuran	Yerleşen
Son Sınıf Düzeyinde	768 854	355 330
Önceki Yıllarda Yerleşmemiş	518 241	283 467
Daha Önce Yerleşmiş	398 487	125 824
Disiplin Suçu Dışında Atılmış	131	54
Bir Yükseköğretim Programını Bitirmiş	74 285	24 492
Toplam	1 759 998	789 167

Kaynak: <http://osym.gov.tr/belge>

2011 yılında başvuruda bulunan 1 759 998 adayın 991 144'ü orta öğretim programları ile ilişkisi kalmayanlar olup, toplam başvurunun yaklaşık %56'sını oluşturmaktadır.

2011 ÖSYM sayısal verilerinden elde edilen bilgilere göre, başvuru yapan 1 759 998 adaylar yaklaşık 789 167'si yerleşmiştir.

Yerleşen adayların 433 837'si herhangi bir orta öğretim programı ile ilişkisi kalmayan adaylardır. Bu sayı, başvuruda bulunan 991 144 orta öğretim mezununun yaklaşık olarak %44'ünü oluşturmaktadır.

Son sınıf düzeyinde olup başvuruda bulunan aday sayısı, 768 854'tür. Bu adaylar yaklaşık %46.2'si başarı göstermiş ve 355 330'u yükseköğretim programlarına yerleşmiştir.

Çizelge 2.12. 2012 Yılı ÖSYS Sayısal Verileri

	Başvuran	Yerleşen	Yükseköğretim Programlarının Kontenjanları	
Son Sınıf Düzeyinde	780 737	380 286	Devlet Üniversiteleri	612 499
Önceki Yıllarda Yerleşmemiş	562 921	306 147	Vakıf Üniversiteleri	91 119
Daha Önce Yerleşmiş	395 832	112 421	Diğer Ülkelerdeki Üniversiteler	18 307
Bir Yükseköğretim Programını Bitirmiş	94 363	34 382		
Disiplin Suçu Dışında Atılmış	61 626	32 246		
Toplam	1 895 479	865 432		721 925

Kaynak: <http://osym.gov.tr/belge>

2012 ÖSYS sayısal verilerinde göze çarpan en önemli artış, disiplin suçu dışında okuldan atılan öğrencilerin yaptığı başvuru sayısında görülmektedir. Üniversitelerde uygulanan başörtüsü yasağının kaldırılması ile daha önce okuldan bu sorun sebebiyle ayrılmak zorunda kalan vatandaşlar tekrar yükseköğretime katılmak istemişlerdir. Daha önceki üç yılda 65, 76 ve 131 olan bu kategorideki öğrenci başvurusu 2012 yılında 61 626 olmuştur. Bu adaylardan yaklaşık %52.3'ü başarılı olmuş ve bir yükseköğretim programına yerleştirilmişlerdir. Ayrıca ÖSYM' ye yapılan başvuru sayısı her geçen yıl arttığı gibi 2012 yılında da artış göstermiş ve 1 895 479 başvuru yapılmıştır.

Başvuru yapan toplam 1 895 479 adaydan, 865 432'si kontenjanlı üniversitelere ve açık öğretim fakültesine yerleşmiştir. Bu sayılar ile 2012 yılında başarı oranı yaklaşık olarak %46 olarak belirlenmiştir.

Son sınıf düzeyinde olup, başvuru yapan 780 737 adayın yaklaşık %49'u başarılı olmuş ve 380 286'sı bir yükseköğretim programına yerleşmiştir.

Herhangi bir orta öğretim ile ilişkisi kalmamış adaylardan 1 114 742 kişi başvuruda bulunmuş ve yaklaşık %59'u başarı göstererek bir yükseköğretim programına yerleşmiştir.

Çizelge 2.13. 2013 Yılı ÖSYM Sayısal Verileri

	Başvuran	Yerleşen	Yükseköğretim Programlarının Kontenjanları	
Son Sınıf Düzeyinde	800 038	395 041	Devlet Üniversiteleri	649 746
Önceki Yıllarda Yerleşmemiş	606 266	333 056	Vakıf Üniversiteleri	113 170
Daha Önce Yerleşmiş	374 875	93 960	Diğer Ülkelerdeki Üniversiteler	7 792
Bir Yükseköğretim Programını Bitirmiş	85 591	28 402		
Disiplin Suçu Dışında Atılmış	53 780	27 325		
Toplam	1 920 550	877 784		781 606

Kaynak: <http://osym.gov.tr/belge>

1 920 550 Adayın başvuru yaptığı 2013 yılında 877 784 kişi yükseköğretim programlarına yerleştirilmiştir. Başvuru yapan adaylardan 800 038'si son sınıf öğrencisi olup, bunların yaklaşık %49.4'ü başarı göstererek 395 041'i yükseköğretim programlarına yerleşmiştir.

Başvuru yapan 1 120 512 aday orta öğretim kurumlarından mezunlar olup, yaklaşık %43'ü başarı göstererek 482 743'ü yükseköğretim programlarına yerleşmiştir.

Son beş yılın ÖSYM'ye başvuru yapan ve yerleşen adayların sayısal bilgileri bir tabloda özetlenecek olursa;

Çizelge 2.14. 2009-2010 ÖSYM Sayısal Verileri

	2009			2010		
	Başvuran	Yerleşen	Başvuru Oranı	Başvuran	Yerleşen	Başvuru Oranı
Son Sınıf	582 617	293 436	%40	689 964	328 097	%43
Mezun	868 952	493 241	%60	898 660	435 419	%57
Toplam	1 451 350	786 677		1 588 624	763 516	

Kaynak: <http://osym.gov.tr/belge>

Çizelge 2.15. 2011-2012 ÖSYM Sayısal Verileri

	2011			2012		
	Başvuran	Yerleşen	Başvuru Oranı	Başvuran	Yerleşen	Başvuru Oranı
Son Sınıf	780 737	355 330	%42	768 854	380 286	%44
Mezun	1 114 742	433 837	%58	991 144	485 146	%56
Toplam	1 895 479	789 167		1 759 998	865 432	

Kaynak: <http://osym.gov.tr/belge>

Çizelge 2.16. 2013 ÖSYM Sayısal Verileri

	2013		
	Başvuran	Yerleşen	Başvuru ORANI
Son Sınıf	800 038	395 041	%42
Mezun	1 120 512	482 743	%58
Toplam	1 920 550	877 784	

Kaynak: <http://osym.gov.tr/belge>

ÖSYM sayısal bilgilerinden elde edilen bilgilerden elde edilen sonuçlara göre, son beş yıl boyunca, yükseköğretim programında okumak üzere, ÖSYM'ye başvuran adayların çoğunluğunu, herhangi bir orta öğretim ile ilişkisi kalmamış, orta öğretim mezunları oluşturmaktadır. Bu mezunlar arasında daha önce hiçbir yükseköğretim programına yerleşmemiş olan, daha önce bir yükseköğretim programına yerleşmiş olan, daha önce bir yükseköğretim programından mezun olan ve disiplin suçu dışında yükseköğretim programından atılmış olan adaylar bulunmaktadır.

Yükseköğretime başvuru koşullarında üst yaş sınırı bulunmamaktadır. Bu yüzden, yükseköğretime devam etmek isteyen her vatandaş, belirli koşulları sağlıyorsa ÖSYM'ye başvurabilmektedir. Başvuru yapan aday sayısının her geçen yıl arttığı yine sayısal verilerden görülmektedir. Bir milyonun üzerinde yapılan başvurular arasından yükseköğretimde okuma potansiyeline sahip, beceri ve bilgi sahibi adaylar, yapılan merkezi sınav ile seçilmektedir. Bu sınavda, başarı sağlamak için yeterli düzeyde bilgi ve beceri sahibi olmanın ve sınav sisteminin gerektirdiği bir takım yeterliliklere sahip olmanın gerekliliği kaçınılmazdır. Pek çok aday, okuldan edindikleri bilgiler ile bu sınavda başarı sağlamaktadır. Ancak okulları ile bir ilişkisi kalmayan ve belki yıllar sonra bu sınava girmek isteyen adaylar ki, sayısal bilgilere göre büyük başvuran adayların büyük çoğunluğunu oluşturmaktadırlar, bilgilerini

tazeleme gereksinimi duymaktadır. Bu gereksinimlerini yaygın eğitim kurumlarında tamamlayan adaylar, bilgi ve beceri ölçümünün yapıldığı merkezi sınavda, şanslarını artırmaktadırlar.

Çoktan seçmeli olarak yapılan Yüksek Öğretime Giriş Sınavı, bilgi düzeyini artırmanın yanında, adayları test tekniklerini öğrenmeye de yönlendirmektedir. Okullarda verilen eğitim, test tekniğini öğretmekten ziyade, bilgi öğretimine yöneliktir. Oysa bu tür sınavlarda, bilgi sahibi olmak ne kadar önemli ise, sınavların sistemine hakim olmak da bir o kadar önemlidir. Adaylar, bilgilerinin tazeleme gereksiniminin yanı sıra, test çözme alışkanlığını kazandırması açısından da, eğitime destek olarak görülen yaygın eğitim kurumlarından yararlanmaktadır.

Yükseköğretime öğrenci seçen ve yerleştiren, YGS ve LYS sınavları ile ilgili göz önünde bulundurulması gereken bir diğer nokta da sınavlarda sorulan konuların müfredatları ile bu müfredatların öğretildiği orta öğretim düzeyleridir. YGS’de sorulan konuların dağılımı çoğunlukla 9. Ve 10. Sınıf konularından oluşmaktadır. Bu açıdan bakıldığında sadece eski mezunların değil, halen orta öğretim son sınıfında olan öğrenciler de bilgileri tazeleme ve kendini yetersiz gördüğü konulardan destek alma ihtiyacı duymaktadırlar. Bu ve bunlara benzer pek çok sebepten dolayı, ÖSYM’ye başvuran pek çok aday, eğitimlerine destek olması açısından yaygın eğitim kurumları olan, dersanelere gitmekte ve gerek kendilerini yetersiz gördükleri sınav konularında kendilerini geliştirmekte, gerek unutulmuş olan bilgilerinin tazelemekte, gerekse merkezi sınavların yapıldığı çoktan seçmeli sınav usulünü öğrenmektedirler.

Özel dersaneler, merkezi sınavlara hazırlamada yardımcı olmasının yanı sıra okulda anlaşılmayan konuların öğrenciye öğretilmesi ve öğrenilen konuların pekiştirilmesinin yapılması gibi işlevlerinden dolayı örgün eğitimin farklı düzeylerdeki pek çok öğrenci tarafından tercih edilmektedir.

2.16. Dünyada Dershanecilik

Okullara ve eğitime destek kurumları olan dersane ve dersane tarzı öğretim kurumları, sadece Türkiye’ye özel değildir. Birçok ülkede de Türkiye’ye benzer şekilde dersanelerin olduğu görülmektedir.

Dersanelerde olduğu gibi, üniversiteye giriş sisteminde de Türkiye’ye benzer ülkeler olmasının yanında Türkiye’ye benzemeyen ülkeler de mevcuttur.

Üniversiteye giriş sistemleri ile ülkeler karşılaştırıldığında; ülkemiz gibi nüfusun fazla, okullaşma oranının düşük olduğu ülkelerde yükseköğretime giriş, sınavlar ile yapılmaktadır. Nüfusa göre okullaşma oranının yüksek olduğu ülkelerde ise üniversiteye giriş, sınav haricindeki yöntemler ile yapılmaktadır (Dağlı, 2006:35).

2.16.1. Yüksek Öğretime Girişi Türkiye'ye Benzemeyen Ülkeler

Almanya, Fransa, Avusturya, Avustralya, Rusya, İngiltere ve Hollanda gibi bazı ülkelerde, üniversiteye giriş, merkezi sınavlardan daha farklı, daha bilimsel yöntemlerle yapılmaktadır.

2.16.1.1. Fransa Eğitim Sistemi ve Yükseköğretime Giriş

Fransa'da eğitim laik olup, eğitim kurumlarında dini eğitim yapılamaz. Eğitim görevlilerinin Milli Eğitim Bakanlığınca atandığı Fransa'da eğitim 16 yaşına zorunludur. Fransa eğitim sisteminde, öğretim kademeleri İlköğretim, Ortaöğretim ve Yükseköğretim olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır İlköğretim, okul öncesi ve temel eğitim olarak kendi içinde iki gruba ayrılmıştır. Okul öncesi eğitim zorunlu olmamakla birlikte 3 ile 5 yaş arası çocukların eğitimini kapsar. 3 yaş çağındaki çocukların %99.5'i; 4 ile 5 yaş çağındaki çocukların ise %100'ü okul öncesi eğitime devam etmektedir.

Temel eğitim ise 6 ile 11 yaş arası çocukların eğitimini kapsar ve zorunlu bir eğitimidir.

Orta öğretim dört yıllık ve üç yıllık olarak 2 gruba ayrılmıştır. Dört yıllık olan ilk grup, zorunlu eğitimin içindedir. Bu dört yılı tamamlayan öğrenciler, ortaokul diploması alırlar. Ortaokul yaş düzeyindeki çocukların okullaşma oranı %100'dür. Üç yıl olan ikinci kademe ise lisedir. Bu üç yılı başarı ile tamamlayan çocuklar lise bitirme sınavı olan "bakalorya" denilen bir sınava girerler. Lise çağı yaşında olan çocukların okullaşma oranı %92 olup, ancak %70'i bakalorya düzeyine kadar ulaşabilmektedir. Bu sınava fen bilimleri, sosyal bilimler ve edebiyat olmak üzere üç alandan girilir. Sınavda başarılı olanlar, lise diplomalarını alırlar ve direk yükseköğretime girmeye hak kazanırlar. Ancak bazı seçkin üniversitelere gitmek isteyen öğrenciler, üniversitelerin kendilerinin hazırladığı sınavlara girmek zorundadır. Fransa'nın üniversite geçmişi oldukça eskiye dayanır. 1179'dan Paris'te, üniversite bulunmaktadır. Fransa'da 30 akademi, 82 üniversite ve 300 civarı yüksek

okul bulunmaktadır. Yükseköğretim yaşı çağında bulunan öğrencilerin okullaşma oranı ise %73'tür (Topbaş, 2005)

2.16.1.2. Almanya Eğitim Sistemi ve Yükseköğretime Giriş

Almanya'da zorunlu eğitim 6 yaşında başlar ve eyaletlere bağlı olarak genellikle 9 yıllık bir süreyi kapsar. Bu öğretim süresi ilköğretim kademesidir. Orta öğretim ise, ilkokuldan sonra devam eden ve dört tipe ayrılan okullardan oluşur. Bunlar, temel eğitim okulu olan Hauptschule, teknik orta öğretim okulu olan Realschule, genel lise olan Gymnasium ve çok amaçlı okul olan Geamtschule'dur. İlkokuldan sonra öğrencilerin yeteneklerine göre bu okullardan birini seçerek eğitimlerine devam etmesi zorunludur (<http://dhgm.meb.gov.tr/>).

Bu dört orta öğretim okullarının ilk iki yılı deneme yılıdır. Bu deneme döneminden sonra liseye veya orta öğretim okullarına gidemeyeceğine karar verilen öğrenciler, temel eğitim okuluna giderler. Bu okullarda verilen eğitim, meslek okullarının temeli niteliğindedir. Temel eğitimin 10. sınıfı A tipi ve B tipi olarak ikiye ayrılır. A tipinden mezun olanlar, meslek okullarına B tipini bitirenler ise liselerin veya çok amaçlı okulların olgunluk sınıflarına devam edebilirler. Deneme süresini başarı ile tamamlayanlar ise ortaöğretim veya liselere devam ederler (<http://dhgm.meb.gov.tr/>).

Lise programını tamamlayan öğrenciler lise bitirme sınavına tabi tutulurlar. Bu sınavdan başarı ile geçen öğrencilere "Abitur" denilen lise sertifikası verilir. Yüksek öğretime geçiş yapabilmek için bu sertifikaya sahip olmak yeterlidir. Ancak çok tercih edilen bir üniversite ya da fakülteye başvuran adaylar "Numerus Clausus" adı verilen bir elemeye tabi tutulurlar. Bu elemeye ön plana çıkmak isteyen öğrenciler, okuduğu sınıfın en iyilerinden olmak zorundadır. Üniversiteye girişte bir sınırlama uygulanmaz, ancak eğer başvuru sayısının kontenjanı aştığı durumlarda kontenjan sınırlaması uygulanır.

Başvuran adayları üniversitelere yerleştirmede genellikle şu yöntemler uygulanır:

- Başvuru sayısı kontenjan sayısını aşmadığı durumlarda, öğrencilerin %80'i ilk tercih ettikleri üniversitelere, %20'si başka üniversitelere yerleştirilir.

- Başvuru sayısı kontenjan sayısını aşarsa, seçme işlemleri uygulanır. Bu seçme işleminde üniversitelerin kontenjanlarının %60'ı, başvuru yapanların orta öğretimde aldıkları notların ortalaması ile doldurulur. Geri kalan %40'lık kısım, daha önce bir üniversite programına yerleşmemiş adaylar ile doldurulur.
- Tıp, diş hekimliği ve veterinerlik gibi bir takım özellikler gerektiren bölümlere başvuran adaylar, psikolojik yetenek sınavına tabi tutulur (Dağlı, 2006: 22).

2.16.1.3. Avustralya Eğitim Sistemi ve Yükseköğretime Giriş

Avustralya'nın eğitim sisteminde üç tür eğitim tarzı vardır. Eğitim yapısının eyaletlere göre değiştiği Avustralya'da zorunlu eğitim yılı Yeni Güney Galler Victoria, Avustralya Başkent Bölgesi ve Tasmanya'da 13 yıldır. Bu 13 yıllık eğitim şu bölümlerden oluşur:

İlköğretim ilk 6 yıl (1. Sınıf ile 6.sınıf) ve ikinci 6 (7.sınıftan 12. Sınıfa kadar) yıl olarak ikiye ayrılır. İlk 6 yılın başında zorunlu olmayan bir hazırlık sınıfı okutulmaktadır (<http://abdigm.meb.gov.tr/>: 4.2.2014).

Avustralya'da eğitim sistemi, dört kategoriye ayrılmıştır:

- İlkokullar
- Ortaöğretim (ortaokul ve lise)
- TAFE denilen teknik meslek okulları
- Üniversiteler (Dağlı, 2006:23).

Avustralya'da yükseköğrenime devam etmek isteyen öğrenciler, üniversitede okumak istedikleri bölümle ilgili alakalı dersleri almak üzere 11. Ve 12. Sınıfı okumak zorundadır. Bu uygulama ile öğrenciler bir anlamda üniversitede okumak istedikleri bölümü lisede okumaya başlarlar. Örneğin, üniversitede hukuk okumak isteyen bir öğrenci lise 11. Ve 12. Sınıfta hukuk ve sosyoloji gibi dersleri alırlar. Avustralya'da 41 üniversite bulunmaktadır ve tıp, mühendislik gibi bazı fakülteler hariç, öğrenim süresi üç yıldır. Üniversitelere yerleştirme ise Almanya ve Fransa'ya benzer şekilde lise son sınıfta lise bitirme sınavından alınan puan ile yıl içinde aldıkları puanlar esas alınarak yapılır. Üniversitede herhangi bir fakültede eğitim alan bir öğrencinin ders seçme hususunda geniş bir seçim özgürlüğüne sahiptir. Örneğin hukuk okuyan bir öğrenci, şirket avukatı olmayı planlıyorsa, başka fakültelerin ekonomi, maliye gibi derslerini de alabilir (<http://abdigm.meb.gov.tr/>: 4.2.2014).

2.16.1.4. Avusturya Eğitim Sistemi ve Yüksek Öğretime Giriş

Avusturya’da zorunlu eğitim 9 yıldır.

- Okul öncesi sınıf: zorunlu olup, okul çağına gelmiş ancak okula uyum sağlayamayacak çocukların zorunlu eğitimlerinin ilk yılını tamamlamaları için bir fırsattır.
- İlkokul: dört senedir.
- Ortaokul: 5. Sınıftan 8. Sınıfa kadar olan eğitim- öğretim sonucudur.
- Özürlü Çocuklar İçin İlkokul: 1. Sınıftan 13. Sınıfa kadar zorunlu eğitimidir. Bu okulların amacı, okul yaşına gelmiş ancak fakat okula devam edemeyecek kadar özel durumları olan çocuklara eğitim fırsatı sunmaktır.
- Çok Alanlı Teknik Okul: 9. Sınıftan ibarettir ve zorunlu eğitimin son sınıfıdır. Bu kademedeki zorunlu derslerin yanında, seçmeli olarak meslek eğitimi dersleri de verilir.
- Genel Eğitimli Yüksek Okullar: 5. Sınıftan 12. Sınıfa kadar olan eğitim sürecidir. İlkokul 4. Sınıftan mezun olan öğrenciler, bu okullara devam ederler. Üniversiteye temel oluşturan bu yüksek okullar, her biri dört yıl olan iki kademedeki oluşur. Öğrenciler, genel eğitimli yüksek okullardan “Matura” denilen bitirme sınavı ile mezun olurlar. Matura sınavları, yazılı veya sözlü olabilir. Bu sınavı başarı ile geçen öğrenciler, üniversitelere direkt geçiş yapma hakkına sahip olurlar (<http://abdigm.meb.gov.tr/4.2.2014>).

Yükseköğretime girişi Türkiye’ye benzemeyen bu ülkelerde, öğrencilerin üniversitelere yerleştirilmesinde genellikle ortaöğretimdeki başarılarının ve orta öğretim sonunda girdikleri orta öğretim bitirme sınavında edindikleri başarının esas alındığı görülmektedir. Bu ülkelerin yükseköğretime giriş sistemindeki benzerliğin yanı sıra bir diğer ortak özellikleri bu ülkelerde dersane türü öğretim kurumlarının olmayışıdır.

2.16.2. Yükseköğretime Girişi Türkiye’ye Benzeyen Ülkeler

Türkiye’de eğitim sisteminin bir parçası durumuna gelen dersane ve dersane tarzı öğretim kurumları, sadece Türkiye’ye özgü değildir. Dünyanın pek çok ülkesinde buna benzer öğretim kurumları bulunmaktadır. Dersane ve dersane benzeri öğretim kurumlarının bulunduğu ülkelerin yükseköğretime girişi ile

Türkiye’de yükseköğretime giriş karşılaştırıldığında, aralarında büyük oranda benzerlik olduğu görülmektedir. Japonya ve Amerika buna örnek gösterilebilecek ülkeler arasındadır.

2.16.2.1. Japonya Eğitim Sistemi ve Yükseköğretime Giriş

Japonya eğitim sisteminde 6-3-3-4 sistemi uygulanmaktadır. Bu sistemde ilkokul 6 yıl, ortaokul 3 yıl, lise 3 yıl ve üniversite 4 yıl okutulmaktadır. Zorunlu eğitim süresi ise 9 yıldır

20.yüzyılda, eğitim almak isteyen öğrenci sayısı artmış ancak bu talebi karşılayacak kaynaklar yetersiz kalmıştır. Bundan dolayı devlet okullarının yanı sıra özel kuruluşların sayısında giderek bir artış görülmüştür. Bugün Japonya’daki okulların %28’i özel okuldur

- Okul Öncesi Eğitim: Zorunlu olmayan okul öncesi eğitim 3-5 yaş arası için geçerlidir.
- İlköğretim: Zorunlu olan ilköğretim 6-12 yaş arasını kapsar. Devlet okullarında parasızdır.
- Kademe Orta Öğretim: 12- 15 yaş arasını kapsayan zorunlu eğitimidir.
- Kademe Orta Öğretim: 15-18 yaş arasıdır. Lise düzeyinde olan bu kademeye giriş sınavla yapılmaktadır. Türkiye’de liselere geçiş sınavı bazı liseler için yapılırken, Japonya’da tüm liseler için yapılmaktadır. Öğrenciler, bu sınavdan aldıkları puan v ortaokuldaki başarıları esas alınarak liselere yerleştirilirler.
- Yükseköğretim: Yükseköğretime giriş, üniversite giriş puanı esas alınarak yapılır.
- Bu sınav iki aşamalı olup, ilk aşaması ülke çapında yapılan baraj sınavıdır. İkinci aşama ise öğrencilerin girmek istedikleri üniversite tarafından yapılmaktadır. Sınavda başarılı olmayan öğrenciler, ertesi yıl tekrar sınava girerler (MEB Projeler Koordinasyonu Merkezi Başkanlığı, 2007:208).

Japonya’da Özel Dershaneler

Öğrenci seçim sistemi hem lise hem de üniversitede uygulanması, Japonya’da büyük bir sorun olarak algılanmaktadır. Türkiye’deki sınavlardan farksız olarak güçlü olan kazanır mantığının doğal sonucu olarak, Japonya’da öğrenciler,

ilkokuldan başlayarak her kademedede özel dershane türü destek öğretim kurumlarına devam etmektedirler. Bu dershaneler, iki kategoriye ayrılmıştır:

1. JUKO: Zorunlu öğretim çağındaki yani ilk ve ortaokul öğrencilerinin devam ettiği öğretim kurumlarıdır. Bu kurumlar öğrencileri, liselere giriş sınavına hazırlarlar.
2. YOBİKO: Üniversiteye hazırlık kursları olarak eğitim vermektedir (Dağlı, 2006, 43).

JUKO ve YOBİKO olarak adlandırılan kurslar, Japonya’da oldukça yaygın eğitim kurumlarıdır. Bu kursların bitiminde öğrencilere, HENSACHİ denilen kurs bitirme sertifikası verilir. Öğrenciler, bu sertifikayı öğrencilik hayatı boyunca kullanır. Bu belge, üst okullara kayıt yaptırmada, toplum içinde hatta bir iş başvurusunda bile, belge sahibini ön plana çıkaran bir öneme sahiptir (Dağlı, 2006, 43). Dershanelerin verdiği HENSACHİ adlı belgenin toplumda, okulda ve iş dünyasında bu kadar değerli görülmesi, Japonya’da dershanelerin ne kadar büyük ölçüde kabul gördüğünün göstergesidir.

2.16.2.2. Amerika Eğitim Sistemi ve Yükseköğretime Giriş

Amerika’da eğitim sistemi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olarak 3 düzeye ayrılmıştır. Zorunlu öğretim yaşı ise 6-7 yaşında başlayıp genellikle 16 yaşına kadar devam etmektedir. Yani zorunlu eğitim 12 yıl olup bu süre eyaletlere göre değişmektedir.

1. Okul Öncesi Eğitim: Zorunlu olmayan okul öncesi eğitim, 4-5 yaş çocukların eğitimi kapsar.
2. Zorunlu Eğitim: Amerika’da zorunlu eğitim 12 yıldır. Bu 12 yılın sistemi eyaletlere göre farklılık gösterebilir. Anaokulundan itibaren ortaöğretimi de kapsayan bu süreç Amerika’da “K through 12” olarak bilinir.
 - a. İlköğretim: 6-12 yaş arasını kapsayan zorunlu eğitimidir. Amerika’daki okullarda 1 ders yılında verilen derslerin sayısı, Türkiye’dekine göre azdır. Bu uygulamada ulaşılmak istenen amaç, çocukların kendilerini her yönden geliştirmeleri ve ders haricinde başka konularla da ilgilenmelerini sağlamaktır.
 - b. Ortaöğretim: Ortaöğretim de eyaletlere göre değişen bir sisteme sahiptir. Ancak genel olarak, 3 yıllık ortaokul (Junior High) ve 3 yıllık

lise (Senior High) olarak kademelendirilmiştir. Junior High'da genel olarak mesleki rehberlik uygulamaları yoğundur. Bu dönemde öğrenciler, gelecek planlaması yapmaya başlarlar. Senior High'da ise genellikle üniversiteye hazırlık ve mesleki eğitime önem verilir (MEB Projeler Koordinasyonu Merkezi Başkanlığı, 2007:46).

- c. Yükseköğretim: Amerika'da her üniversite alacağı öğrenciyi kendisi belirler. Üniversiteler öğrenci seçiminde 7 temel kriteri göz önünde bulundurur.
- Lise diploma notu
 - SAT veya ACT sonucu
 - Referans mektupları
 - Kişisel mektup
 - Kişinin eğitim dışındaki sosyal aktiviteleri
 - Mülakat
 - Üniversitenin tercihleri

Öğrencinin Akademik Durumu: Öğrencilerin üniversiteye kabullerinde önceki eğitim hayatlarındaki başarıları esas alınır. Örneğin üniversite kabulünde lise diploma notu, yüksek lisansa kabullerinde lisans diploma notunu gösteren transkriptler istenir.

Bu notlarda başarı en az 4 üzerinden 3 olmalıdır.

Sat: Genel yetenek ve bilgi testidir. Çoğu üniversite, öğrenci kabulünde SAT 1 puanı istemektedir. Bu sınav sayısal ve sözel olarak iki kısma ayrılmıştır. Zorluk derecesi ve sistemi göz önüne alındığında, Türkiye'deki ÖSS' ye benzemektedir. SAT 2 ise alan testlerinden oluşmaktadır. Fizik, kimya, biyoloji, matematik, dil gibi alanlardan oluşan SAT 2 puanı yine birçok üniversite tarafından istenmektedir. SAT 2 ile ülkemizde yapılan ÖYS sınavı arasında büyük benzerlik vardır. Ancak önemli bir fark şudur, ÖYS ülkemizde yılda 1 kez yapılırken, Amerika'da SAT yılda 7 kez yapılmaktadır.

Referans Mektupları: Üniversiteye başvuran öğrencilerin hocaları tarafından yazılan ve öğrencilerin lisedeki başarılarını, arkadaşları ile uyumunu, sportif ve sosyal aktivitelerini anlatan ve öğrenciyi üniversiteye tavsiye eden mektuptur (Dağlı, 2006:45).

Amerika’da Özel Dershaneler

Türkiye’de yapılan merkezi sınavlarda olduğu gibi Amerika’da yapılan SAT sınavı her yıl giderek zorlaşmakta ve bu sınava giren öğrenci sayısı her yıl giderek artmaktadır. Üniversiteye girmek isteyen öğrenci sayısı arttıkça, üniversitelerin seçiciliği de artmaktadır. Bu döngü öğrencilerde aynı ülkemizde olduğu gibi sınav kaygısını doğurmaktadır. Amerika’da 4 bine yakın üniversite olmasına rağmen kaliteli olanlar yaklaşık 100 kadardır. Bu kaliteli okullara girebilmek için de iyi bir SAT puanı gerekmektedir. Bu yönüyle Türkiye’ye büyük benzerlik gösteren Amerika’da aynı ülkemizde olduğu gibi özel dersane kavramı ve bu dershanelere gidilmesi gerektiği algısı topluma yerleşmiştir. Ancak Amerika’daki dershaneler, Türkiye’de olduğu gibi okula yardımcı olma amacını taşımamakta sadece SAT sınavına yönelik öğretim yapmakta ve bu sınav için gerekli taktikleri öğretmektedir (Dağlı, 2006:45).

Eğitim sistemleri ve yükseköğretime giriş sistemleri Türkiye’ye benzeyen ve benzemeyen ülkeler incelendiğinde, bu konuda Türkiye ile benzerlik gösteren ülkelerin çoğunda ülkemizdeki gibi dersane kavramının eğitimlerinin bir parçası olduğu görülmektedir. Hatta Japonya’da bu kavram öylesine güçlenmiştir ki, dershanelere devam eden öğrencilerin gerek toplumda, gerek okul başvurularında gerekse iş başvurularında üstünlüğü kabul edilmektedir. Aynı şekilde Amerika gibi gelişmişlik düzeyi yüksek olan bir ülkede dershaneler, öğrencilerin üniversiteye girişte gösterdikleri başarıda büyük bir öneme sahiptir. Üstelik bu ülkedeki dershanelerin tek amacı, öğrencileri sınava hazırlamaktır.

2.17. Özel Dershanelerin Tanımı ve Amacı

Özel dershanelerin amaç ve görevleri yasal düzenlemeler ile belirlenmiştir. Özel dershanelerin dayandığı yasal temellerden biri, Özel Dershaneler Tip Yönetmeliğidir. Yönetmelikte dershanelerin tanım ve amacı, eğitimlerine katkıda bulunmak maksadı ile öğrencilerin kendilerini zayıf gördükleri derslerde başarı ve bilgi düzeylerini artırmak. Öğrencileri buldukları düzeyden bir üst düzeydeki okulun giriş sınavına hazırlamak; öğrencileri, kamu veya özel kuruluşlarınca hazırlanan diğer sınavlara hazırlamak ve onları ilerlemek istedikleri alanlarda araştırma yapmaya ve uzmanlaşmaya teşvik etmek olarak verilmiştir (<http://mevzuat.meb.gov.tr>, Erişim:8.10.2013).

Dershanelerin temel amacı öğrencileri kamu veya özel kuruluşlarca hazırlanan sınavlara hazırlamak olarak görülse de, önemli bir misyonu da eğitimin tamamlayıcısı olmaktır. Öğrencilerin okul ortamında anlamadıkları ya da çeşitli nedenler ile başarılı olamadıkları derslerde, dershaneler öğrencilerin bu eksikleri kapatmaya çalışarak eğitimin tamamlayıcısı sıfatını almıştır. Dershanelerin bu özelliği, örgün eğitim alan öğrencilerin yanı sıra, yaygın eğitim kurumlarında eğitimlerini tamamlamak isteyen çok sayıdaki öğrenci için büyük önem taşımaktadır. Örneğin Açık Öğretim ilköğretimi, lisesi ya da fakültesinde okuyan öğrencilerin elde edemedikleri, bire bir ders dinleme fırsatını sunmaktadır. Gerek örgün eğitim alan öğrenciler, gerekse Açık Öğretim okullarında okuyan öğrenciler için, başarılı olamadıkları derslerde başarı düzeylerini artırmak, onların eğitimine destek vermek ve onları başarmak istedikleri sınavlara hazırlamak gibi misyonlara sahip olan dershaneler, bu amaçları gerçekleştirmek üzere eğitim faaliyetlerinde bulunan, özel eğitim kurumlarıdır.

Diğer özel eğitim kurumlarından daha genç olan özel dershaneler, merkezi sınavlara katılımın artması, bunun yanı sıra, merkezi sınavların sonuçlarına göre öğrenci alan okulların kontenjanlarının sınırlı olması; derslerde başarı düzeyini artırma bilincinin gelişmesi gibi sebeplerle hızla yayılmış ve sayısı büyük rakamlara ulaşmıştır.

2.18. Türkiye’de Dershanelerin Tarihsel Gelişimi

Öğrenme isteği ve gerekliliği, insanlık tarihi kadar eskidir. Türkiye’de eğitimin bilinen tarihi, Hunlar ile başlar. O dönemlerde eğitim yaygın olarak uygulanmaktaydı. Yerleşik düzene geçilmesi ve öğrenen sayısının öğreticiye nazaran çoğalması ile birlikte eğitim kurumlaşmış ve zamanla örgün eğitim kurumları ortaya çıkmıştır. Bu ilk örgün eğitim kurumları Karahanlılar döneminde ortaya çıkmış ve düzeylere göre gruplanmıştır. En üst eğitim kurumu olan medreseler de bu dönemde kurulmuştur. Karahanlılar döneminde kurulan medreseler, Selçuklular döneminde gelişmeye devam etmiş ve Osmanlılar döneminde gelişimini tamamlamıştır. Selçuklu ve Osmanlı döneminde medreselerde, medrese hocası olan müderrisin yanı sıra, günümüzün asistanlarına benzetilen müderris yardımcısı olan muidler bulunmaktaydı. Muidlerin görevi, müderrislere yardımcı olmak, müderrislerin anlattığı dersleri ve anlaşılmayan dersleri öğrencilere tekrar anlatmaktır. Muidler,

müdürlere yardımcı olmaları ile asistanlara benzetilmektedir. Dershanelerin amaçları arasında olan ders tekrarı yaptırmak ve anlaşılmayan konularda öğrencileri geliştirmek olduğu düşünülürse, müdirlerin öğrencilere ders tekrarı yaptırmaları ve anlaşılmayan dersleri tekrar anlatmaları gibi görevlerinin olması sebebi ile dersane hocalarına benzediği görülmektedir. Bundan dolayı dersane kavramı, Selçuklulara kadar dayandırılabilir.

Ancak özel kurs adı altında açılan ilk dersaneler Osmanlı dönemine rastlamaktadır. 1921 yılında Elizabeth Mayston, yetişkinlere yabancı dil eğitiminin verilmesi ve kadınların kendilerini ilgi duydukları alanda geliştirmeleri amacıyla, İstanbul ilinde özel kurslar açmıştır (Karagüzel, 2008). 1921’de açılan bu ilk özel kursların amacı şu şekilde belirtilmiştir:

“Üyesi olan genç kız ve kadınlara; ilmi, bedeni, sosyal ve ahlaki sahalarda ilerlemeye teşvik; aralarında dostluk hislerini kuvvetlendirerek, kendilerini cemiyete daha faydalı birer fert halinde yetiştirmeye çalışmak’ (Çakır, 2007).

Görüldüğü üzere açılan ilk özel kurslar, daha çok yetişkinlere hitap etmektedir. Yabancı dil, daktilo, biçki- dikiş gibi yetişkinleri geliştirmeye yönelik açılmaya başlayan özel kurslar, zamanla öğrenci yetiştirmek, onları bir üst okulun sınavlarına hazırlamak gibi misyonlar üstlenmişlerdir.

Özellikle Cumhuriyet’in ilanından sonraki yıllarda halk, eğitim konusunda bilinçlenmiş ve çocuklarına verilecek eğitime önem vermiştir. Bu yıllarda ve halen günümüzde özel ders almak bir ayrıcalık olarak görülmüştür. Müzik, dans gibi sanat dallarının yanı sıra, okulda verilen eğitime destek olması açısından özel ders alma eğilimleri giderek artmıştır. Eğitim konusundaki bilinçlenme, okuyan insan sayısında, artış meydana getirmiştir. Ancak özellikle 1950’li yıllardan sonra, okuyan insan sayısındaki artış ile okul ve öğretmen sayısındaki artış, paralel gitmemiştir. Bu olumsuz durum, eğitimin kalitesini de etkilemiş ve halkı özel ders almaya daha çok yönlendirdiği gibi, daha önceleri yetişkinleri geliştirmeye yönelik olan kursları, öğrenci yetiştirmeye, öğrencilerin okuldan eksik biçimde aldıkları eğitimi tamamlamaya yönlendirmiştir (Akyüz, 2010: 377).

Yetişkinlerin gelişimi için açılan özel kursları öğrenci yetiştiren dershanelere çeviren pek çok sebep bulunmaktadır. Bu sebepleri Akyüz şu şekilde sıralamıştır:

- İlk ve orta öğretimde öğrenci sayısının artışı ile sınırlı sayıda olan öğretmenlerin öğrenciler ile ilgilenememesi sonucu eğitimin kalitesinin düşmesi,
- Öğretmenlerin sayısının bölge ve okullara göre çeşitlilik göstermesi,
- Öğretmenlerin aldıkları eğitim bakımından farklılık göstermesi,
- Okullarda yetersiz eleman yüzünden derslerin boş geçmesi,
- Okulların artan talep karşısında öğrencilere okullara giriş sınavı uygulaması ve sınırlı kontenjanları sebebiyle uygulanan sınavın zor oluşu,
- Okullarda verilen teknik eğitim ve eğitim sonunda uygulanan sınav ile okulların giriş sınavlarında uygulanan seçme yönteminin farklılık göstermesi ve öğrencilerin giriş sınavında uygulanan tekniği öğrenmek istemesi,
- İyi eğitim alma bilincinin giderek gelişmesi,
- Üniversiteye girişin giderek zorlaşması ve insanlarda üniversiteye girmenin tek yolunun seçme sınavında uygulanan test tekniğini iyi bilmenin olduğuna dair algının oluşması (Akyüz, 2010:377).

Yukarıda sıralanan nedenler sonucu Türkiye’de özel dershane kavramı ortaya çıkmış ve sayısı hızla artmıştır. Akyüz’e benzer bir açıklama da Duru tarafından yapılmıştır. Duru’ya göre, 1950’li yıllardan sonra öğrenci ve yükseköğretime başvuru sayısında büyük artış görülmüştür. Öğrenci sayısındaki artış sonucunda okullardaki derslik, öğretmen ve eğitim araç gereci sayısında yetersizlik doğmuştur. Eğitimin kalitesini düşüren bu olumsuz gelişmeler, eğitime önem veren ve yükseköğretime devam etmek isteyen, öğrenci ve velileri, aldıkları yetersiz eğitime destek arayışına sokmuştur. Eğitim- öğretimin ikili veya üçlü yapılması kararı alındıktan sonra, öğrencilerin boş vakitleri çoğalmış, bu durum öğrencilerin dershaneye gitmeleri için zaman doğurmuştur (Duru, 2007).

1960’a kadar lise mezununun ve dolayısıyla yükseköğretime başvurunun az olması sebebi ile üniversiteler eğitim programlarına başvuruları, direk kabul ediyordu. Zamanla okuyan insan sayısı arttıkça, çeşitli seçme yöntemlerine başvurulmuş, son olarak 1974 tarihinde yükseköğretime giriş sınavının merkezi olarak yapılması kararlaştırılmıştır. Bu tarihten sonra yükseköğretime devam etmek

isteyen adayların, bu tarz sınavlarda adayların başarılarını artırmak gibi bir misyona sahip dersaneleri tercih sayılarında artış olmuştur. Arza talep olarak bu artış karşısında dersane sayıları da her geçen gün artış göstermiştir.

Açılmaya başlama tarihi 1962 olan dersaneler, 1965'te çıkarılan 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ile yasal güvence altına alınmıştır.

Öğrenci ve velilerin gerek okuldaki eğitimi yeterli bulmayışı gerekse yükseköğretim giriş sınavına hazırlamaları sebebi ile her geçen yıl dersanelere olan rağbeti artmaya devam etmiştir. Özellikle okul ve öğretmen sayılarındaki artışın, öğrenci sayısındaki artışa göre oldukça az olması, eğitimin kalitesinin düştüğüne yönelik algıyı güçlendirmiş ve dersaneleri alternatif eğitim kurumları pozisyonuna getirmiştir. Dersanelere olan talebin artması tüm bu gelişmelerin doğal bir sonucudur. Aşağıdaki tabloda 1982'den 2013 yılına kadar okul, öğrenci ve dersane sayıları verilmiştir.

2.18.1. Yıllara Göre Okul- Öğrenci- Dershane Sayısal Verileri

Çizelge 2.17. Yıllara Göre Okul-Öğrenci-Dershane Sayısal Verileri

Yıl	Genel Lise Öğrenci Sayısı	Genel Lise Öğretmen Sayısı	Genel Lise Okul Sayısı	Dershane Sayısı
1982-1983	519 721	47 385	1 173	174
1983-1984	529 765	47 697	1 190	259
1984-1985	583 727	49 205	1 221	301
1985-1986	627 985	51 892	1 283	506
1986-1987	672 574	55 065	1 344	620
1987-1988	697 227	57 834	1 436	667
1988-1989	719 872	59 183	1 506	702
1989-1990	751 729	63 946	1 627	762
1990-1991	799 358	65 327	1 778	824
1991-1992	894 047	66 789	1 888	883
1992-1993	990 760	69 413	2 020	1 032
1993-1994	1 078 483	71 859	2 167	1 150
1994-1995	1 155 827	68 839	2 137	1 301
1995-1996	1 201 138	71 105	2 196	1 423
1996-1997	1 158 095	71 514	2 300	1 479
1997-1998	1 166 195	68 853	2 412	1 710
1998-1999	1 282 605	71 344	2 598	1 730
1999-2000	1 399 912	70 137	2 656	1 864
2000-2001	1 487 415	71 502	2 747	2 002
2001-2002	1 673 363	72 621	2 635	2 122
2002-2003	2 038 027	77 253	2 550	2 568
2003-2004	1 963 998	79 545	2 737	2 984
2004-2005	1 937 055	93 209	2 939	3 400
2005-2006	2 065 617	102 581	3 406	3 650
2006-2007	2 142 218	103 389	3 960	3 986
2007-2008	1 980 452	106 270	3 830	4 031
2008-2009	2 271 900	107 789	4 053	4 262
2009-2010	2 420 691	111 896	4 067	4 193
2010-2011	2 676 123	118 378	4 102	4 099
2011-2012	2 666 066	122 716	4 171	3 961
2012-2013	2 725 972	119 393	4 214	3 858

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu: İstatistik Göstergeler: 1923-2011 (www.tuik.gov.tr: erişim: 31.13.2013); Milli Eğitim İstatistikleri: Yaygın Eğitim: 2010-2011 (www.tuik.gov.tr: erişim: 31.13.2013); Milli Eğitim İstatistikleri: Örgün Eğitim: 2012-2013 (www.tuik.gov.tr: erişim: 31.13.2013); Duru: T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya (Bölgesel Coğrafya) Anabilim Dalı/ Ankara Şehrinde Dershanelerin Dağılışı/ Yüksek Lisans Tezi

Tablo incelendiğinde 1983 yılında 174 olan dersane sayısının 1984 yılında 259'a çıktığı görülüyor. 1984 yılında dersanelerin bir yıl içinde kapatılacağı kararı, dersanelerdeki artışı azaltmış ve böylece 1984 ile 1985 yılları arasında dersane artışı durağan bir hal almıştır. 1985 yılında 301 olan dersane sayısı, kapatılma kararından vazgeçilmesi ile birlikte tekrar hızlı bir artış göstermiş ve 1986 yılında dersane sayısı 506'yı bulmuştur. 1985- 1986 yılları arasında dersane sayısındaki hızlı artıştan sonra, ilerleyen yıllarda dersaneler çoğalmaya devam etmiş ancak 1998-1999 öğretim yılına gelindiğinde dersane sayısındaki artış oldukça azalmıştır. 1997-1998 yılında 710 olan dersane sayısı sadece 20 adet dershanenin açılması ile 1998-1999 yılında 730'a çıkmıştır. Bu artıştaki önemli düşüşün sebebi, aynı yıl yapılacak olan yükseköğretim sınavının iki kademedeki tek kademeye düşürülmesidir. Bu sistem değişikliği insanlarda sınavın kolay olacağı ve dershaneye gidilmesinin gerekmediği doğrultusunda bir algı oluşturmuştur. Ancak bu algının yanlış olduğu anlaşılmış ve dersane sayısının artışında görülen düşme çok uzun sürmemiş ve dersanelerdeki artış tekrar hızlanmıştır (Duru, 2007). 2009 yılına kadar devam eden artıştan sonra, dersane sayıları azalmaya başlamış ve 2012-2013 öğretim yılında 3858'e düşmüştür. Bu durumdaki en büyük etken dersanelere yönelik yapılan eleştiriler sonucu, dersanelerin kapatılması kararının alınması olmuştur.

Tablodaki bilgilerden dersane sayısındaki artışın öğrenci sayısındaki artış ve merkezi sınavların etkisinde olduğu yorumlanabilmektedir.

2.19. Özel Dersanelerin İşlevselliği

Daha önce belirtildiği gibi, dersanelerin ortaya çıkışı, yetişkinlere kendilerini geliştirmeye yönelik kursların açılması ile başlamıştır. Zamanla eğitime olan bakış açısı değişmiş ve halk arasında eğitime önem veren kitleler artış göstermiştir. Halk arasında eğitime verilen önemin yaygınlaşmasına nüfus artışı da eklenmiş ve bunlara paralel olarak, eğitim alan insan sayısında halen devam eden artışlar başlamıştır. Ancak, okul ve eğitimci sayısındaki artış, öğrenci sayısındaki artış ile paralel gitmemiştir. Bu olumsuz dengesizlik, eğitimin amaçlarına ulaşmasını zorlaştırmış ve eğitimin veriminin olması gerekenden az olmasına sebep olmuştur. Çocuklarına iyi bir eğitim imkanı vermek isteyen veliler, önceleri çocuklarına özel ders aldirmaya

başlamış ve zamanla özel ders piyasasına talep giderek artmıştır. Artan talepler, özel teşebbüsler tarafından göz önünde bulundurulmuş ve yetişkinler için hem boş vakitlerini değerlendirmeleri hem de kendilerini geliştirmeleri için açılmış olan özel kurslar, misyonlarını değiştirmiş ve tamamen öğrenci yetiştirmeye dönük faaliyetlerde bulunmaya başlamıştır.

Özel dershanelerin asıl görev ve amacı, Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nda da belirtildiği gibi, öğrencileri bir üst okulun sınavlarına veya yükseköğretim sınavlarına hazırlamak; bilgi eksikliği yaşadıkları derslerde öğrencilere yardımcı olmaktır. Ancak, asli görevi akademik hayatlarında, öğrencilerin başarısını artırmak olan dershanelerin, arka planda kalan ve çok göz önünde bulundurulmayan işlevleri de bulunmaktadır. Özel dershanelerin bu işlevlerinden en önemlilerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Okulda verilen eğitime destek olması,
- Merkezi sınavlarda başarı oranına etkisi,
- Özel ders piyasasından yararlanamayan öğrencilere destek olması,
- Yaygın eğitime devam eden veya mezun olanlara yükseköğretime geçişte destek olması,
- Öğrencilere sosyal destek sağlaması,
- Öğrencilere rehberlik hizmetini sağlaması,
- Rekabet ortamı oluşturması,
- Eğitim-öğretime etkisi,

2.19.1. Özel Dershanelerin Okulda Verilen Eğitime Destek Olma İşlevselliği

Özel dershanelerin kuruluş amaçlarından biri olan, öğrencileri kendilerini yetersiz gördükleri derslerde bilgi düzeylerini ve başarılarını artırmak, dershanelerin okulda verilen eğitime destek olma işlevselliğidir. Dershaneler bu görevlerini yerine getirmek amacıyla, okuldaki öğretim programına paralel olarak, dersleri tamamlayıcı ve pekiştirici bir öğretim programı uygulamaktadır. Okulda anlatılan dersleri tamamlama ve pekiştirme daha çok ara sınıflar için büyük önem arz etmektedir.

Hızla artan nüfus ve okuyan insan sayısına karşın okulların sayısındaki artış yetersiz kalmış, bu durum derslik yetersizliğine ve eğitimin verimsizleşmesine neden olmuştur. Coşkun'a göre öğrenciler, derslik sayısındaki yetersizlik, sınıf

mevcudunun fazla oluşu, öğretmen yetersizliği gibi pek çok sebepten dolayı eğitim-öğretim etkinliklerinden olması gerektiği gibi tam olarak yararlanamamaktadır. Dershaneler, kendilerine olan talebin her geçen gün artması neticesinde, rakipleri içinde tercih edilme sebeplerini artırmak için müthiş bir mücadele içine girmişlerdir. Dershaneler arasındaki bu yarış, dershanelerin öğrencilere sunduğu fırsatları güçlendirmiş ve bu özel öğretim kurumlarını, her hangi bir yarış içinde olmayan devlet okullarına göre, öğretmen sayıları, derslik sayıları ve öğretim araç gereçleri bakımından daha etkili ve yeterli duruma getirmiştir (Coşkun, 2005).

Derslik ve öğretmen sayısındaki yeterlilik, sınıflardaki öğrenci mevcudiyetini sınırlı tutmaya imkân sağlamıştır. Öğrenciler dershaneye kayıt yaptırdıklarında, seviye tespit denilen bir sınava tabi tutulurlar. Bu sınav sonuçlarına göre her öğrenci kendi düzeyine yakın, dershanein büyüklüğüne bağlı olmak koşulu ile 5 ile 20 kişi arasında olan sınıflarda eğitim alırlar. Dershanelerin bu özelliği sayesinde öğrenciler, kendi düzeylerindeki öğrenciler ile birlikte ve öğretmenleri ile birebir etkileşimde bulunarak eğitim almaktadırlar. Sınıf mevcudunun az oluşu, dershane öğretmenlerinin öğrenciler ile daha çok ve yakından ilgilenmesine fırsat vermektedir. Öğrenciler, okullarında 30 ile 40 kişilik sınıflarda ders görürken, öğretmenler de bu kadar yoğun sınıfta öğrenciler ile yakından ilgilenememektedirler. Dolayısıyla, bu kadar fazla sayıda öğrencinin bir arada kalabalık sınıflarda bulunması, hem hazır bulunuşluk hem de algılama düzeyi farklı olan öğrencileri bir araya getirmektedir. Bu öğrencileri aynı düzeyde eğitmek ise neredeyse imkânsızdır. Tüm koşullar neticesinde okulda yeteri kadar verim alamayan öğrenciler, kendileri ile daha yakından ve uzun süre ilgilenebilen dershane öğretmenlerinden, okuldaki dersleri tekrar dinlemekte, anlamadığı konular için ek ders talebinde bulunabilmekte ya da anladığı dersleri pekiştirerek daha iyi bir şekilde kavrayabilmektedirler.

Coşkun'a göre, devlet okullarında eğitime devam eden öğrencilerin, dershanelere gitmeleri, okuldaki sınav notlarını olumlu yönde etkilemektedir (Coşkun, 2005).

Er Nas ve Ayvacı'nın yaptıkları bir araştırmada elde edilen anket sonuçlarına göre ise, dershaneye giden öğrencilerin %45'i dershane de okuldan farklı bilgiler öğrendiklerini, %65'i bu bilgileri okulda öğretmenleri ve arkadaşları ile paylaştıklarını ve %44'ü de dershane de öğrendiği bu farklı bilgileri öğretmenine sorduğu tespit edilmiştir. Yine aynı araştırmada, anket yapılan öğrencilerden %79'u

dershanede anlatılan konuların okuldan önde olmasının okuldaki başarıyı artıracağını ifade etmiştir (Ayvacı ve Er Nas, 2009:113-124).

Yapılan araştırmaları kanıtlar biçimde elde bir başka sayısal veri de farklı düzeydeki sınıflarda okuyan öğrencilerin dershaneyi tercih sayılarıdır.

Aşağıdaki tabloda 2013-2014 eğitim-öğretim yılında, 6. Sınıf ile 12. Sınıf arasında okuyan öğrenci sayıları ile bu öğrenciler arasında dershaneye gidenlerin sayıları verilmiştir.

Çizelge 2.18. 2013-2014 Eğitim- Öğretim Yılında Dershaneye Giden Öğrenci Sayısı

Sınıf	Mevcut	Dershaneye Giden	Dershaneye Giden%
12	739 148	450 000	60.9
11	821 190	281 224	34.2
10	927 700	92 824	10.0
9	1 257 109	49 944	4.0
8	1 212 607	528 968	43.6
7	1 423 043	262 416	18.4
6	1 501 565	117 340	7.8
Toplam	7 882 359	1 782 716	22.6

Çizelge 2.19. 2012-2013 Yılı Sınava Giren Mezun Öğrenci Sayısı

Sınıf	Mevcut	Dershaneye Giden	Dershaneye Giden %
Lise mezunu	600 206	325 000	54.1

Kaynak: <http://www.aktifhaber.com>: ERİŞİM: 3.1.2014

2013-2014 eğitim öğretim yılı tablosu incelendiğinde %'lik oranlara göre öğrenciler arasında dershaneyi en çok tercih eden öğrenci grubu, %60.9'luk oranla 12. sınıf öğrencileridir. En az tercih eden öğrenci grubu ise, %4'lük oranla 9. Sınıf öğrencileridir. Dershane tercihi 6. 7. ve 8. Sınıflarda artan oranlar ile devam etmektedir. Bu noktada dersanelerin tercih sebebinin okuldaki derslere yardımcı olması işlevinin olduğu düşüncesi uyanmaktadır.

2013-2014 eğitim-öğretim yılında, mezun olan öğrenci sayısının yarısından fazlası dersanelere gitmektedir. Bu sayısal veri, dersanelerin her ne kadar okula yardımcı olma işlevinin öğrenciler için önemli olsa da, diğer bir önemli işlevinin

yükseköğretime giriş sınavında öğrenci başarısının üzerinde etkin rol oynadığının göstergesidir.

2.19.2. Merkezi Sınavlarda Başarı Oranına Olan Etkisi Bakımından

Cumhuriyetin ilk yıllarında okuyan insan sayısı çok az olduğu için üniversitelere giriş, bir o kadar kolaydı. Herhangi bir sınava tabi tutulmayan adaylar, başvuru sırasına göre, diploma notuna göre sıralamalarla üniversitelere kabul ediliyordu. Ancak yıllar geçtikçe hem nüfustaki artış hem de okuyan insan sayısındaki artış, farklı bir seçme uygulaması gerektirmiştir. En son kararlaştırılan seçme uygulaması ise merkezi olarak yapılacak olan sınavlar olmuştur.

Merkezi sınavların yapılmaya başlaması ile birlikte üniversite öğrencisi adayları, derslerinde yardımcı olacak ek kaynak arayışına girmişlerdir. İlk açıldıklarında hedef kitleleri yetişkin halk olan özel kurslar, zamanla öğrencilere yönelik çalışmalar yapmaya başlamış olup, artan bu talep karşısında programlarını tamamen değiştirerek, öğrencilere yönelik yeni bir program hazırlamışlar ve üniversiteye giriş sınavlarına öğrenci yetiştirmeye başlamışlardır. Dershane adı altında öğretim yapmaya başlayan kurumlar, öğrencilerin beklentilerine cevap vermiş olacaklar ki, 1962’de açılmaya başlayan dershanelerin sayısı, 2013 yılında 3858’e ulaşmıştır.

Yüksek öğretime öğrenci seçme sınavları, çoktan seçmeli test usulü ile yapılmaktadır. Sınavda Matematik, Fen Bilimleri, Türkçe, Sosyal Bilimler, Edebiyat gibi pek çok alandan sorumlu olan öğrencilere, sınavı tamamlamaları için belirli bir süre verilmektedir. Bu süre içerisinde sınavdaki soruları yetiştirerek doğru bir şekilde cevaplamak, alan bilgisi gerektirdiği kadar, sınavda uygulanan test tekniğine de iyi bir biçimde hâkim olmak gereklidir. Okullarda verilen eğitim, daha çok bilgiye yönelik olduğundan, ölçme değerlendirme de öğrencideki bilgiyi daha analiz eden, yazılı usulü olarak yapılmaktadır. Ölçme değerlendirmedeki bu büyük fark, test tekniğinin öğrenilmesi bakımından okulları, öğrenci seçme sınavında, işlevsiz bırakmaktadır.

Oysa dershanelerin asıl amacı, merkezi sınavlarda öğrenci başarısını artırmak ve öğrencilerin, üniversitelerde istedikleri bölümlere yerleştirmelerini sağlamak olduğundan, öğretimlerini merkezi sınavların usullerine göre vermektedirler.

Dolayısıyla dershaneleri çekici yapan pek çok sebepten en önemlisi, merkezi sınavlarda uygulanan test tekniklerinin öğrenciye kazandırılmasıdır.

Okullarda verilen öğretim, konuların öğrenilmesine yöneliktir. Okullarda yapılan sınavlar, bilgi ölçen sınavlardır. Üniversite giriş sınavları ise hem bilgiyi ölçer hem de pratik yolla çözüm yapılmasını ister. Duman ve Avcı'nın 1990'da yaptığı bir araştırmaya göre, dersane öğretim programlarının %30'u konu öğretimi, %70'i ise sınav merkezli çalışmalar oluşturmaktadır. Bu %70'lik kısım, konu tekrarı ve soru çözüm tekniklerinden oluşmaktadır. Bu yüzde oranlarından çıkarılan sonuca göre dershanelerin asıl amaçlarının, öğrencilerin merkezi sınavlarda başarısını artırmak olduğu görülmektedir (Büyükbaş, 1997: 155-162).

Baştürk'e göre, özel dershanelerin tercih edilmesinin en temel nedenlerinden biri, üniversite giriş sınavına girecek olan öğrencilerin, okullarında aldıkları eğitimin sınavla uyumlu olmadığı algısında olduklarıdır. Üniversite giriş sınavında öğrenciler, çoktan seçmeli test sorularını cevaplarken, okullarda sınavlar yazılı olarak yapılmaktadır. Ayrıca adaylar, sınavda her soru için yaklaşık bir ya da iki dakika gibi bir süreye sahiptir. Bu süre kısıtlaması, öğrencileri ister istemez soruyu daha çabuk ve pratik yolla çözmeye yönlendirmektedir (Baştürk ve Doğan, 2010).

Baştürk ve Doğan'ın özel dershaneler ile ilgili, lise öğretmenlerinin görüşü üzerine yaptıkları araştırmadan elde edilen bazı sonuçlar şunlardır:

Öğrencilerin dershaneleri tercih etme nedenleri üzerine 20 öğretmenin görüşü alınmıştır. Öğretmenlerden 16'sı, dershaneleri giriş sınavında etkili olan kurumlar olarak nitelemiştir. 6 öğretmen, dershaneleri öğrencilere test tekniğini öğreten kurumlar olarak tanımlamışlardır. 3 öğretmen ise öğrencilerin dershanelerde, okuldaki eğitimin eksik yönlerini tamamladığını ifade etmişlerdir.

Toplam olarak 28 öğretmen ile yapılan dersane algısı ile ilgili araştırmada, öğretmenlerden alınan görüşler kısaca şöyledir:

- 28 öğretmen dershaneleri, okullarda verilen konuların, yükseköğretime giriş sınavına uygun olacak şekilde sorularla pekiştirildiği kurum olarak tanımlamıştır.
- 24 öğretmen dershanelerin, ders anlatımından çok, sınav sistemine uygun olacak şekilde soru çözümü ile konuların işlendiğini ifade etmiştir.

- 27 öğretmen ise dershanelerde, kısa zamanda çok soru çözebilme tekniğinin kazandırıldığını söylemiştir.

Araştırma sonucunda elde verilere göre, dershanelerde verilen öğretimde, okullarda öğrenilen konular çıkmış sınav soruları da dâhil edilerek, bol soru çözülmesi ve böylece öğrencilere kısa sürede çok soru çözmeyi öğreterek, merkezi sınavlarda öğrencilere yardımcı olmak esastır (Baştürk ve Doğan, 2010).

Duman'ın 1986'da yaptığı bir araştırmada, dersane eğitimine katılmanın okuldaki derslere ya da üniversite giriş sınavında bir etkisinin olup olmadığı araştırılmış ve araştırma sonucunda dershanelerde test teknikleri üzerinde yoğunlaşıldığı ve bu teknikleri sınavda kullanmayı öğretildiği tespit edilmiştir. Araştırmanın en önemli sonucu ise, dershanelere giden öğrencilerle gitmeyen öğrencilerin üniversiteye giriş sınavı puanları arasında büyük bir fark olduğu ve dershaneye gidenlerin daha başarılı olduklarıdır (Karagüzel, 2008: 60-61).

Dershanelerin en önemli amacı, öğrencilerin merkezi sınavlarda başarısını artırmak olduğu ortadadır. Öyle ki, pek çok özel dersane arasından öğrenciler gidecek oldukları dershaneleri seçerken, dershanelerin merkezi sınavlarda başarılı olan öğrenci sayısına göre tercih yapmaktadır. Karagüzel'in 2008'de yaptığı bir araştırma bu görüşü desteklemektedir. Karagüzel, dershanelerin tercih edilmelerinde, tercih edilen dershanenin sınav sonuçlarındaki başarının etkili olup olmaması konusunda 80 OKS öğrencisi ve 80 ÖSS öğrencisi üzerinde bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda 80 OKS öğrencisinin içinden %83,8'i; ÖSS öğrencilerinde ise %73,8'i bu görüşe katıldıklarını belirtmiştir (Karagüzel, 2008: 103-104).

YÖK'ün 1997 yılında, 67 fakülte ve yüksekokulda öğrenci olan 80 bin öğrenciye anket uygulamış ve üniversiteyi kazanan öğrencilerin %80'nin dershaneye gittikleri sonucu elde edilmiştir.

Bu konu üzerine daha pek çok araştırma yapılmış ve sonuç olarak dershanelerin üniversiteye giriş sınavında, öğrencilere olumlu katkılar sağladığı yönünde olmuştur. Örneğin; Tansel ve Bircan 2005 yılında bu konu ile ilgili araştırma yapmış ve özel dershanelerin, öğrencilerin bir üniversite programına yerleşmelerinde önemli ölçüde etkili olduğunu saptamışlardır. Ayrıca Morgil, Yılmaz, Seçkem ve Erökten 2000 yılında, Okur ve Dikici de 2004'te dershaneler ile ilgili araştırma yapmışlar ve dershanelerin okullara destek veren eğitiminin sınav

başarısı üzerinde etkili olduğunu saptamışlardır (Tansel, 2013). Şirin'in 1998'de yaptığı araştırma ise, 33 dersane ve 1000 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Bu çalışmada öğrencilere dersanelere gitmelerinin en önemli nedeni sorulmuş ve ankete katılan öğrencilerin, %18,8'i okuldaki eğitimin yetersiz olduğunu, %22,4'nün sınavı kazanmak için dershanenin gerekli olduğunu, %14,7'si sınav için kendini yetersiz gördüğünü, %22,6'sı ise sınavda başarılı olmak için gerekli olan test tekniğini öğrenmek için dershaneyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir (Yıldız, 2005:107).

Yapılan araştırmalar sonucunda dersanelerin öğretim programlarının hem okula destek olma amaçlı hem de merkezi sınavlarda başarı oranını artırmak olduğu görülmektedir. Merkezi sınavların mantığının öğrenciye kavratılması ve bu sınavlarda başarılı olabilmek için gösterilen yöntemler açısından dersanelerin tercih edildiği oldukça açıktır. Dersanelere giden öğrencilerden 12. Sınıfta okuyanlar ve ortaöğretim kurumlarından mezun olanlar arasında, dershaneyi tercih edenlerin sayısı oldukça yüksektir. Ara sınıflarda dershaneye giden öğrenciler, daha çok okuldaki derslerine destek olması bakımından dershaneyi tercih etmekte ancak 12. Sınıf öğrencileri, hem okula destek hem de yükseköğretime giriş sınavında başarılı olmak adına, sınav tekniklerini öğrenmek ve geçmiş yılların konularını tekrar etmek için dersane eğitimini gerekli görmektedirler. Ortaöğretim mezunu öğrencilerinin dersane eğitimini almalarının tek sebebi ise, yükseköğretim programlarından birini kazanmaktır. Ve bu amaçla, dershaneye devam eden öğrencilerin sayısı oldukça yüksektir. Bu sayısal veriler, dersanelerin merkezi sınavlarda başarı oranını etkilediği ya da etkilediğine dair bir algının olduğunu göstermektedir.

Çizelge 2.20. 2012-2013 Yılında Dershaneye Giden Öğrenci 12. Sınıf ve Mezun Öğrenci Sayıları

Sınıf	Mevcut	Dershaneye Giden	Dershaneye Giden %
12.Sınıf	739 148	450 000	60,9
Mezun	600 206	325 000	54,1
Toplam	1 339 354	775 000	57,9

Kaynak: <http://www.aktifhaber.com>: ERİŞİM: 3.1.2014

2.19.3. Yaygın Eğitime Devam Eden Öğrencilere veya Mezun Olanlara Yükseköğretime Geçişte Destek Olması Bakımından

Ülkemizde 2012-2013 öğretim yılı itibari ile çeşitli nedenlerden dolayı eğitimini tamamlayamayan ve örgün eğitime devam edemeyen 1 014 409 öğrenci Açık Öğretim Lisesinde okumaktadır. Açık Öğretim Lisesi öğrencileri için çeşitli TV programları, kitaplar gibi öğretim araçları, kaynak olmaktadır. Ancak okul ve öğretmen gibi en önemli kaynaklardan mahrum olan bu öğrencilerin eğitimlerini tamamlayabilmeleri için ek desteklere ihtiyaç, kaçınılmazdır.

Aynı durum, herhangi bir orta öğretim ile ilişkisi kalmamış, mezun vatandaşlar için geçerlidir. Daha önce bir yükseköğretim mezunu olan ya da orta öğretimi bitirmiş, daha sonra yükseköğretimi tamamlamak isteyen öğrenci adayları, yüksek öğretime giriş sınavında başarılı olabilmek için desteğe ihtiyaç duymaktadırlar.

Yüksek öğretime giriş sınavı gibi zor olan bir sınavda tek başına mücadele etmek zorunda kalan açık öğretim öğrencileri ve mezunlar, hem bilgilerini tazelemek hem de test tekniklerini öğrenmek için gereken destek ihtiyacını, özel ders piyasasından karşılamaları için büyük ölçüde maddi kaynaklara sahip olmaları gerekmektedir. Oysa açık öğretimi tercih eden vatandaşların başlıca sebebi maddi imkânsızlar olmaktadır. Bazı sebeplerden dolayı çalışmak zorunda kalan vatandaşlar hem çalışıp hem eğitimlerini tamamlarken özel ders almanın gerektirdiği yüksek maliyeti karşılayamayacaklardır. Özel dershanelerin öğrencilerden talep ettiği maddi karşılık, dershaneye göre çeşitlilik göstermektedir. Ancak, ortalama bir dershanenin maddi talebi ile özel derslere ödenecek tutar karşılaştırıldığında, dershaneler çok daha makul olmaktadır. Bu durumda, bu kategorideki öğrenciler için özel dershaneler, yükseköğretime geçişte en büyük yardımcıları olmaktadır.

Açık Öğretim Lisesi'nde okuyan ve mezun olup, üniversite giriş sınavına başvuran öğrencilerin sayısı göz önünde bulundurulduğunda, dershanelerin bu kitleyi meslek sahibi yapacak ve eğitim hayatlarını en üst seviyeye taşıyacak olan yükseköğretime girmelerinde yardımcı olmalarıyla ne kadar önemli bir işlevinin olduğu görülmektedir.

2.19.4. Sosyal Destek Olması Bakımından

Toplum ihtiyacından doğan ve zamanla gelişerek, toplumda, olması gereken bir öğretim kurumu algısı oluşturan özel dershaneler, toplumun ihtiyaçlarını karşılayabildiği düzeyde ayakta kalacaktır. İlk açılmaya başladığı yıllara göre sayıları giderek artan dershaneler, öğrenci ve veliler tarafından tercih edilme nedenlerini artırmak için tatmin edici öğretim faaliyetlerinin yanında çeşitli sosyal aktiviteler de düzenlemektedirler.

Ayrıca dershanelerin topluma verdiği, görünmeyen bir sosyal faydası da, bir orta öğretim kurumundan mezun olmuş; ancak herhangi bir yükseköğretim programına yerleşememiş gençlere, üniversiteyi kazanma şansı sunarak onları ders çalışmaya teşvik etmesi ve başarı potansiyeli yüksek beyinleri kahvehane, internet kafe vs. köşelerinden kurtarıp, onları topluma kazandırmasıdır.

2.19.5. Rehberlik Hizmetleri Bakımından

Dershanelerde eğitimden çok öğretim yapıldığı bir gerçektir. Zaten dershaneleri okullardan ayıran en başta gelen etkinliklerden biri eğitim etkinliğinin olmayışıdır. Ancak son yıllarda dershanelerde de eğitim etkinliği içine giren rehberlik hizmetleri verilmektedir. Dershanelerde verilen rehberlik hizmetleri; eğitsel rehberlik, mesleki rehberlik ve psikolojik danışmanlık olarak verilmektedir.

Kuzgun'a göre, mesleki rehberlik, kişinin ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarına göre, bir iş veya meslek seçebilmesi ya da bu seçime hazır hale gelmesine yönelik olarak yapılan yardımlardır. Üniversite öğrencisi aday, dersane öğrencilerinin yardıma en çok ihtiyaç duydukları konu da kendilerine uygun doğru mesleği seçebilme, tercih sıralamasını doğru bir şekilde yapabilmidir.

Kuzgun'a göre eğitsel rehberlik, öğrencinin devam ettiği eğitim dalında başarı sağlaması için yapılan yardımdır. Rehberlik hizmetlerinin çeşitlerinden biri olan eğitsel rehberlik, dershanelerde şu etkinlikler ile verilmektedir:

1. Öğrencilerin mevcut bilgileri ölçülüp değerlendirilerek, kendi bilgi düzeylerine yakın öğrencilerden oluşan sınıflara yerleştirilirler. Seviye tespit denilen bu sınav, öğrencileri bireysel olarak değerlendirmeye ve kendilerini yalnız hissettirmeyecek ortamda öğretim vermeye olanak sağlar,

2. Öğretim süreci boyunca yapılan ölçme değerlendirme etkinlikleri ile öğrencilere seviyelerine uygun bir öğretim programı seçmelerinde yardımcı olmak,
3. Belirlenen bu öğretim programına ulaşmak için, verimli ders çalışma program ve tekniklerini öğrencilere aktarmak,
4. Yıl boyunca yapılan ölçme değerlendirmelerde başarı seviyesi düşen öğrenciler ile bire bir ilgilenerek bu düşüşün sebebini bulmak ve tedbir almak

Kuzgun'a göre psikolojik danışma, kişilerin eğitsel, sosyal ve kişisel konularda hedeflerini belirleme, karar verme, var olan problemlerini çözme ve bu gibi amaçlarla profesyonel kişilerden yardım aldığı süreçtir

Dershanelerde verilen psikolojik danışma etkinlikleri şu şekildedir:

1. Psikolojik problemleri olan öğrenciler ile periyodik olarak görüşmeler yaparak, bu problemin sebeplerinin bulunması ve rehberlik teknikleri ile çözüme kavuşturulmaya çalışılması,
2. Öğrencilerin sınav kaygılarını gidermek amacıyla, öğrenciler ile bire bir yapılan görüşmelerin yanı sıra sınıflarda grup görüşmelerinin de yapılması,
3. Veli toplantıları yapılarak, velileri gençlik sorunları ile ilgili konularda bilgilendirmek ve veli- öğrenci çatışmasının önüne geçmek (Dağlı, 2006:38).

2.19.6. Eğitim Öğretime Etkisi Bakımından

Dershanelerde verilen öğretimin okullardan çok da farklı olduğu söylenemez. Başarılı bir öğretim sürecinde olmak isteyen öğrenciler, dershanelerde okulla paralel yürütülen tamamlayıcı eğitim sürecine katılırlar. Dershanelerin öğretim şekilleri şu şekildedir; ara sınıf öğrencilerine daha çok konu anlatımı ve bir üst okulun sınavlarına hazırlık şeklinde verilen eğitim, üniversite öğrencisi adaylarına yükseköğretime giriş sınavına yönelik sınav sistemine uygun, konu tekrarlı ve bol soru çözümlü bir eğitim şekli uygulanır

Dershaneler, okulların uyguladığı öğretim programlarında görülen eksiklikleri tamamlamak, eksiklik yoksa verilen öğretimi pekiştirmek üzere bir öğretim programı uygulamaktadırlar. Bu uygulama sırasında dershaneler, okullarda gösterilmeyen test çözme tekniklerini öğrencilere kazandırır.

Dershanelerde sınıf mevcudunun az sayıda tutulması esastır. Az kişiden ve yapılan seviye tespit sınavı ile aynı seviyeden oluşan öğrencilerin, bilgilerini artırmak, periyodik olarak yapılan sınavlarla başarı seviyelerini belirlemek, bu seviyede düşüş varsa önlemini almak dershanelerin başlıca öğretim şekillerindedir. Yapılan sınavlar sonucunda öğrencilerin eksik olduğu konuları tespit etme ve başarılarını daha üst seviyelere çıkarmak için gerekli çalışmalar yapmak dershane öğretiminde esastır. Bu çalışmalar bire bir etüt çalışması, ek ders çalışması ya da sınıfça konu tekrarı yapılması şeklinde yürütülmektedir. Ayrıca rehber öğretmenler tarafından yapılan mesleki rehberlik, eğitsel rehberlik ve psikolojik danışmanlık sonucunda öğrencilerden elde edilen bilgiler, velilere dönüt olarak verilir. Böylece öğrenciler için dershane öğretmenleri ile veliler takım çalışması içinde olurlar. Bu öğretim etkinlikleri dershanelerde gerek dershanelerin amacına ulaşmaları bakımından gerekse çok sayıda olan dershaneler içinden tercih edilenler arasına girmek arzusundan sıkı bir şekilde yapılmaktadır. Bu tarz öğretim çalışmaları, müşteri memnuniyeti gibi bir çabadan uzak olan okullarda çok nadir rastlanmaktadır (Özoğlu, 2011: 36).

Dershaneler, toplum ihtiyacından doğmuş ve bu ihtiyacın artmasına paralel olarak sayıları da zamanla artış göstermiştir. 1962'den 2013'e kadar varlıklarını sayılarını artırarak koruyan dershaneler, toplumun ihtiyacına olumlu yönde cevap olmuş olacak ki, günümüzde sayıları 3858'e ulaşmış, dershaneye giden öğrenci sayısı ise yaklaşık 1 800 000'i bulmuştur. Dershaneleri eğitim-öğretim dünyasına bu denli dâhil eden ve dershanelerin okul kadar gerekli olduğuna dair bir algının oluşmasının nedenleri nelerdir? Dershaneler eğitim ve öğretime okuldan farklı olarak nasıl etki etmektedirler? Bu soruların yanıtlarını bulabilmek için, şu konuların araştırılmasında fayda görülmüştür:

- Dershanelerde uygulanan öğretim programı ve öğretim yöntemleri
- Okullarda uygulanan öğretim programı ve öğretim yöntemleri
- Dershane ve okullarda uygulanan öğretim programlarının ve öğretim yöntemlerinin karşılaştırılması ve ÖSYM sınavı ile örtüşmesi
- Dershanelerde ve okullarda uygulanan ölçme değerlendirme yöntemleri ve ÖSYM sınavı ile örtüşmesi

2.20. Dershanelerde Uygulanan Öğretim Programı ve Öğretim Yöntemleri

Dershanelerin amacı, öğrencinin kendini eksik gördüğü derslerde geliştirmek, okuldaki derslerine katkıda bulunmak, bir üst okula bilgi ve beceri olarak öğrenciyi geliştirmek ve öğrencileri merkezi sınavlara hazırlamaktır (<http://mevzuat.meb.gov.tr>, Erişim:24.12.2013). Dolayısıyla dershanelerdeki öğretim okullardan bağımsız olamaz, aksine öğretim programları okullarla paralel olacak şekilde geliştirilir. Milli Eğitim Bakanlığı özel Dershaneler Yönetmeliğinde bu konuya yer verilmiş ve dershanelerin öğretim programlarının, öğrencilerin öğrenim gördükleri okulların öğretim programlarına uygun olmasının esas olduğu bildirilmiştir.

Dershanelerin öğretim programlarında resmi bir düzenleme mecburiyeti (Talim Terbiye Kurulu'nun onayı) yoktur, ancak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından denetlenmektedirler.

Dershanelerin öğretim faaliyetlerinde yer alan başlıca programlar şunlardır;

- Okulda verimli geçmeyen derslerde, öğrencinin kendisini eksik gördüğü veya derse katılmaması sonucu öğrenemediği konularda öğrenciye destek olmak, eksik olduğu konularda yetiştirmek,
- Konu anlatımı yapılarak yeni konuları öğrencilere kazandırmak,
- Bol bol konu tekrarı ve soru çözümleri yaparak öğrenilen bilgileri sürekli tazelemek,
- Öğrencileri bir üst okulun sınavlarına hazırlamak,
- Öğrencileri yükseköğretime giriş sınavlarına hazırlamak
- Rehberlik hizmetleri vermek

Dershaneler, öğrencilere okuldaki derslerinde destek olmak, onları eksik oldukları konularda yetiştirmek amacını gerçekleştirmek üzere, öğretim programlarını okulların öğretim programları ile örtüşecek şekilde hazırlarlar. Özellikle ara sınıflarda bu koşula uyulmaya özen gösterilir. Ancak dershaneadaki amaç öğrencilerin eğitimlerine destek olmak, onları okulun öğretim sürecinde ve sınavlarında başarılarını sağlamak olduğundan, özellikle ara sınıf gruplarında, genellikle öğretimde okulun önüne geçilmektedir. Dershane de konuyu öğrenen öğrenci, okula hazır bulunuşluk düzeyini artırarak gitmekte ve okulda konuyu daha rahat anlamaktadır. Ayrıca öğrenciler, konuyla ilgili bilgilere sahip olduğundan o

ders ile ilgili öğretmeni ile iletişime girmekten, ona soru sormaktan çekinmemektedirler. Dershanede okuldan önce bitirilen konular, okulların sınav dönemlerinde tekrar edilerek pekiştirilir ve öğrenciler okul sınavlarına hazırlanırlar.

Dershanelerin bir diğer ve en önemli amacı, öğrencileri yükseköğretim giriş sınavına hazırlamaktır. Bu alanla ilgili ayrı bir öğretim programına sahip dershaneler, okullardan bağımsız olarak çalışmalarını sürdürürler. ÖSYM'nin hazırladığı merkezi sınavlar, çoktan seçmeli test usulüne göre yapılmaktadır. Dershaneler, öğrencileri bir üst öğretime hazırlamak ve yükseköğretime giriş sınavlarına hazırlamak olan amaçlarını gerçekleştirmek için, ayrı bir program türü geliştirilmiştir. Konu tekrarlarının yapıldığı sınıf derslerinde, ara sınıflardan farklı olarak konular detaylı olarak anlatılmak yerine bir hatırlatma yapılır ve her konu ile ilgili geçmiş yılların soruları dâhil, çok sayıda soru çözümü yaptırılır. Bu soru çözümleri yapılırken test çözme teknikleri, yani kısa yoldan doğru sonuca ulaşma yolları öğrencilere öğretilir. Burada amaç ÖSYM tarafından öğrencilere tanınan sınav süresinin en verimli şekilde kullanılmasının öğretilmesidir. Bu arada detaylı olarak anlatılmayan konularda öğrencilerin eksikleri varsa, bu eksik konu, dersin hocası ile bire bir yapılan özel etütler yardımı ile giderilir.

Daha önce de verilmiş olan sayısal bilgilere göre 2012-2013 öğretim yılında 12. Sınıf olan 450 000 ve mezun olan yaklaşık 325 000 üniversite öğrencisi aday, dershanelere gitmektedir. Burada dikkat çekici nokta dershaneye giden mezun sayısıdır. Mezun olan öğrenciler, daha önce bir yükseköğretim programına yerleşmemiş, daha önce bir yükseköğretim programına yerleşmiş veya daha önce bir öğretim programını bitirmiş, öğrenci adaylarından oluşmaktadır. Bu kitlenin geçmiş yıllarda öğrendiği konuları tekrar etmek ve sınava uygun çalışmalar yapmak için dershanelerden başka destek alacakları eğitim kurumları bulunmaktadır. Dershanelerin merkezi sınavlarda başarı oranını etkilediği ve bu etkinin toplum tarafından kabul edildiği sayısal verilerden de anlaşılmaktadır. Aksi takdirde, her özel kurum gibi, eğer kayda değer bir işlevi olmasaydı, dershaneler de sayılarını her geçen yıl artırarak varlıklarını koruyamaz, günümüze kadar çoktan yok olup giderlerdi.

Dershanelerin merkezi sınavlarda, öğrencinin başarısına katkısı o denli büyüktür ki; dershaneye giden öğrencilerin, merkezi sınavlarda gösterdikleri başarı, o dershanenin tercih edilme sebeplerinden belki de en önemlilerinden biridir. Öğrenci

ve veliler, dersane tercihi yaparken, daha önce o dershaneye gitmiş öğrencilerin merkezi sınavlarda elde ettikleri başarıları göz önünde tutmaktadırlar. Karagüzel'in tezinde sunduğu bir araştırma bu ifadeyi kanıtlar niteliktedir. Karagüzel, araştırmasında kullandığı anketleri OKS ve ÖSS öğrencilerine ve bu öğrencilerin velilerine uygulamış ve “dershanenin sınav sonuçlarındaki başarıları tercihimde etkilidir” sorusunu yanıtlamalarını istemiştir. Elde edilen sonuç şu şekildedir:

Çizelge 2.21. Dershanenin Sınav Sonuçlarındaki Başarıları Tercih Edilmesinde Etkili midir?

OKS Öğrenci	Sayı	Yüzde	OKS Veli	Sayı	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	2	2.5	Kesinlikle Katılmıyorum	3	4.2
Katılmıyorum	4	5.0	Katılmıyorum	3	4.2
Kararsızım	7	8.8	Kararsızım	3	4.2
Katılıyorum	36	45.0	Katılıyorum	30	41.7
Kesinlikle Katılıyorum	31	38.8	Kesinlikle Katılıyorum	33	45.8
Toplam	80	100		72	100
ÖSS Öğrenci	Sayı	Yüzde	ÖSS Veli	SAYI	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	4	5.0	Kesinlikle Katılmıyorum		
Katılmıyorum	11	13.8	Katılmıyorum	7	11.3
Kararsızım	6	7.5	Kararsızım	3	4.8
Katılıyorum	33	41.3	Katılıyorum	30	48.4
Kesinlikle Katılıyorum	26	32.5	Kesinlikle Katılıyorum	22	35.5
Toplam	80	100	Toplam	62	100

Kaynak: Karagüzel: 2008: 104

Tablodan elde edilen sonuca göre dershanelerin merkezi sınavlarda öğrenci başarısına etkisi, tercih edilmelerinde büyük bir etkidir. Dershaneler, sayıları oldukça fazla olan rakipleri arasından tercih edilenler listesine girmek çabası ile verdikleri eğitimin kalitesini yükseltmek ve bu kaliteyi korumak zorundadırlar. Dolayısıyla bu yarışta öne çıkmak için ön koşul merkezi sınavlarda öğrenci başarısını sağlamaktır. Her şeyden önce dershaneler bu koşulu yerine getirmek için merkezi sınavlarda başarılı olma kriterlerini çok iyi tanıyıp bunları da öğrencilerine aktarmaktadırlar.

Dershanelerde ayrıca daha önce detaylı olarak belirtildiği gibi, öğrencilere rehberlik yardımları da yapılmaktadır. Eğitsel rehberlik, mesleki rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri, dershanede görev yapan rehber öğretmenler tarafından verilmektedir.

Dershanelerin öğretim yöntemleri, daha çok konu anlatımı ve ders tekrarı ve bol soru çözümü şeklindedir. Öğrenciler okuldan çeşitli nedenler ile alamadıkları dersleri, dershanede özel etüt olarak ya da sınıf ortamında dinleyerek, eksiklerini tamamlamakta ve böylece konulardan geri kalmamaktadırlar. Bu yöntemle dershaneler, varsa okuldaki eksiği tamamlamaya yoksa kazanılmış bilgiyi pekiştirmeyi amaçlar. Bu amacı yerine getirirken de öğrencileri merkezi sınavda başarılı yapacak olan test tekniklerini öğretirler.

Dershanelerde öğretim yapılmaya başlamadan önce, öncelikli olarak dershaneye kayıt yaptıran öğrenciler seviye tespit sınavı denilen, geçmiş yılların konularından ve buldukları sınıfa ait konulardan oluşan ve çoktan seçmeli test olarak yapılan bir sınava girerler. Bu sınavın sonuçları öğrencilerin, bilgi düzeylerini belirler. Bilgileri ölçülen öğrenciler, kendi seviyelerine uygun aynı öğretim kademesindeki öğrenciler ile bir sınıfa yerleştirilirler. Bu uygulamada amaç öğrencilerin bireysel farklılıklarını gözeterek, öğretim yapabilmektir. Bu uygulama, dersanelerde bilimsel bir öğretim yapıldığının göstergesidir.

Dershanelerde genel olarak sınıf sayıları 5 ile 15 arasında değişmektedir. Her öğrenci ile bire bir özel olarak ilgilenmeye yetecek kadar öğretmeni bünyelerinde barındıran dershaneler, öğretmenleri seçmekte de titiz davranmaktadırlar. Öğrenci memnuniyetini sürekli göz önünde bulundurmaya zorunda olan, 2013 yılı itibari ile 3858 dershanede, yaklaşık 50 500 öğretmen görev yapmaktadır. Dershane öğretmenleri, dershaneler ile senelik anlaşma yaparlar. Öğretmeninden memnun olmayan dershane işletmecisi, ertesi yıl öğretmen değişimi yapmaktadır. Bu durumda dershane kadar, öğretmenler de öğrenci memnuniyeti ile yakından ilişkilidir. Alanında yeterli bilgiye sahip, öğrenciler ile olumlu ilişki içerisinde olan öğretmenler, dershaneler için vazgeçilmez kriterlerdir. Baştürk ve Doğan'ın 2010 yılında "Öğrencilere göre iyi bir dershane öğretmenin özellikleri" adlı araştırma üç ayrı kategoriye ayrılmıştır. Bu kategoriler ve araştırma sonuçları şu şekildedir.

Ders içeriği ve anlatımına yönelik iyi öğretmen özellikleri:

Bu kategorideki araştırmanın sonucunda sırasıyla en çok şu cevaplar verilmiştir.

1. Soruların pratik çözüm yollarını öğreten,
2. Konuların mantığının öğrenciler tarafından kavranılmasını sağlayan,
3. Anlattığı konuya hakim,
4. Konuyu açık ve net anlatan,
5. Çok ve farklı tipte sorular çözen,
6. Her öğrenci seviyesine inebilen

Bir takım kişisel özellikler bakımından iyi öğretmen:

Bu araştırmada en çok sırasıyla şu cevaplar verilmiştir.

1. Dersleri eğlenceli hale getiren,
2. Anlayışlı,
3. Disiplinli, sürekli kendini geliştiren,
4. Tahtayı iyi kullanan,
5. Diğer özellikler.

Öğrenci ile ilişkili iyi öğretmen özellikleri:

Bu kategorideki sorular ise sırasıyla en çok şu cevapları almıştır:

1. Öğrenci ile iyi ilişki kuran,
2. Öğrenci ile ilgilenen ve rehberlik eden,
3. Öğrenciler arasında ayırım yapmayan,
4. Çözemediği sorularda yardımcı olan,
5. Öğrencileri teşvik eden (Baştürk ve Doğan, 2010:45-63)

Dershanelerde uygulanan öğretim yöntemleri, öğrenciye yönelik ve öğrenciyle bire bir iletişime ağırlık verilerek uygulanır. Dershanelerin sayıları toplum tarafından artan talebin karşısında her geçen yıl giderek artmıştır. Çok sayıda olan dershaneler, öğrenci ve veliler tarafından tercih edilme olasılıklarını artırmak için ciddi bir yarış içerisindedir. Bu yarış, olumlu bir dönüt olarak hizmet kalitesini yükseltmektedir. Dershaneler en iyi öğretimi, en iyi şartlarda verme mücadelesindedirler.

Dershanede verilen öğretim düz anlatım yoluyla, tahtada ders işlenerek yapılır. Öğretmenin merkezde olduğu düz anlatım metodu, dershanede öğrencilere yönelik ve bire bir iletişime dayanan öğretim anlayışı iki zıt kavram olarak görülebilir. Ancak

burada yukarıda değinildiği gibi, öğretmenlerin tecrübesi devreye girer. Dershanede amaç verimli öğretim yapmak kadar, öğrenci ve veli memnuniyeti de söz konusu olduğundan öğrencilerin derse katılımları ve öğretmenleri ile rahatça iletişim kurmaları sağlanır.

Özetle dersanelerde uygulanan öğretim yöntemleri, öğrencilerin de katılımını sağlayarak, gerek sınıf ortamında gerekse özel etüt derslerinde yapılan sürekli konu tekrarı, bol miktarda soru çözümü yapılması ve test çözüm tekniklerini öğretilmesi ile derslerin hem teorik bilgilerinin öğrenciye aktarılması hem de soru çözümleri yapılmasına dayanır. Bu öğretim yönteminde, derslerin pekiştirilmesinin yanı sıra, öğrencileri merkezi sınavlara hazırlamak asıl amaçtır.

2.21. Okullarda Uygulanan Öğretim Programları ve Öğretim Yöntemleri

Farklı kademelerdeki okulların öğretim programları, o okulun bağlı olduğu genel müdürlük tarafından hazırlanır. Hazırlanan öğretim programı, Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'na sunulur. Kurulun onaylaması üzerine öğretim programı, yürürlüğe girer. Örneğin ortaöğretim okullarının öğretim programını, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü; ilköğretim okullarının programını, İlköğretim Genel Müdürlüğü; okul öncesi kurumlarının programını, Okul Öncesi Genel Müdürlüğü hazırlar. Resmi prosedür çerçevesinde hazırlanan öğretim programları yıl içerisinde okullarda uygulanır.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yayımlanan öğretim programları, okullara dağıtılır. Bu öğretim programlarının içeriğinde her bir öğretim kademesinin öğrenme alanları, alt öğrenme alanları, kazanımlar ve kazanımların kaç ders saatinde öğretileceği yer alır (www.ttkb.meb.gov.tr: Erişim: 10.1.2014).

Aşağıda 7. Sınıfa ait matematik öğretim programından alınmış bir öğretim programı verilmiştir.

Çizelge 2.22. 7. Sınıf Sayılar Öğrenme Alanının Alt Öğrenme Alanları ve Kazanımları

Sayılar Öğrenme Alanları		
Alt Öğrenme Alanları	Kazanımlar	Toplam
Tam Sayılarda İşlemler	1. Tam sayılarla toplama ve çıkarma işlemlerini yapar 2. Tam sayılarla çarpma ve bölme işlemlerini yapar. 3. Tam sayılarla ilgili problemleri çözer ve kurar. 4. Doğal sayıların faktöriyelerini bulur.	4
Rasyonel Sayılar	1. Rasyonel sayıları açıklar ve sayı doğrusunda gösterir. 2. Rasyonel sayıları farklı biçimlerde gösterir. 3. Rasyonel sayıları karşılaştırır ve sıralar.	3
Rasyonel Sayılarda İşlemler	1. Rasyonel sayılarla toplama ve çıkarma işlemlerini yapar. 2. Rasyonel sayılarla çarpma ve bölme işlemlerini yapar. 3. Rasyonel sayılarla çok adımlı işlemleri yapar. 4. Rasyonel sayılarla ilgili problemleri çözer ve kurar.	4
Oran Orantı	1. Doğru orantılı ve ters orantılı nicelikler arasındaki ilişkiyi açıklar. 2. Doğru ve ters orantıyla ilgili problemleri çözer ve kurar.	2
Bilinçli Tüketim Aritmetiği	1. Alışveriş ve ticarete kullanılan yüzde hesaplamalarını yapar. 2. Basit faiz hesaplamalarını yapar.	2
	Toplam	15

Kaynak: <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari>: (Erişim: 10.1.2014)

Yukarıdaki tablo Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı resmi sitesinden alınmış bir 7. Sınıf matematik dersi öğretim programıdır. Bu programdan anlaşıldığı gibi, okullarda uygulanan öğretim programları, resmi kalıplar içerisinde, kaç ders saatinde, o dersin hangi kazanımının verileceği daha önceden belirlenmiş vaziyette okullara dağıtılır. Yine programda belirlenmiş olan müfredatı yetiştirmek mecburiyetinde olan öğretmen, bu programa göre hareket etmek zorundadır. Kısıtlı olan ders saatlerine, oldukça geniş olan müfredatı sığdırmak ile sorumlu olan öğretmen anlaşılmayan konuları tekrar tekrar anlatma şansına sahip değildir.

2005 yılından itibaren Türk Eğitim Sisteminde, öğretim yöntemlerinde, yapılandırmacı yaklaşım benimsenmiştir. Bu yaklaşımda öğrenci esastır. Bu yaklaşımda öğrenci, kendi kendine öğrenmeye teşvik edilmeli, öğretmen ise onlara rehberlik etmelidir. Öğrenciyi öğretimin merkezine koyan yaklaşımın okullarımızda uygulanması, ne yazık ki çok da olanaklı değildir. 30 – 40 kişilik sınıf mevcudunun olduğu okullarımızda, öğretmenlerimiz, belirli bir müfredatı kısıtlı ders saatlerinde yetiştirmek ile mükelleftir. Çok fazla konuyu belirlenen ders saatlerinde anlatma

sorumluluğunu üstlenen öğretmen, öğrencileri ile tek tek ilgilenererek, onlara söz hakkı vererek, bilinmeyeni öğrencilerine buldurmayı çalışması neredeyse imkânsızdır. Müfredatı yetiştirerek, öğretim yapma sorumluluğunu yerine getirebilmek için, öğretmenin düz anlatım yapmaktan başka çaresi kalmamıştır. Ancak artık akıllı tahta, power point sunumu gibi teknolojik öğretim araçları ile düz anlatım daha etkili hale getirilmeye çalışılmıştır.

40 kişilik sınıflarda, üstelik bilgi ve anlama kabiliyeti farklı olan öğrenciler içerisinde ders dinlemek zorunda kalan öğrenciler, kendileriyle bire bir ilgilenemeyen öğretmenlerinden yeteri kadar verim alamamaktadırlar. Anlamadıklarını sınıfta dile getirmekte güçlük çektiklerini de hesaba katacak olursak, okullarda verilen öğretimin, en azından bazı öğrencilerde eksik kaldığı düşünülebilir.

2.22. Dershanelerde ve Okullarda Uygulanan Öğretim Programlarının ve Öğretim Yöntemlerinin Karşılaştırılması ve ÖSYM Sınavları ile Örtüşmesi

Dershane ve okullarda uygulanan öğretim programları arasında belirgin farklar yoktur. Dershaneler, okula destek amaçlı verilen öğretimde, okulların öğretim programlarına paralel olacak şekilde bir öğretim programı uygular. Öğrenciler okulda gördüklerini dershanelerde tekrar etme, soru çözerek pekiştirme olanağı bulurlar. Dershaneleri öğretim programı konusunda, okullardan ayıran en temel özellikleri, resmi olarak belirlenmiş bir programlarının olmayışıdır. Gerek sınıfların kalabalık oluşundan, gerek öğretmenin öğrenciler üzerinde kalıcı iz bırakamamasından, gerekse okulların olumsuz fiziki koşullarından dolayı, derslerden iyi verim alamayan öğrenciler, dershanelerde o dersin hocasından özel etüt alarak ya da sınıf ortamında ders görerek, okulda geri kaldığı konuda eksikliğini kapatmaktadırlar. Ders saatlerinde konu işleyen dershane hocaları, öğrenciler ile ayrıca etüt çalışması yaptıklarından dolayı, müfredat yetiştirme gibi bir sorunları olmamaktadır. Bu durumun olumlu bir sonucu olarak, dersler istenildiği sürece tekrar tekrar anlatılmakta ve konular pekiştirilmektedir.

Dershanelerde öğrenciler bilgi seviyelerini ölçen bir sınavdan sonra, kendilerine yakın düzeyde olan, sayıları 15'i geçmeyen öğrenciler ile aynı sınıfta ders görmektedirler. Oysaki okullarda, öğrencinin öğrenmesinde büyük katkı

sağlayan bu uygulama, mevcut değildir. Bilgi seviyesi kendinden düşük ya da daha fazla olan akranları ile 30- 40 kişilik sınıflarda ders gören öğrencilerin, öğretim sürecindeki verimleri düşmektedir. Dershane öğretmenleri, az sayıda ve yakın seviyede olan öğrenciler ile bire bir iletişimi okul öğretmenlerine göre daha rahat kurmaktadır. Öğrenci- öğretmen etkileşiminin rahat oluşu, öğrencilerde öz güven oluşturmakta ve anlamadığını öğretmenine rahatça sormasını sağlamaktadır.

Temelli, Kurt ve Köse'nin 2010 yılında üniversite hazırlık fen sınıfı öğrencilerinden oluşan 230 kişi üzerinde yaptığı bir anket sonuçları, bu ifadeleri doğrular niteliktedir. Araştırma anketi ve anket sonuçları aşağıda verilmiştir

Çizelge 2.23. Öğrencilerin Dershanedeki Biyoloji Öğretimi Hakkındaki Görüşleri

Maddeler	Ön Test						Son Test					
	Evet		Hayır		Kismen		Evet		Hayır		Kismen	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Dershanelerin orta öğretimde sadece belirli bir bilgi düzeyine sahip öğrencilere yararlı olduğunu düşünüyorum	60	26	80	35	90	39	59	26	89	38	82	36
Dershanelerdeki eğitimin ezbere dayalı olduğuna inanıyorum	8	4	187	81	35	15	9	4	152	66	69	30
Dershane müfredatının okul müfredatından az olduğunu düşünüyorum	82	36	103	45	45	19	44	19	115	50	71	31
Biyoloji dersinde başarılı olmak için dershaneye gidiyorum	74	32	77	33	79	35	64	28	91	39	75	33
Okulda anlamayıp dershanede anladığım konular çoğunluktadır	123	55	36	16	71	31	111	48	35	15	84	37
Dershanede sınıf mevcudunun az olması, biyoloji konularını anlamamı kolaylaştırıyor	107	47	41	18	82	35	118	51	52	23	60	26
ÖSS'yi kazanmak için dershaneye gitmem gerektiğini düşünüyorum	166	72	11	5	53	23	197	86	9	4	24	10
Dershanede düzenli etütlerin olması, çok yararlı oluyor	156	68	18	8	56	24	140	61	17	7	73	32

Çizelge 2.23'ün devamı

Maddeler	Ön Test						Son Test					
	Evet		Hayır		Kısmen		Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Dershane öğretmenlerinin daha sıcak ve yakın ilişkileri başarıyı artırıyor	187	81	11	5	32	14	185	80	14	6	31	14
Dershanede rehberlik hizmetlerinin daha iyi yapıldığına inanıyorum	95	41	70	31	65	28	125	54	32	14	73	32
Dershanede sınıflardaki öğrencilerin aynı veya benzer düzeyde olması, biyoloji dersinin anlaşılmasını kolaylaştırıyor	114	50	31	13	85	37	128	55	37	16	65	29
Dershane ortamında daha rahat hareket etmem kendime güvenimi artırıyor	139	60	31	13	60	27	153	67	29	13	48	20
Dershanedeki öğretmenlerin dersi Türkçeyi iyi kullanarak akıcı bir üslup ile işlemesi, derse motivasyonumu artırıyor	104	45	26	12	100	43	137	59	18	8	75	33
Dershaneye giden öğrenciler gitmeyenlere göre ÖSS'de daha başarılı oluyor	126	55	26	11	78	34	201	88	10	4	19	8
Dershanedeki biyoloji eğitiminin okuldaki biyoloji eğitimine katkı sağlayacağına inanıyorum	120	52	74	32	36	16	121	52	68	30	41	18
Dershaneye gitmiş olmam, biyolojiye ilgimi artırdı	86	38	77	33	67	29	82	36	81	35	67	29
Okuldaki biyoloji dersi saatlerinin yetersiz olduğunu düşünüyorum	75	33	117	51	38	16	85	37	110	48	35	15
Okuldaki sınıf mevcutlarının kalabalık olması, biyoloji konularını anlamamı zorlaştırıyor	129	56	58	25	43	19	97	42	82	36	51	22

Çizelge 2.23'ün devamı

Maddeler	Ön Test						Son Test					
	Evet		Hayır		Kısmen		Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Okuldaki sınıfların fiziki yapısı, dersi iyi anlamamı engelliyor	154	67	29	13	47	20	117	50	52	23	61	27
Okuldaki biyoloji müfredatının çok fazla olduğunu düşünüyorum	71	31	96	42	63	27	76	33	106	46	48	21
Okuldaki eğitim biyoloji konuları hakkında yorum yapabilme yeteneğimi geliştiriyor	77	33	69	30	84	37	76	33	59	26	95	41
Okulda farklı bilgi düzeyindeki öğrencilerin aynı sınıfta olması başarılı olmamı olumsuz etkiliyor	117	51	62	27	51	22	90	39	77	34	63	27
Okuldaki eğitimin ÖSS'yi kazanmam için yeterli olduğunu düşünmüyorum	92	40	74	32	64	28	113	49	63	27	54	24
Okulda dershanedeki gibi düzenli etütlerin olmaması başarıımı olumsuz etkiliyor	124	54	77	33	29	13	101	44	43	19	86	37
Okuldaki öğretmen-öğrenci ilişkisinin dershanedeki gibi olmaması başarıımı olumsuz etkiliyor	81	35	103	45	46	20	91	40	87	38	52	22
Okuldaki rehberlik hizmetlerinin daha iyi yapıldığını düşünüyorum	68	30	108	47	54	23	34	15	160	69	36	16
Okulda laboratuvar çalışmaları yapıldığından biyolojiyi seviyorum	69	30	115	50	46	30	65	28	123	53	44	19

Kaynak: Temelli, Kurt ve Köse, 2010:148-161

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre, dershanede aynı ya da benzer düzeydeki öğrenciler ile aynı sınıfta öğretim görmek, öğrencilerin öğretimlerine olumlu katkılar sağlamaktadır. Bu uygulama ile dershaneler, sadece bilgi düzeyi yüksek olan öğrencilere değil, farklı bilgi ve anlama kapasitesine sahip diğer öğrencilere de faydalı olmaktadır. Bu konuya benzer bir çalışma da Ceyhun

ve Karagölge tarafından 2001 yılında; Yeşilyurt tarafından 2008 yılında yapılmıştır. Bu araştırmalardan da elde edilen sonuçlara göre dershaneler, sınıf mevcutlarının az oluşu ve öğrencilerin dersleri okuldan daha fazla tekrar etmeleri nedeniyle okullardan daha başarılıdır. Bunlara ek olarak dershanelerde, öğrenci ve öğretmenlerin derse karşı tutumları, öğrencilerin sosyo- ekonomik durumları, dershanedeki fiziki şartların uygunluğu, dershanede etüt çalışmalarının yapılması ve dershanelerdeki öğretimin merkezi sınavlara uygunluğu öğrencilerin başarılarına katkıda bulunmaktadır (Temelli, Kurt ve Köse, 2010:148-161).

Temelli, Kurt ve Köse'nin yaptığı araştırma sonucuna göre, öğrenciler dershaneyi ÖSS'yi kazanmak için şart olarak görmektedirler. Zaten okul ile dershane amaçları birbirinden farklıdır. Okullar, öğrencileri bir üst kuruma hazırlamak için gerekli bilgilerle donatmayı ve bir üst okulda başarılı olmalarını hedefler. Dershaneler ise, öğrencilerin hem okullarına yardımcı olmayı hem de merkezi sınavlara hazırlamayı amaçlar. Bu amaç doğrultusunda da öğrencilere merkezi sınavlarda başarılı olacak şekilde öğretim verirler. Amaç farklılığından dolayı öğretim programları ve yöntemleri de farklı olan okullar ve dershaneler karşılaştırıldığında öğrencilerde, dershanelerin öğretim programlarının ve yöntemlerinin okullara göre daha başarılı olduğunun algısı gözlenmektedir.

Özden'in yaptığı başka bir araştırma ise, "Kimya Öğretiminde Okul ve Dershane Eğitiminin Karşılaştırılması"dır. Özden'in 168 öğrenci üzerinde yaptığı bu araştırmanın sonuçları şu şekildedir:

Çizelge 2.24. Kimya Öğretiminde Okul ve Dershane Eğitiminin Karşılaştırılması

Maddeler	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Fikrim Yok		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Dershanedeki kimya eğitimi okuldan daha kaliteli	73	43,5	59	35,1	0	0	29	17,3	7	4,1
Okuldaki kimya öğretimi ÖSS'yi kazanmak için yeterlidir.	12	7,1	66	39,3	0	0	61	36,3	29	17,3
Okulda uygulanan kimya müfredatı daha kapsamlı	72	42,9	42	25	6	3,6	30	17,8	18	10,7
Dershanede kimya öğretiminin laboratuvar uygulamaları olmadan yapılmasının ÖSS'deki başarıyı etkilemediğini düşünüyorum	60	35,7	24	14,3	6	3,6	36	21,4	42	25
Dershanede öğrenciler okullara göre kimya dersine karşı daha çok ilgi göstermektedir	84	50	36	21,4	24	14,3	18	10,7	6	3,6
Hem okulda hem de dershanede kimya dersini sadece ÖSS'ye yönelik olarak öğrenmek istemektedir.	108	64,2	48	28,6	6	3,6	6	3,6	0	0
Dershanede verilen kaynak kimya kitapları okuldakinden daha zengin ve faydalıdır.	60	35,7	66	39,3	12	7,1	19	11,3	11	6,6
Dershanelerde okullara göre kimya öğretimiyle ilgili daha çok test soruları çözülmektedir.	156	92,9	12	7,1	0	0	0	0	0	0
Dershanedeki kimya dersleri okula göre daha eğlenceli ve verimli geçmektedir.	72	42,9	54	32,1	24	14,3	12	7,1	6	3,6

Çizelge 2.24'ün devamı

Maddeler	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Fikrim Yok		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Dershanedeki kimya öğretiminde okula göre günlük hayatla daha az bağ kurulmaktadır.	48	28,6	48	28,6	30	17,8	24	14,3	18	10,7
Dershanedeki kimya öğretimi okuldaki kimya derslerinde daha başarılı olmamı sağlıyor.	72	42,9	48	28,6	18	10,7	18	10,7	12	7,1
Okuldaki kimya öğretiminde dershaneye kıyasla daha çok öğrenci merkezli öğretim teknikleri kullanılmaktadır.	42	25	72	42,9	23	13,7	25	14,8	6	3,6
Okulda kimya öğretimi yorum ve mantığa yönelik olarak yapılırken dershanede soru tipi ezberciliğine yöneliktir.	84	50	54	32,2	6	3,6	12	7,1	12	7,1
Dershanede kimya eğitimi yapılırken okula göre öğrenciye daha çok ilgi gösterilmektedir.	114	67,8	24	14,3	0	0	24	14,3	6	3,6
Okulda kimya öğretimi yapılırken ödev ve araştırma çalışmaları dershanedekine göre	84	50	54	32,2	6	3,6	12	7,1	12	7,1

Kaynak: Özden,2010:397-416.

Tablodaki verilere göre, ankete katılan öğrencilerin %78,6'sı dershanelerde verilen öğretimin okullarda verilen öğretimden daha kaliteli olduğuna tamamen veya kısmen katılmakta; %21,4'ü ise okullardaki öğretimin dershanedeki öğretimden daha kaliteli olduğunu ifade etmiştir. Bu sonuçlar lise ve dershane öğrencilerinin, dershanelerdeki öğretimi okullardaki öğretimden daha kaliteli bulmaktadırlar. Aynı

araştırmada öğrencilerden %46,4'ü okulda gördükleri öğretimin ÖSS'yi kazanmak için yeterli bulmuş; %53,6'sı ise okulda verilen öğretimin ÖSS'yi kazanmak için yeterli olmadığını ifade etmiştir. Bu sonuca göre ankete katılan öğrencilerin yarısından fazlası ÖSS'yi kazanmak için okulları yetersiz görmüştür. Özden'in yaptığı araştırma sonucunda elde edilen verilere göre ankete katılan öğrencilerin %75'i dershanede verilen kaynak kitapların okuldakinden daha zengin içerikli olduğunu ve dershanelerde daha fazla test sorularının çözüldüğünü ifade etmişlerdir. Aynı ankette öğrencilerden %75'i dershanelerdeki öğretimin okuldakine göre daha verimli geçtiğini %71,5'i dershane öğretiminin okuldaki öğretime katkıda bulunduğunu ifade etmiştir (Özden, 2010: 397-416).

2.23. Dershane ve Okullarda Uygulanan Ölçme Değerlendirme Yöntemleri ve ÖSYM Sınavı ile Karşılaştırılması

Eğitim sistemi bir bütündür. Değerlendirme, eğitim sisteminin öğelerinden biridir. Sistem öğeleri birbirinden bağımsız olamaz. Değerlendirme de eğitimin amaçlarına ulaşması bakımından eğitim sisteminin en önemli öğelerindedir. Değerlendirme ile öğrenciler hakkında çeşitli kararlar vermenin yanında yetersiz oldukları alanlar ve bunların kaynakları belirlenir. Belirlenen eksiklikler, eğitimciler tarafından önlemler sayesinde onarılır. Bu öğe, sistemin yetersizliklerin onarılması ve sistemin devamlılığının sağlanması bakımından önemli bir öğedir. Bu nedenle eğitim ve öğretim sonunda, öğretim sürecinden geçen kişilerin mevcut durumlarındaki değişimi saptamak, eksik olan yönlerini gidererek eğitimin kalitesinin yükseltilmesi için öğretim sürecinde periyodik olarak ölçme değerlendirme yapılmalıdır.

Özel dershanelerde rehberlik çalışmaları ile ölçme değerlendirme çalışmaları birlikte yürütülür. Ölçme değerlendirme ile elde edilen öğrenci düzey bilgileri, öğrenci ve velilere bildirilir. Değerlendirmede belirlenen öğrenci eksikliklerinin kaynakları, rehber öğretmenler yardımı ile saptanır ve bu kaynaklar ortadan kaldırılmaya çalışılır.

Özel dershanelerde ölçme değerlendirme yöntemi çoktan seçmeli olan test türünde denemeler ile yapılır. Ölçme değerlendirme şu esaslara dayanır:

- Tekniğe uygun sorular hazırlanabilmesi için ilgililere gerekli dökümanları sağlamak.

- Test sorularını derslere, konulara, ölçmek istediği amaca göre ayırarak soru bankası oluşturmak.
- Her sorunun çeşitli uygulama tarihlerine göre analizlerini yapmak, soruların güçlük dereceleri ile ayırıcı güçlerini hesaplamak.
- Ölçme değerlendirme sonuçlarına göre program geliştirme ihtiyaçlarını tespit etmek.
- Öğretime başlamadan önce öğrencilerin seviyelerini tespit etmek, öğretim faaliyetleri devam ederken verilen öğretimin verimliliğini ölçmek, öğrencileri başarıya yönlendirmek için uygun zamanlarda değerlendirmeler yapmak.
- Ölçme değerlendirme sonuçlarına göre, öğrencilerde görülen eksiklikler, öğrencilere rehberlik ederek giderilmesi (www.toder.org.tr: erişim: 16.1.2014).

Öğretim süreci boyunca özel dersanelerde yapılan deneme sınavları ile öğrenciler, mevcut durumlarını, önceki bilgi seviyelerine göre kendilerindeki değişimi öğrenme şansını elde eder. Üstelik bu deneme sınavlarından bazıları Türkiye genelinde yapılmaktadır. Özdebir, Özder ve Töder bu sınavlardandır. Ülke genelinde yapılan sınavlara giren öğrenciler, durumlarını, ülkedeki diğer öğrenciler arasındaki sıralamasını öğrenebilmektedir. Sınavların sonuçlarında elde edilen bilgiler doğrultusunda öğrenciler, yetersiz olduğu konularda etüt ve ek ders yardımı alarak, bu eksiklikler giderilmeye çalışılır.

Dersanelerde öğretim başlamadan önce yapılan seviye tespit sınavı ile öğrenciler, kendilerine yakın düzeyde olan öğrenciler ile aynı sınıflara yerleştirilirler. Ancak bu yerleştirme kalıcı değildir. Öğretim süreci boyunca yapılan deneme sınavlarının sonuçlarına göre öğrencilerin başarısında bir düşüş ve yükselme görülürse, bu öğrencilerde sınıf değişikliği yapılır. Tespit edilen düzeylerine göre, üst ya da alt sınıflara yerleştirilen öğrenciler, böylece yıl içerisinde görülen durumlarındaki değişimlere uygun olan öğretim programlarından geçmektedirler.

Dersanelerde uygulanan ölçme değerlendirme yöntemlerinden test tekniği, ÖSYM sınavlarının tekniği ile bire bir uyumludur. Bu uyumluluk, dersane öğretim amaçlarından biri olan, öğrencileri merkezi sınavlara hazırlamanın bir gereğidir de. Öğrenciler dersanelerde bol miktarda yapılan test tarzındaki soru çözümleri ile test tekniklerini öğrenmekte ve merkezi sınavlara hazırlanmaktadır.

Okulların amaçları, dersane amaçlarından farklıdır. Okullarda öğrencileri bir üst sınıfa ya da öğretim kurumuna hazırlamak amaçlanır. Okullarda verilen öğretimin amacı, öğrencileri merkezi sınavlara hazırlamak değil, onları buldukları öğretim kademesinde alması gereken bilgileri kazandırmaktır. Okullar, verdikleri öğretimin amaçlarına ne derece ulaştığını ölçmek için, değerlendirmeyi genellikle yazılı usulü olarak yaparlar. Bu teknik öğrenci bilgisini ölçmede başarılıdır. Ancak, öğrenciyi merkezi sınav sistemlerine hazırlamaz. ÖSYM sınavları öğrenci bilgisini ve bu bilgileri ne hızda kullandıkları ölçen sınavlardır. Test sınavlarında bilgi kadar, bilgiyi hızlı kullanmak da önemlidir. Testte uygun olmayan şıkları eleme, sonuca şıklardan ulaşma tarzı belirli bazı teknikler mevcuttur. Yazılıda ise böyle bir durum söz konusu değildir. Yazılıda öğrenci bilgisi adım adım sorgulanır. Öğrenci yüksek puan alabilmek için sorulan bilgiyi gerekli basamaklardan geçerek çözmek ya da açıklamak zorundadır. Yani yazılı tarzı sınavlarda sonuç kadar süreç de önemlidir. Öğrenci bu tarz sınavlara alıştıysa her soruyu bu şekilde açık açık yazarak çözecektir. Oysa ki, ÖSYM sınavlarında öğrenciler pek çok soruyu mümkün olduğu kadar kısa sürede çözmekle yükümlüdür. Bu tarz merkezi sınavlarda süreç değil sonuç önemlidir. Öğrenciler, sınavda başarılı olabilmek için sürece takılmadan doğru sonuca ulaşmayı amaçlamak zorundadırlar. Bu da test teknikleri denilen, farklı bir sınav tekniğini ortaya çıkarmıştır. Gerek şıkları sorulan soruda yerine koyarak, gerekse olması muhtemel olmayan şıkları eleyerek gerekse sorunu kolay çözüm yollarını öğrenerek merkezi sınavlarda başarı sağlanabilir.

Baştürk'e göre, öğrencilerin dersaneleri seçme nedenleri arasında, seçme amacı ile yapılan üniversite giriş sınavına giren öğrencilerin, ortaöğretim kurumlarında sınav ile ilişkili bir öğretim almamaları bulunmaktadır. Üniversite giriş sınavı gibi, merkezi sınavlarda öğrenciler, çoktan seçmeli test usulü ile sınav olmaktadır. Oysa okullarda, yazılı sınav sistemi mevcuttur. Ayrıca merkezi sınavlarda çıkan pek çok soru tarzına, ders kitaplarında rastlanmamaktadır (Baştürk ve Doğan, 2010:139).

Test ve yazılı tarzı sınavlar karşılaştırılacak olursa, test tarzı sınavların öğrencileri ezberciliğe yönlendirdiği açıkça görülmektedir. Zaten dersanelere olan eleştirilerin en büyüğü bu noktada yapılmaktadır. Dersanelerin öğrencilere ezberci bir eğitim verildiği iddia edilmektedir. Ancak, dersanelerin en büyük amacı, öğrencilerin bu sınavlarda başarısını sağlamak ve onları istedikleri okula

yerleştirmektedir. Bu doğrulta öğretim programı hazırlayan dersaneler, ölçme değerlendirmelerini de sınavın mantığını öğrencilere benimsetecek yönde yapmaktadırlar. Bir eleştiri söz konusu olacaksa bu dersanelere değil, sınav sistemine yapılmalıdır. Öğrencilerin, dersanelere olan taleplerinin başında merkezi sınavlara hazırlamaları gelmektedir. Öğrenciler, okuldan öğrenemedikleri test tekniklerini dersanelerden alarak, merkezi sınavlara hazırlanmaktadırlar.

2.24. Özel Dersaneler İle İlgili Mevzuat

“Dersaneler, 5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ve bu yasaya dayanarak hazırlanan diğer mevzuat esaslarına göre açılmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği esaslarına göre açılışlarını yapan dersaneler, çok geniş bir mevzuata göre iş ve işlemlerini yürütmek durumundadırlar” (Akgündüz, 2009:51).

2.24.1. 5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu 08.02.2007 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edildikten sonra, 26434 sayılı ve 14.02.2007 tarihli Resmi Gazete’de yayımlandıktan sonra yürürlüğe girmiştir.

Kanunda özel öğretim kurumlarına dair, açma, kapatma, devir ve nakil işlemlerinin usulleri; yıllık çalışma saatleri ve çalışma takvimi; kurum binalarının eğitime uygun durumda olması için gereken esaslar; eğitim personelinin nitelikleri, görev, yetki ve sorumlulukları; öğretim programları, ders çizelgeleri ve başarının değerlendirilmesi ile ilgili esaslar yer almaktadır. Ayrıca kanunda kurum kavramını ifade eden kuruluşlar, okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim, yabancı, azınlık, özel eğitim okulları, çeşitli kurslar, dersaneler, motorlu taşıt sürücü kursları, öğrenci etüt merkezleri ve benzeri özel eğitim kurumları oluşturmaktadır. (mevzuat.meb.gov.tr Erişim:14.04.2014).

Kanunda dersaneler ile ilgili;

“Öğrenci ve mezunları, bir üst okula veya yükseköğretime giriş sınavlarına hazırlamak, istedikleri derslerde yetiştirmek ve bilgi, beceri, yetenek ve deneyimlerine katkıda bulunmak, düzeylerini yükseltmek amacıyla faaliyet gösteren özel öğretim kurumları” ifadesi yer almaktadır.

2.24.2. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği

Bu yönetmelik, 08.02.2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunda yer alan özel öğretim kurumlarını kapsamaktadır. Yönetmelik, okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim, yabancı, azınlık, özel eğitim okulları, çeşitli kurslar, dershaneler, motorlu taşıt kurslarını, etüt merkezlerini ve benzeri özel öğretim kurumlarını “kurum” olarak ifade etmiştir.

Yönetmelikte dershaneler,

“Öğrenci ve mezunları, bir üst okula veya yükseköğretime giriş sınavlarına hazırlamak, istedikleri derslerde yetiştirmek ve bilgi, beceri, yetenek ve deneyimlerine katkıda bulunmak, düzeylerini yükseltmek amacıyla faaliyet gösteren özel öğretim kurumları”

olarak ifade edilmiştir.

Ayrıca, dershanelerin açılacağı yerlerde; meyhane, bar, kıraathane gibi mekânların bulunmayacağı kanunda belirtilmiştir(mevzuat.meb.gov.tr Erişim: 14.04.2014)

2.24.3. Kalkınma Planlarında Özel Dershaneler

1963-1967 yıllarını kapsayan birinci beş yıllık kalkınma planı hazırlandığı dönemlerde devlet, eğitimi özelleştirme çabası içersindedir. Bu yüzden bu planda özel sektördeki eğitim kurumları ile ilgili bir çalışma yapılmıştır. Ancak henüz dershane kavramından söz edilmemiştir(Akgündüz, 2009:72).

1968-1972 yıllarını kapsayan ikinci beş yıllık kalkınma planında ilk kez dershane kavramından söz edilmiştir. Planda dershaneler ile ilgili şu ifadeler yer almıştır:

“Dershaneler çeşitli öğretim kademelerinde kamu sektörüne ek olarak kapasiteler yaratmaları, belirli bir gelir grubundaki öğrencilere eğitim imkânı sağlayarak kamu eğitim kurumlarının üzerindeki talebi azaltması bakımından faydalı olmaktadır”

Bu ifadeler ile dershanelerin eğitime yardımcı kuruluşlar olduğu vurgulanmıştır. Ancak planda yer şu ifadelerde ise dershanelerin kaliteli eğitim

vermedikleri ve bunun sonucu olarak da eğitim sistemini ilgilendiren bir sorun ortaya çıkaracakları vurgulanmıştır:

“Bu özel eğitim kurumlarının düşük nitelikte hizmet sağlamaları, kamu eğitim kurumlarının niteliğini düşürücü yönde gelişmeleri, özellikle yüksek öğretim kademesinde insan gücü politikasını bozucu ve sonucunda istihdam sorunları doğuracak kapasiteler yaratmaları tüm eğitim sistemini bozucu bir sorundur. Bu gibi gelişmelere meydan verilmeyecek ve devamlı bir izleme düzeni kurulacaktır”(2. Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1968)

1979-1983 yılları için hazırlanan dördüncü beş yıllık kalkınma planında ise dersane sayısındaki hızlı artış sakıncalı bulunmuş, bu durumun fırsat eşitsizliğine sebep olacağı vurgulanmıştır(3. Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1979).

1985- 1989 yıllarını kapsayan beşinci beş yıllık kalkınma planında, özel öğretim kurumlarının teşvik edileceği ve eğitimin kalitesini artırmaya yönelik düzenlemeler ve teftişin yapılacağı ifade edilmiştir(5. Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1985).

1990-1994 yılları kapsamında olan altıncı beş yıllık kalkınma planında özel öğretim kurumlarının önemi üzerinde durulmuş ve şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Özel kesimin okul açması ile vakıfların özel üniversite kurmaları teşvik edilecek, eğitim metot ve teknolojilerin geliştirilmesinde ve eğitim araç ve gereçlerin üretiminde bu kesimin daha fazla rol alması desteklenecektir” (6. Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1990).

1996-2000 yıllarını kapsayan yedinci kalkınma planı, özel öğretim kurumlarının sayısının sınırlı olduğuna değinmiş ve sayılarının artırılması gerektiğini ve bu şekilde de fırsat eşitsizliği doğuran özel dershanelerin ortadan kaldırılması gerektiğini vurgulamıştır.

“Herkes eğitim ve öğretim imkânı sunabilecek ortamı yaratıcı, her eğitim kademesinde ve özellikle yükseköğrenime girişteki yığılmaları önleyici, fırsat eşitliğini olumsuz yönde etkileyen sistem dışı özel kurslara duyulan gereksinimi ortadan kaldıracı, zorunlu eğitim dışında her kademe hizmetten yararlananların maddi güçleri ölçüğünde eğitimin

finansmanına katılımını sağlayıcı ve her eğitim kademesinde özel öğretim kurumlarının artırılmasına yönelik yeni düzenlemelere ihtiyaç bulunmaktadır”. (7. Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1996).

2001-2005 yılları için hazırlanan sekizinci beş yıllık kalkınma planında, merkezi sınavlar ile ilgili sorunlara değinilmiştir.

“Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, kamu ve özel kesime yönelik üstleneceği sınavlarla ilgili olarak yeniden yapılandırılması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır” (8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2001).

2007- 2013 yıllarını kapsayan dokuzuncu beş yıllık kalkınma planı, sınav sistemine ve dersanelere değinmiştir:

“Zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarılmasıyla, öğrenci sayısında büyük artış sağlanmış, ilköğretimden ortaöğretime geçişler artmıştır. Bununla birlikte okullaşma oranlarında, okul öncesi eğitimde düşük seviyelerde kalınmış, eğitimde yüzde 100’e ulaşamamış, ortaöğretimde mesleki eğitimin payı artırılmamıştır. Yükseköğretim kademesinde okullaşma oranı bakımından önemli ilerleme kaydedilmekle birlikte, yükseköğretime olan yoğun talep artarak devam etmektedir. Talebe cevap verebilmek amacıyla 2006 yılında 15 adet yeni devlet üniversitesi kurulmuştur” (9. Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2007).

Kalkınma planlarında özel kurumlarına geniş yer verilmiştir. Dersanelerin teşvik edilmesi ile ilgili ifadelere, dördüncü beş yıllık kalkınma planlarından sonra çıkan kalkınma planlarında yer verilmiştir. Bunun yanında ikinci ve dördüncü kalkınma planlarında dersanelerin fırsat eşitsizliği meydana getirdiği, eğitimin kalitesini olumsuz etkilediği ve denetimlerine önem verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

2.24.4. Milli Eğitim Şuralarında Özel Dersaneler

Bu başlık altında III, VII, XVII. Ve XVIII. Milli Eğitim Şuralarında özel öğretim kurumları ve özel dersaneler ile ilgili kararlar yer almaktadır.

Üçüncü Milli Eğitim Şurası (2-10 Aralık 1946)

1946 yılında yapılan III. Milli Eğitim Şurasında şu karar alınmıştır.

Karar 21: *Askeri, dini ve emniyet teşkilatına bağlı okullar dışında, mesleki ve teknik okullarda dâhil olmak üzere, mevzuat hükümlerine göre öze ve tüzel kişilerin ortaöğretim seviyesinde özel öğretim kurumları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak düzenlenmesi Üçüncü Milli Eğitim Şurasında özel eğitim kurumlarının açılmasının teşvik edilmesi istenmiştir*” (Üçüncü Milli Eğitim Şurası, 1946).

Yedinci Milli Eğitim Şurası (5-15 Şubat 1962)

1962 tarihli VII. Milli Eğitim Şurasında özel öğretim kurumları ile ilgili şu karar alınmıştır:

Karar 1: *Türk özel öğretim kurumlarının daha verimli hale gelebilmelerini ve öğretim hizmetine resmi öğretim kurumlar gibi geniş ölçüde iştirak edebilmelerini sağlamak için özellikle bugün ikili, üçlü öğretime gitmek mecburiyeti duyulan büyük şehirlerimizde, Türk müteşebbisinin emeğini ve sermayesini bu konuya yatırması teşvik edilmeli, bunlara maddi ve manevi yardımda bulunmalıdır*”

Karar 2: *“Özel öğretim kurumlarının kolaylıkla öğretmen bulabilmelerine ve yetiştirmelerine imkân verecek tedbirler alınmalıdır”*.

Karar 3: *“Öğretim ve eğitim işinin özel sektör elinde alelade bir ticaret konusu olmasını önleyici tedbirler alınmalıdır”* (Kasımoğlu, 2010: 34).

On Yedinci Milli Eğitim Şurası (13-17 Kasım 2006)

XVII. Milli Eğitim Şurasında özel öğretim kurumlarının, mesleki ve teknik eğitim ile yaygın eğitim alanlarında da eğitim sunmalarının sağlanması gerektiği vurgulanmıştır(On Yedinci Milli Eğitim Şurası, 2006).

On Sekizinci Milli Eğitim Şurası (01- 05 Kasım 2010)

XVIII. Milli Eğitim Şurasında özel öğretim kurumları ile ilgili şu kararlar alınmıştır:

“Eğitimde niteliğin artırılması amacıyla özel okullar teşvik edilerek sayıları artırılmalı, teşvik kapsamında çocuklarını özel okullara gönderen ailelere resmi okullardaki bir öğrenci maliyetinin yarısı kadar destek verilmeli ve bu yolla devletin

eğitim harcamaları azaltılmalıdır” (On Sekizinci Milli Eğitim Şurası, 2010).

Yukarıda verilen Milli Eğitim Şuralarında özel öğretim ile ilgili alınan kararlar, genellikle bu kurumların teşvik edilmesine yönelik olmuştur. Özel öğretim kurumları ile ilgili en kapsamlı şura, VII. Milli Eğitim Şurası olmuştur. Bu şura neticesinde, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kabul edilmiştir. Ancak şura kararları bir er tavsiye niteliğinde olmasından dolayı alınan kararlar, tam anlamıyla uygulamaya konulamamıştır.

2.25. İlgili Araştırmalar

Karagüzel, 2008 yılında “Dershanenin Sınav Sonuçlarındaki Başarıları Tercih Edilmesinde Etkili midir? ” isimli bir araştırma yapmıştır. Araştırmasında OKS öğrenci ve velileri; ÖSS öğrenci ve velileri ile anket çalışması yapmıştır. Araştırma sonucunda, dershanelerin merkezi sınavlardaki başarısının, tercih edilmelerinde önemli bir faktör olduğu belirlenmiştir(Karagüzel, 2008).

Temelli, Kurt ve Köse 2010 yılında, “ Öğrencilerin Dershanedeki Biyoloji Öğretimi Hakkındaki Görüşleri” adında bir araştırma yapmışlardır. Araştırmada 230 ÖSS öğrencisine çeşitli sorulardan oluşan anket uygulanmıştır. Anket sonuçlarından elde edilen verilere göre öğrenciler, ÖSS’yi kazanmak için dershaneyi gerekli görmektedirler(Temelli, Kurt ve Köse, 2010).

Özden 2010 yılında, “ Kimya Öğretiminde Okul ve Dershane Eğitiminin Karşılaştırılması” adında bir araştırma yapmıştır. Özden, 168 ÖSS öğrencisine, içerisinde okul ve dershaneyi karşılaştıran çeşitli sorular bulunan bir anket uygulamıştır. Anket sonucunda elde edilen verilere göre öğrenciler, dersane eğitimini okuldan daha kaliteli bulmuştur(Özden, 2010)

Dağlı 2006 yılında, “Özel Dershanelere Öğrenci Gönderen Velilerin Dershaneler Hakkındaki Görüş ve Beklentileri” isimli bir çalışma yapmıştır. Dağlı, anket tekniğini kullandığı çalışma sonucunda, öğrencilerin ve velilerin dershaneleri yükseköğretim sınavında başarılı olabilmek için gerekli görmektedir(Dağlı, 2006)

“Öztürk’ün 2001 yılında yapmış olduğu Üniversite Sınavını Kazanamayan Özel Dershane Öğrencilerinin Ortak Özellikleri ve Özel Dershanelerin Bu Öğrencilere ÖSS’deki Puan Getirisi araştırmasında yükseköğretimin önündeki

artarak devam eden öğrenci sayılarının sürekli arttığını belirtmektedir. ÖSS kapsamındaki derslere karşı olan ilgi ile puan türleri arasında önemli düzeyde uyumluluk tespit edilmiştir” (Akgündüz, 2009:58).

Kasımoğlu 2010 yılında “Özel Dershanelere Devam Eden Öğrencilerin Dershanelerde Aldıkları Matematik ve Geometri Eğitimine İlişkin Beklentileri ve Görüşleri” adında yapmış olduğu araştırma sonucunda elde ettiği bulgular, öğrencileri dershaneyi tercih etmelerin sebepleri şu şekilde belirtilmiştir:

ÖSS’de başarılı olmak, okuldaki eğitimin yetersiz oluşu, konu eksikliğini kapatmak, sınav tekniğini öğrenmek, vb. (Kasımoğlu, 2010).

Akgündüz, 2009 yılında “ Ankara İli Çankaya İlçesindeki Lise Öğrencilerinin Görüşlerine Göre Dershanelerin İşlevlerinin Değerlendirilmesi” adında bir araştırma yapmıştır. Akgündüz’ün araştırmasında, öğrencilerin ÖSS başarısında dershanelerin katkısının büyük olduğu algısında oldukları tespit edilmiştir(Akgündüz, 2009).

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, yazılı ve belge doküman analizi yapılarak, dershaneye giden öğrencilerin, dersaneleri tercih etme nedenleri ve dersaneler hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla anket tekniğinden faydalanılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, İstanbul ili, Kadıköy ilçesinde üniversite giriş sınavına hazırlanan öğrencilerdir

Araştırmanın örneklemi, İstanbul ili, Kadıköy ilçesinde Ünider Eğitim Kurumları, Fen Bilimleri Dershanesi, Sınav Dershanesi ve Uğur Dershanesi'ne giden rastgele seçilen 100 öğrenciden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Bu tez çalışmasında öncelikli olarak kaynak taraması yapılmıştır. Çok sayıda yüksek lisans tezi, sivil toplum örgütlerinin yapmış oldukları alan çalışmaları, alanla ilgili kitaplardan, makalelerden ve internet sitelerinden faydalanılmıştır.

Yeterli araştırmalar yapıp, alt yapı oluşturulduktan sonra, araştırma için gerekli olan veriler anket yoluyla toplanmıştır. Bu amaçla İKSARA(Şirin ve Şirin, 2012)'nın 1209 öğrenci ile yaptığı anket sorularının bir kısmı ve Duru(2007) tarafından yapılan ve yüksek lisans tezinde kullandığı anket sorularının bir kısmından oluşan bir anket hazırlanmıştır. Hazırlanan bu anket 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde anketin amacı ve nerede kullanılacağına dair bilgi verilmiştir. İkinci bölümünde anketi dolduran kişiye ait kişisel bilgilere yönelik sorular bulunmaktadır. Anketin son bölümünde ise araştırmanın amacını oluşturan, öğrencilerin dersaneler ile ilgili görüşlerini belirleyecek sorular bulunmaktadır. Ankette toplam 28 soru bulunmaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Anketlerin istatistiksel analizinde istatistiksel çözümlene amaçlı bilgisayar programı olan SPSS 16.0 (Statistical Packet for Social Sciences) programından yararlanılmıştır. Sonuçlar, değerlendirilmiş ve her alt probleme ilişkin, katılımcıların cinsiyet, doğum tarihi, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, anne meslek durumu, baba meslek durumu, aylık gelir durumu, eğitim durumları, dershaneye gitmeden sınav kazanabilme düşünceleri, dershanenin sınav sonuçlarındaki başarısının tercihlerinde etkili olması, üniversite kazanmak için dershaneye gitmenin gerekliliği, okulda verilen bilgilerin üniversite sınav soruları ile uyumu, sınavlara hazırlık tekniğinin nerede daha fazla verildiği düşüncesinin, okulların öğrencileri sınava yeterince hazırladıkları düşüncesi, okul ve dershaneden hangisinin daha kaliteli eğitim sunduğu, öğretmenlerin nerede daha donanımlı oldukları düşüncesi, katılımcıların kendileri ile bir öğrenci olarak kimin ilgilendiği görüşü, dershanelerin sınavlar dışında çeşitli konularda da yararlı olduğu düşüncesi, üniversiteye hazırlık aşamasında rehberlik hizmetinin nereden alındığı, dersane programlarının okul derslerine katkı sağladığı düşüncesi, dershanelerin kaldırılması hakkındaki görüşler, dershanelerin okulların açıklarını kapattıkları ile ilgili görüşler, dershanelerin okullara alternatif olduğu düşüncesi, dershanelerin sınav tekniği kazandırdığı düşüncesi, ücret olmadığı durumda okul ya da dershaneden hangisinin tercih edileceği, dershanelerin sınav kazandırmada daha başarılı oldukları hakkındaki görüşler, katılımcıların okul türüne göre dağılımları, üniversite sınavının kaldırılması ile ilgili görüşler, dershanelerin özel okula dönüşmesi görüşü, katılımcıların dershaneye devam sürelerinin frekans(f) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmıştır.

4. BÖLÜM

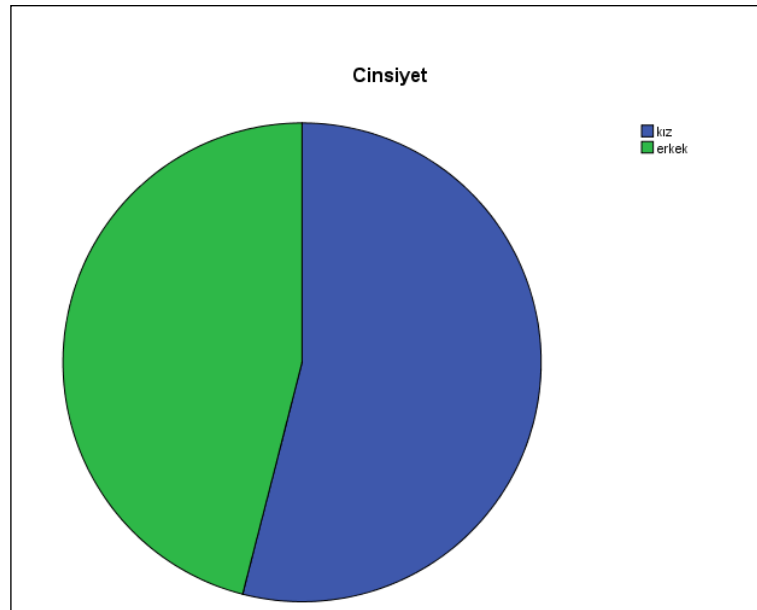
BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Araştırmaya Katılan Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Araştırmada toplam 100 adet öğrenciye anket uygulanmıştır.

Çizelge 4.1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

		frekans	yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Kız	54	54,0	54,0	54,0
	Erkek	46	46,0	46,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.1. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımının Grafiği

Araştırmaya katılan deneklerin %54'ü kadın, %46'sı ise erkektir. Burada kızların oranının fazla oluşu ümit vericidir. Bu sonuç kızlarda okuma oranının ne derece arttığına bir göstergesidir. Eğitime verilen önemin arttığına da bir göstergesi sayılabilecek bu sonuç, aynı zamanda tezde belirtilen okuma oranı arttıkça, eğitim kaynaklarının yetersiz kaldığı, ayrıca yükseköğretime öğrenci alımının zorlaştırıldığı ve bu olumsuz durumun doğal sonucu olarak da öğrencilerin dershanelere yöneldiği

hipotezini doğrular niteliktedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında okuma yazma oranı çok az iken 1950’li yıllardan sonra özellikle kız çocuklarının da eğitimlerine devam etmeleri ile okuyan insan sayısında ciddi artışlar görülmüştür. Ancak eğitim kaynaklarındaki artış, okuma oranındaki artış ile paralel gitmemiştir. Zamanla ülkenin eğitim kaynakları, eğitim almak isteyen öğrencilerin beklentilerine yeterli düzeyde cevap veremeyecek duruma gelmiştir. Tüm bunların sonucu olarak da öğrenciler dershanelere yönelmiştir ve zamanla dershaneler eğitim sisteminin bir parçası haline gelmiştir. Kuruldukları yıllarda yetişkinlere yönelik olan dershaneler, zamanla öğrencilere yönelik öğretim kurumları halini almış ve artan talep karşısında da sayıları her geçen yıl artış göstermiştir.

Tezde Akyüz’ün dershanelerin öğrencilere yönelik eğitim kurumları haline dönüşmesi ve sayılarındaki artışın sebebi olarak belirttiği görüşleri arasında;

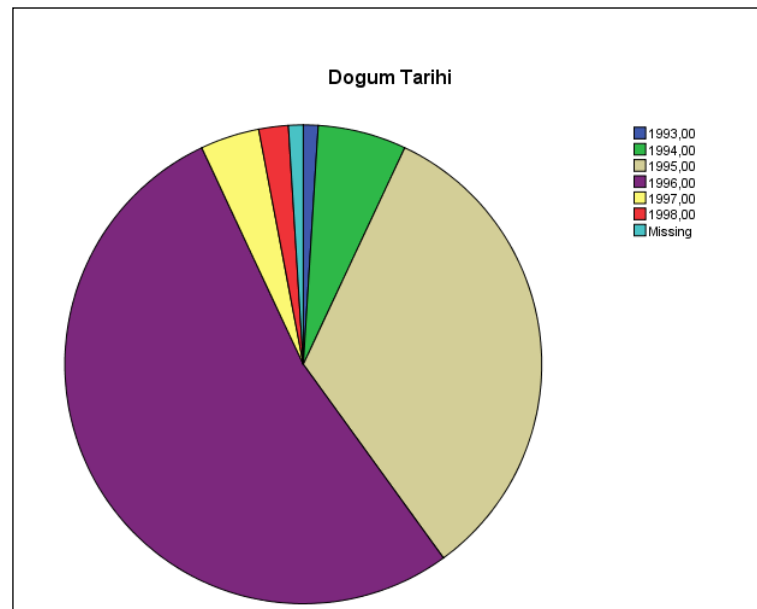
- İlk ve orta öğretimde öğrenci sayısının artışı ile sınırlı sayıda olan öğretmenlerin öğrenciler ile ilgilenememesi sonucu eğitimin kalitesinin düşmesi,
- Okulların artan talep karşısında öğrencilere okullara giriş sınavı uygulaması ve sınırlı kontenjanları sebebiyle uygulanan sınavın zor oluşu,
- İyi eğitim alma bilincinin giderek gelişmesi (Akyüz, 2010:377).

Maddeleri verilmişti. Yapılan anket araştırması ile elde edilen öğrenci cinsiyetleri hakkındaki verilerde kızların sayısının erkeklerden çok olması, bu görüşlerin doğruluğunu kanıtlar niteliktedir. Görülüyor ki, eğitimde kız erkek ayrımı nispeten ortadan kalkmıştır. Kız erkek ayırt edilmeden çoğu gencin yükseköğretime istemesi, seçiciliği öngören bir sınavı doğurmuş ve öğrencileri okula destek bir öğretim kurumuna yönlendirmiştir.

4.2. Araştırmaya Katılan Deneklerin Doğum Tarihlerine Göre Dağılımı

Çizelge 4.2. Katılımcıların Doğum Tarihlerine Göre Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	1993,00	1	1,0	1,0	1,0
	1994,00	6	6,0	6,1	7,1
	1995,00	33	33,0	33,3	40,4
	1996,00	53	53,0	53,5	93,9
	1997,00	4	4,0	4,0	98,0
	1998,00	2	2,0	2,0	100,0
	Toplam	99	99,0	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,0		

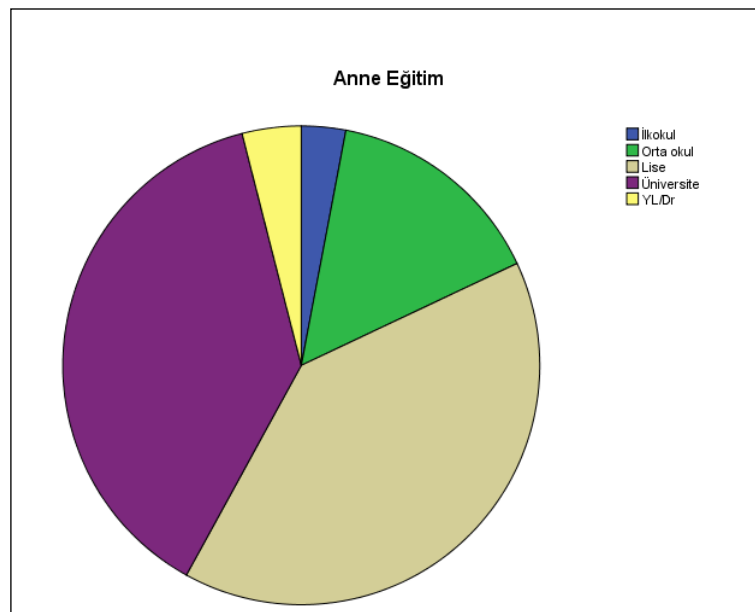
Şekil 4.2. Katılımcıların Doğum Tarihleri Grafiği

Veriler incelendiğinde katılımcıların %86'sının 1995 ve 1996 doğumlu oldukları yani 17 ile 18 yaşları arasında oldukları görülmektedir.

4.3. Katılımcıların Anne Öğrenim Durumu

Çizelge 4.3. Katılımcıların Anne Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	İlkokul	3	3,0	3,0	3,0
	Orta okul	15	15,0	15,0	18,0
	Lise	40	40,0	40,0	58,0
	Üniversite	38	38,0	38,0	96,0
	YL/Dr	4	4,0	4,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.3. Katılımcıların Anne Eğitim Durumu Grafiği

Katılımcıların anne öğrenim durumu veriler incelendiğinde %40'nın üniversite, %38'inin lise, %15'nin ortaokul mezunu olduğu görülmektedir. %3 gibi çok az bir oranda ilkokul mezunu ve yine %4 gibi az bir oranın yüksek lisans veya doktora mezunu olduğu görülmektedir.

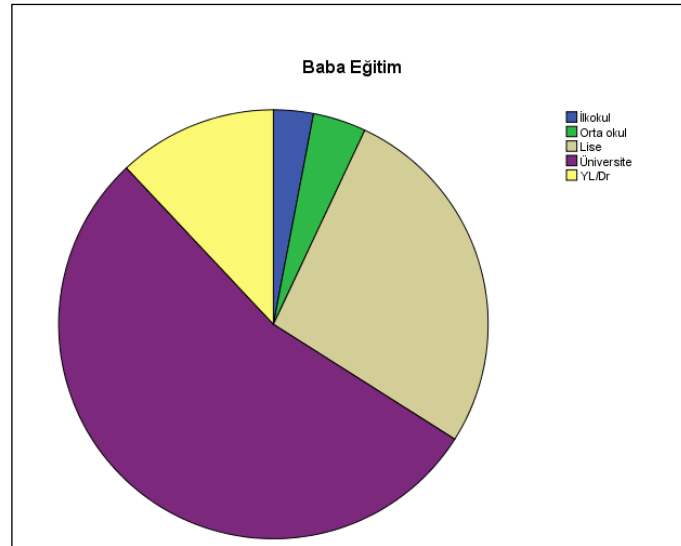
Öğrencilerin anne öğrenim durumlarının çoğunluğunun lise ve üniversite oluşu, kızların okuma oranındaki artışın bir başka göstergesidir. Bu verilerden şöyle bir sonuç da elde edilebilir. Anket 100 kişi üzerinde uygulanmıştır. Bu 100 kişiden 38'inin annesi lise mezunudur. Yine anketin uygulandığı 100 kişinin henüz üniversiteyi kazanmadığını düşünecek olursak (12. Sınıf öğrencileri), bu 100 kişiden

54'ü kız öğrencidir. Yani yaklaşık 17-18 yılda lise mezunu kız öğrencilerin oranı %38'den %54'e çıkmıştır.

4.4. Katılımcıların Baba Öğrenim Durumu

Çizelge 4.4. Katılımcıların Baba Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam yüzde
Geçerli	İlkokul	3	3,0	3,0	3,0
	Orta okul	4	4,0	4,0	7,0
	Lise	27	27,0	27,0	34,0
	Üniversite	54	54,0	54,0	88,0
	YL/Dr	12	12,0	12,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

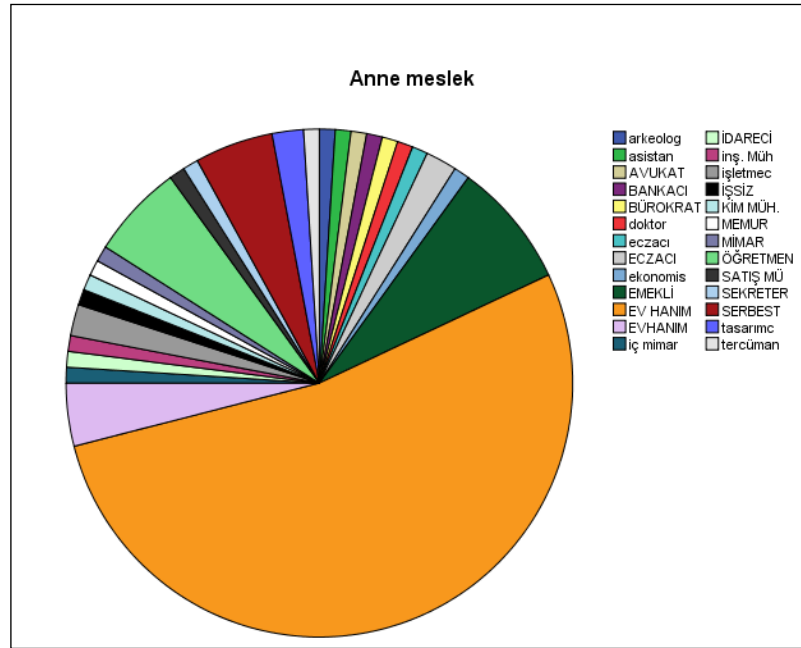
Şekil 4.4. Katılımcıların Baba Eğitim Durumu Grafiği

Veriler incelendiğinde katılımcıların baba öğrenim durumlarının %54'ünün üniversite, %27'sinin lise mezunu olduğu görülmektedir. %3 ve %4 gibi çok az oranlarda ilkokul ve ortaokul mezunlarının da olduğu dağılımda %12 gibi yüksek lisans veya doktora mezunlarının da olduğu görülmektedir. Katılımcıların baba eğitim durumları ile anne eğitim durumları karşılaştırıldığında babalarda üniversite ve yüksek lisans veya doktora mezunu sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Yaklaşık 17- 18 yıl önce erkeklerdeki okuma oranının kadınlardan daha fazla olduğu sonucuna, elde edilen bu verilerden ulaşılabilmektedir.

4.5. Katılımcıların Anne Meslek Durumuna Göre Dağılımları

Çizelge 4.5. Katılımcıların Anne Meslek Durumuna Göre Dağılımları

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Arkeolog	1	1,0	1,0	1,0
	Asistan	1	1,0	1,0	2,0
	Avukat	1	1,0	1,0	3,0
	Bankacı	1	1,0	1,0	4,0
	Bürokrat	1	1,0	1,0	5,0
	Doktor	1	1,0	1,0	6,0
	Eczacı	1	1,0	1,0	7,0
	Eczacı	2	2,0	2,0	9,0
	Ekonomis	1	1,0	1,0	10,0
	Emekli	8	8,0	8,0	18,0
	Ev Hanım	53	53,0	53,0	71,0
	Evhanım	4	4,0	4,0	75,0
	İç mimar	1	1,0	1,0	76,0
	İdareci	1	1,0	1,0	77,0
	İnş. Müh	1	1,0	1,0	78,0
	İşletmeci	2	2,0	2,0	80,0
	İşsiz	1	1,0	1,0	81,0
	Kim müh.	1	1,0	1,0	82,0
	Memur	1	1,0	1,0	83,0
	Mimar	1	1,0	1,0	84,0
	Öğretmen	6	6,0	6,0	90,0
	Satış Mü	1	1,0	1,0	91,0
	Sekreter	1	1,0	1,0	92,0
	Serbest	5	5,0	5,0	97,0
	Tasarımcı	2	2,0	2,0	99,0
	Tercüman	1	1,0	1,0	100,0
Toplam	100	100,0	100,0		

Şekil 4.5. Katılımcıların Anne Meslek Grafiği

Veriler incelendiğinde katılımcıların anne meslek durumlarının çok çeşitlilik gösterdiği ancak ev hanımlığının %54 gibi büyük oranda olduğu görülmektedir. Meslekler arasında yoğun olarak rastlananların öğretmen ve emekliler olduğu saptanmıştır.

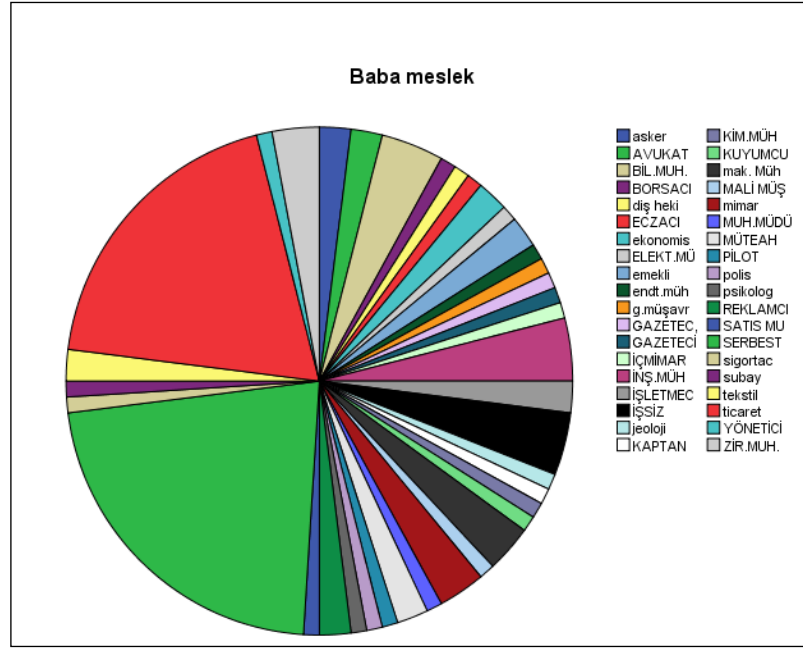
Çizelge 4.6. Katılımcıların Baba Meslek Durumuna Göre Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam yüzde
Geçerli	Asker	2	2,0	2,0	2,0
	Avukat	2	2,0	2,0	4,0
	Bil.Muh.	4	4,0	4,0	8,0
	Borsacı	1	1,0	1,0	9,0
	Diş Heki	1	1,0	1,0	10,0
	Eczacı	1	1,0	1,0	11,0
	Ekonomis	2	2,0	2,0	13,0
	Elekt.mü	1	1,0	1,0	14,0
	Emekli	2	2,0	2,0	16,0
	Endt.Müh	1	1,0	1,0	17,0
	G.Müşavir	1	1,0	1,0	18,0
	Gazeteci	1	1,0	1,0	19,0
	Gazeteci	1	1,0	1,0	20,0

Çizelge 4.6'nın devamı

Çizelge 4.7. Katılımcıların Baba Meslek Durumuna Göre Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	İçmimar	1	1,0	1,0	21,0
	İnş.müh	4	4,0	4,0	25,0
	İşletmec	2	2,0	2,0	27,0
	İşsiz	4	4,0	4,0	31,0
	Jeoloji	1	1,0	1,0	32,0
	Kaptan	1	1,0	1,0	33,0
	Kim.müh	1	1,0	1,0	34,0
	Kuyumcu	1	1,0	1,0	35,0
	Mak. Müh	3	3,0	3,0	38,0
	Mali müş	1	1,0	1,0	39,0
	Mimar	3	3,0	3,0	42,0
	Muh.müdü	1	1,0	1,0	43,0
	Müteah	2	2,0	2,0	45,0
	Pilot	1	1,0	1,0	46,0
	Polis	1	1,0	1,0	47,0
	Psikolog	1	1,0	1,0	48,0
	Reklamcı	2	2,0	2,0	50,0
	Satis mu	1	1,0	1,0	51,0
	Serbest	22	22,0	22,0	73,0
	Sigortac	1	1,0	1,0	74,0
	Subay	1	1,0	1,0	75,0
	Tekstil	2	2,0	2,0	77,0
	Ticaret	19	19,0	19,0	96,0
	Yönetici	1	1,0	1,0	97,0
Zir.Muh.	3	3,0	3,0	100,0	
Toplam	100	100,0	100,0		

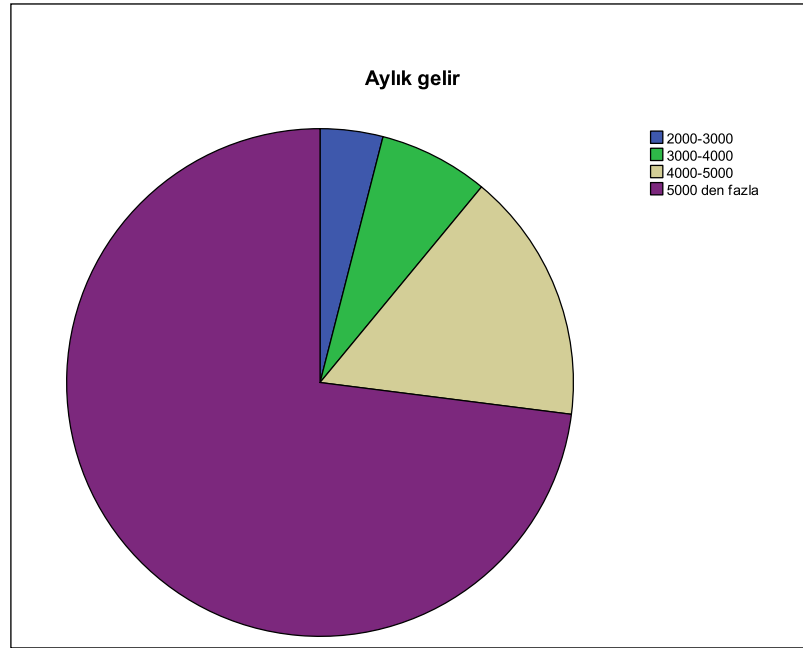
Şekil 4.6. Katılımcıların Baba Meslek Grafiği

Veriler incelendiğinde baba meslek durumlarının anne meslek durumuna göre daha fazla çeşitlilik gösterdiği gözlenmekte, serbest meslek ve ticaretle uğraşanların ise diğer mesleklere göre dikkat çektiği görülmektedir.

4.6. Katılımcıların Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılımı

Çizelge 4.8. Katılımcıların Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	2000-3000	4	4,0	4,0	4,0
	3000-4000	7	7,0	7,0	11,0
	4000-5000	16	16,0	16,0	27,0
	5000 den fazla	73	73,0	73,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.7. Katılımcıların Aylık Gelir Grafiği

Katılımcıların aylık gelirlerinin genellikle 5.000 TL'den fazla olduğu verilerden gözlenmektedir.

Aylık gelir durumu fazla ailelerin çocuklarını dershaneye gönderme sebepleri çeşitli olabilmektedir. Bu sebeplerin başında elbette ki çocuklarının iyi bir eğitimden geçme isteklerinin olması bulunmaktadır. Bir diğer önemli sebep, tez içerisinde sıklıkla bahsedilen dershanelerin, test tekniklerini öğrencilere öğretmesidir. Dershaneye gitmeden, evde özel hocalar ile çalışan bir öğrenci bu teknik bilgiden faydalanamayacaktır. Çünkü sınav tekniklerini öğrenmenin en iyi yolu, gerçek sınavdaymış gibi dershanelerin sıklıkla yaptığı deneme sınavlarına katılmakla olur. Evde deneme sınavının ciddiyeti sağlanamayabilir.

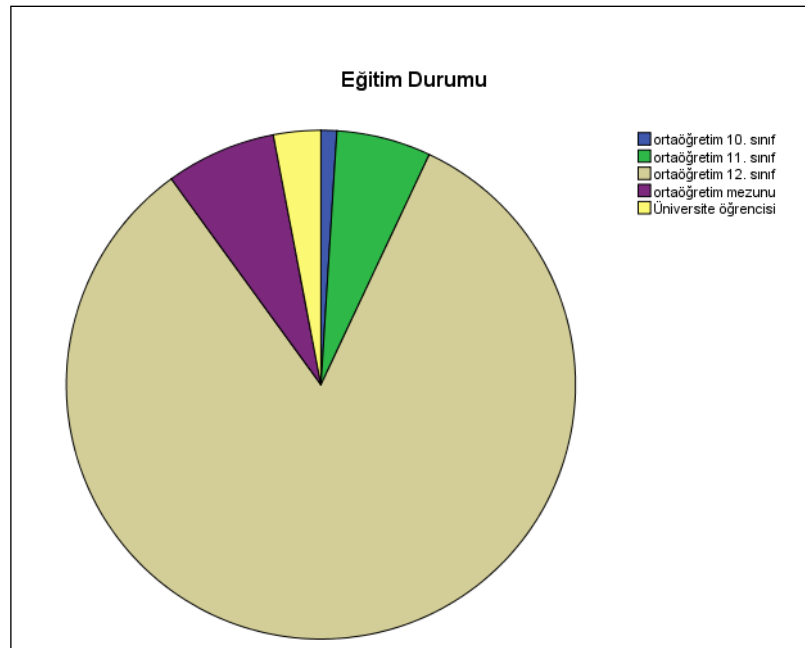
Dershanelerin rehberlik hizmetlerinden de faydalanmak isteyen velilerin dershaneleri çekici bulmasının bir başka sebebidir. Öğrenciler, sınav kaygılarıyla rehber öğretmen yardımı ile mücadele etmektedirler.

Dershane ücretlerinin çeşitlilik göstermesi, aylık gelir bakımından hemen her kesimden ailenin çocuklarını bu eğitim kurumlarına yollayabilmesine fırsat vermektedir.

4.7. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Çizelge 4.9. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam yüzde
Geçerli	Ortaöğretim 10. sınıf	1	1,0	1,0	1,0
	Ortaöğretim 11. sınıf	6	6,0	6,0	7,0
	Ortaöğretim 12. sınıf	83	83,0	83,0	90,0
	Ortaöğretim mezunu	7	7,0	7,0	97,0
	Üniversite öğrencisi	3	3,0	3,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

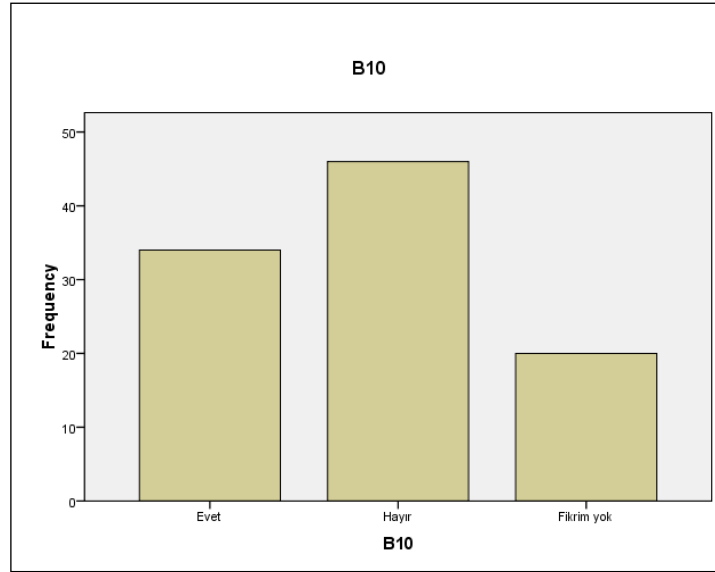
Şekil 4.8. Katılımcıların Eğitim Durumu Grafiği

Veriler incelendiğinde, katılımcıların %83'ünün 12. Sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğunun 12. Sınıf öğrencisi olması öğretim yılı sonunda girecekleri YGS ve LYS sınavları ile ilgilidir. Öğrenciler, sınavda daha başarılı olmak için dersane öğretiminden destek almaktadırlar. Öğrencilerin çoğunda dershaneye gitmedikleri takdirde yükseköğretime giriş sınavını kazanamayacakları doğrultusunda bir algı vardır. Öğrencilere uygulanan ankette bulunan “Dershaneye Gitmeme Durumunda Sınavı Kazanabileceğinize İnanıyor musunuz?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar şu şekildedir.

Çizelge 4.10. Dershaneye Gitmeden Sınav Kazanabilme Düşüncesi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	34	34,0	34,0	34,0
	Hayır	46	46,0	46,0	80,0
	Fikrim yok	20	20,0	20,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.9. Dershaneye Gitmeden Sınav Kazanabilme Düşüncesi

Katılımcılardan %46'sı dershaneye gitmeden sınavı kazanamayacağını düşünürken, %34'ü bunun aksini düşünmekte, %20'si ise kararsız durumdadır.

Dershanelerin merkezi sınavlarda öğrenci başarısına olan katkısının büyük olduğuna dair öğrencilerde kuvvetli bir algı bulunmaktadır. Bu algının derecesi, 2008 yılında Karagüzel(2008) tarafından yapılan bir araştırma ile tezde sunulmuştu. Karagüzel(2008), araştırmasını 80 ÖSS ve 80 OKS öğrencisi ve bunların velileri üzerinde yapmıştır. Araştırma soruları ve sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Dağlı 2006 yılında, “Özel Dershanelere Öğrenci Gönderen Velilerin Dershaneler Hakkındaki Görüş ve Beklentileri” isimli bir çalışma yapmıştır. Dağlı, anket tekniğini kullandığı çalışma sonucunda, öğrencilerin ve velilerin dershaneleri yükseköğretim sınavında başarılı olabilmek için gerekli görmektedir(Dağlı, 2006). Dağlı'nın araştırmasından elde ettiği bulgular ile bu çalışmada yapılan bulgular örtüşmektedir.

Çizelge 4.11. Dershanenin Sınav Sonuçlarındaki Başarısı Tercihimde Etkilidir.

OKS Öğrenci	Sayı	Yüzde	OKS Veli	Sayı	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	2	2.5	Kesinlikle Katılmıyorum	3	4.2
Katılmıyorum	4	5.0	Katılmıyorum	3	4.2
Kararsızım	7	8.8	Kararsızım	3	4.2
Katılıyorum	36	45.0	Katılıyorum	30	41.7
Kesinlikle Katılıyorum	31	38.8	Kesinlikle Katılıyorum	33	45.8
Toplam	80	100		72	100
ÖSS Öğrenci	Sayı	Yüzde	ÖSS Veli	Sayı	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	4	5.0	Kesinlikle Katılmıyorum		
Katılmıyorum	11	13.8	Katılmıyorum	7	11.3
Kararsızım	6	7.5	Kararsızım	3	4.8
Katılıyorum	33	41.3	Katılıyorum	30	48.4
Kesinlikle Katılıyorum	26	32.5	Kesinlikle Katılıyorum	22	35.5
Toplam	80	100	TOPLAM	62	100

Kaynak: Karagüzel: 2008: 104.

Karagüzel (2008)'in 80 öğrenci üzerinde yaptığı araştırma sonucunda, dersane başarısının tercih edilme nedenleri arasında olduğuna dair bir algının olduğuna 63 öğrenci çeşitli kademelerde olmak üzere katıldığını belirtmiştir.

Üniversite giriş sınavına girecek öğrencilerin çoğu dershaneye gitmektedir. Hatta bunun gerekli olduğuna dair bir algıya sahiptirler. Tezde verilen bir araştırmada 12. Sınıf öğrencilerinden kaçının dershaneye gittiği incelenmiştir. Tezde verilen bu araştırma sonuçları aşağıda tekrar gösterilmiştir.

Çizelge 4.12. 2012-2013 Yılında Dershaneye Giden Öğrenci 12. Sınıf ve Mezun Öğrenci Sayıları

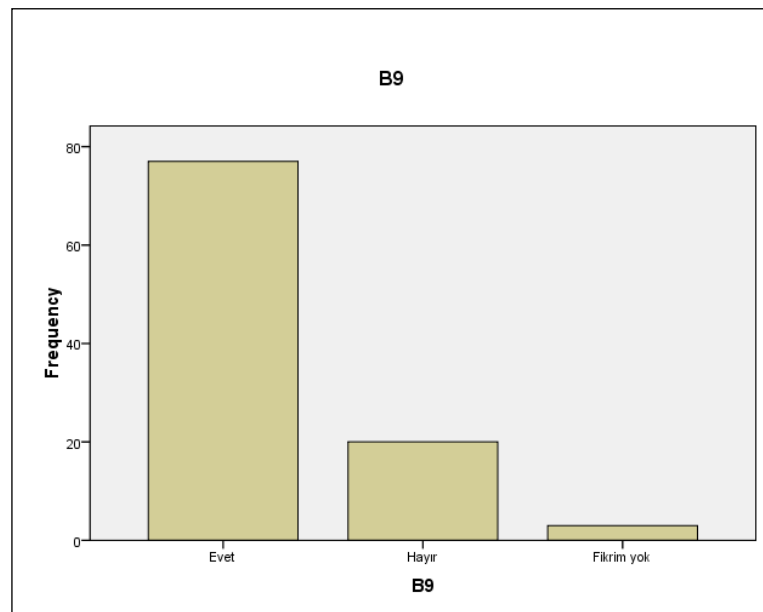
Sınıf	Mevcut	Dershaneye Giden	Dershaneye Giden %
12.Sınıf	739 148	450 000	60,9
Mezun	600 206	325 000	54,1
Toplam	1 339 354	775 000	57,9

Kaynak: <http://www.aktifhaber.com>: Erişim: 3.1.2014

Araştırma sonucuna göre 12.sınıf öğrencilerinin %60.9'u dershaneye gitmektedir. Bu oranın yüksek oluşu toplumda dershane öğretiminin merkezi sınavlarda başarıyı arttırdığına yönelik algıdan kaynaklanmaktadır. Dershanelerin sınav başarısı üzerindeki olumlu etkiyi kanıtlayacak bir başka sayısal veri de, öğrencilere uygulanan ankette sorulan, aynı zamanda tezin alt problemlerinden biri olan "Üniversite Sınavında Başarılı Olmak İçin Dershaneye Gidilmeli midir?" sorusuna alınan cevaplardır:

Çizelge 4.13. Üniversiteyi Kazanmak İçin Dershaneye Gitmenin Gerekliliği

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	77	77,0	77,0	77,0
	Hayır	20	20,0	20,0	97,0
	Fikrim yok	3	3,0	3,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.10. Üniversiteyi Kazanmak İçin Dershaneye Gitmenin Gerekliliği

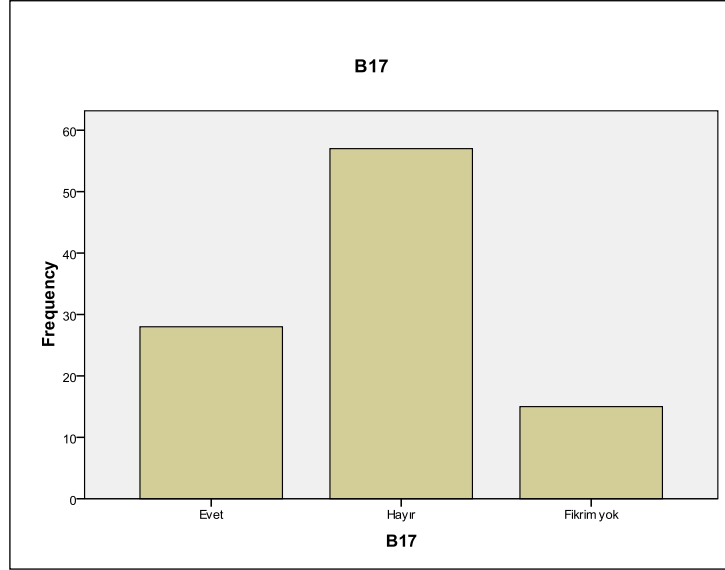
Katılımcıların %77 gibi büyük bir çoğunluğu üniversite sınavında başarılı olabilmek için dershaneye gidilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Bu noktada dersaneleri, öğrencilerin merkezi sınavlara hazırlık aşamasında, onlara başarılı bir şekilde destek olan öğretim kurumları olarak algılayabiliriz. Bunun sebepleri arasında tezde belirtildiği gibi, dersanelerin merkezi sınavlarda başarılı olma kriterlerini çok iyi tanıyıp, bunları da öğrencilerine aktarmalarıdır. Öğretim programlarını ve yöntemlerini de merkezi sınavlara yönelik hazırlamaları, öğrencilerin sınav başarısı konusunda etkili olduğu düşünülebilir. Tezde belirtildiği gibi, ÖSYM'nin hazırladığı merkezi sınavlar, çoktan seçmeli test usulüne göre yapılmaktadır. Dersaneler, öğrencileri bir üst öğretime hazırlamak ve yükseköğretime giriş sınavlarına hazırlamak olan amaçlarını gerçekleştirmek için, ayrı bir program türü geliştirilmiştir. Konu tekrarlarının yapıldığı sınıf derslerinde, ara sınıflardan farklı olarak konular detaylı olarak anlatılmak yerine bir hatırlatma yapılıp ve her konu ile ilgili geçmiş yılların soruları dâhil, çok sayıda soru çözümü yaptırılır. Bu soru çözümleri yapılırken test çözme teknikleri, yani kısa yoldan doğru sonuca ulaşma yolları öğrencilere öğretilir. Burada amaç ÖSYM tarafından öğrencilere tanınan sınav süresinin en verimli şekilde kullanılmasının öğretilmesidir. Bu arada detaylı olarak anlatılmayan konularda öğrencilerin eksikleri varsa, bu eksik konu, dersin hocası ile bire bir yapılan özel etütler yardımı ile giderilir.

Öğrencileri özellikle sınava hazırlık döneminde dersanelere yönlendiren, okulları yetersiz gösteren, okul eğitimindeki eksiklik nedir? “Tezin alt problemlerinden biri olan “Merkezi sınavlar ile uyumları kıyaslandığında, okullarda uygulanan öğretim yöntemleri mi yoksa dersanelerde uygulanan öğretim yöntemleri mi daha etkilidir?” sorusuna cevap bulmak amacıyla öğrencilere uygulanan ankette “Okulunuzda Size Aktarılan Dersler Üniversite Giriş Sınavı İle Uyumlu Mu?” sorusuna alınan cevaplar aşağıdaki tablo ve grafikte gösterilmiştir.

Çizelge 4.14. Okuldaki Verilen Bilgilerin Üniversite Sınav Soruları ile Uyumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	28	28,0	28,0	28,0
	Hayır	57	57,0	57,0	85,0
	Fikrim yok	15	15,0	15,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.11. Okuldaki Verilen Bilgilerin Üniversite Sınav Soruları ile Uyumu

Katılımcıların %57'si okulda aldıkları öğretimin üniversite giriş sınavı ile uyumlu olmadığını düşünmektedirler. %28'si uyumlu olduğunu düşünürken , %15'i bu konuda kararsız kalmıştır.

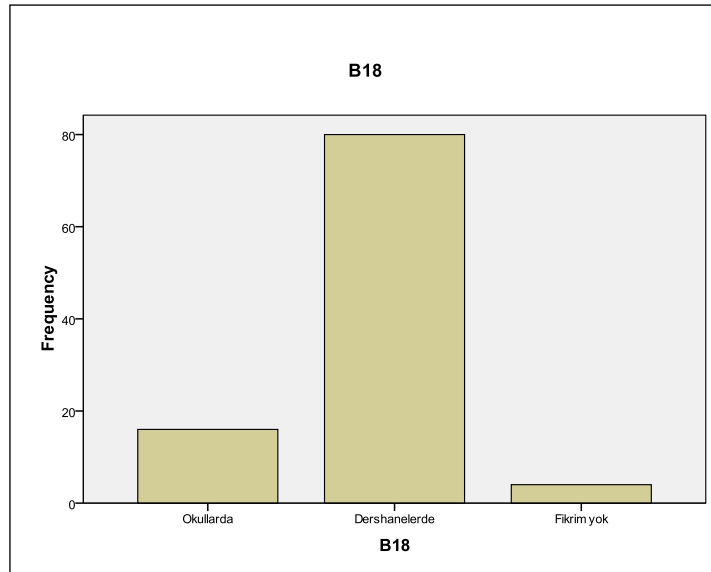
Yapılan anket çalışmasında, öğrencilerin büyük çoğunluğunun, okulda aldıkları öğretimin merkezi sınavlara yetersiz kaldığını düşünmekte olduğu gözlemlenmiştir. Bunun sebebi tezde de belirtildiği gibi okulların amaçlarının, dersane amaçlarından farklı oluşudur. Okullarda öğrencileri bir üst sınıfa ya da öğretim kurumuna hazırlamak amaçlanır. Okullarda verilen öğretimin amacı, öğrencileri merkezi sınavlara hazırlamak değil, onları buldukları öğretim kademesinde alması gereken bilgileri kazandırmaktır. Yani okul öğretiminde örneğin 12. Sınıfta sadece 12 sınıf bilgileri öğretilir. Oysaki üniversite giriş sınavında 9. Sınıftan itibaren 12. Sınıf bilgileri dahil 4 öğretim yılının bilgilerine ait sorular sorulmaktadır. Okulu dershaneden ayıran en belirgin fark da budur. Dershanelerin okula yardımcı olma

işlevinin yanı sıra, en büyük amacı öğrencileri istedikleri bir yükseköğretim programına yerleşecek düzeyde öğretim sunmaktır.

100 öğrenci üzerinde yapılan anket çalışmasında öğrencilere, “sınavlara hazırlık tekniklerinin okullarda mı, yoksa dershanelerde mi daha iyi verildiği” ve bir başka soru olarak da “okulların öğrencileri sınavlara yeteri kadar hazırlayıp hazırlamadığı” sorulmuştur. Öğrencilerin verdiği cevaplar Çizelge 3.14 ve Şekil 4.12’de verilmiştir.

Çizelge 4.15. Sınavlara Hazırlık Tekniğinin Nerede Daha Fazla Verildiği Düşüncesi

		frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Okullarda	16	16,0	16,0	16,0
	Dershanelerde	80	80,0	80,0	96,0
	Fikrim yok	4	4,0	4,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.12. Sınavlara Hazırlık Tekniğinin Nerede Daha Fazla Verildiği Düşüncesi

Katılımcıların %80 gibi büyük bir çoğunluğu, sınavlara hazırlık tekniğinin dersanelerde daha iyi verildiğini düşünmektedirler.

Araştırmada öğrencilerden bu soru ile ilgili alınan cevaplar, Ksımoğlu(2010)’nun araştırma sonuçları ile örtüşmektedir.

Kasımoğlu 2010 yılında “Özel Dershanelere Devam Eden Öğrencilerin Dershanelerde Aldıkları Matematik ve Geometri Eğitimine İlişkin Beklentileri ve Görüşleri” adında yapmış olduğu araştırma sonucunda elde ettiği bulgular, öğrencileri dershaneyi tercih etmelerin sebepleri şu şekilde belirtilmiştir:

ÖSS’de başarılı olmak, okuldaki eğitimin yetersiz oluşu, konu eksikliğini kapatmak, sınav tekniğini öğrenmek, vb.(Kasımoğlu, 2010).

Okulların amaçlarının dershanelerden farklı oluşunun bir sonucu da ölçme değerlendirmede görülmektedir. Okullar, verdikleri öğretimin amaçlarına ne derece ulaştığını ölçmek için, değerlendirmeyi genellikle yazılı usulü olarak yaparlar. Bu teknik öğrenci bilgisini ölçmede başarılıdır. Ancak, öğrenciyi merkezi sınav sistemlerine hazırlamaz. ÖSYM sınavları öğrenci bilgisini ve bu bilgileri ne hızda kullandıkları ölçen sınavlardır. Test sınavlarında bilgi kadar, bilgiyi hızlı kullanmak da önemlidir. Testte uygun olmayan şıkları eleme, sonuca şıklardan ulaşma tarzı belirli bazı teknikler mevcuttur. Yazılıda ise böyle bir durum söz konusu değildir. Yazılıda öğrenci bilgisi adım adım sorgulanır. Öğrenci yüksek puan alabilmek için sorulan bilgiyi gerekli basamaklardan geçerek çözmek ya da açıklamak zorundadır. Yani yazılı tarzı sınavlarda sonuç kadar süreç de önemlidir. Öğrenci bu tarz sınavlara alıştıysa her soruyu bu şekilde açık açık yazarak çözecektir. Oysa ki, ÖSYM sınavlarında öğrenciler pek çok soruyu mümkün olduğu kadar kısa sürede çözmekle yükümlüdür. Bu tarz merkezi sınavlarda süreç değil sonuç önemlidir. Öğrenciler, sınavda başarılı olabilmek için sürece takılmadan doğru sonuca ulaşmayı amaçlamak zorundadırlar. Bu da test teknikleri denilen, farklı bir sınav tekniğini ortaya çıkarmıştır. Gerek şıkları sorulan soruda yerine koyarak, gerekse olması muhtemel olmayan şıkları eleyerek gerekse sorunu kolay çözüm yollarını öğrenerek merkezi sınavlarda başarı sağlanabilir.

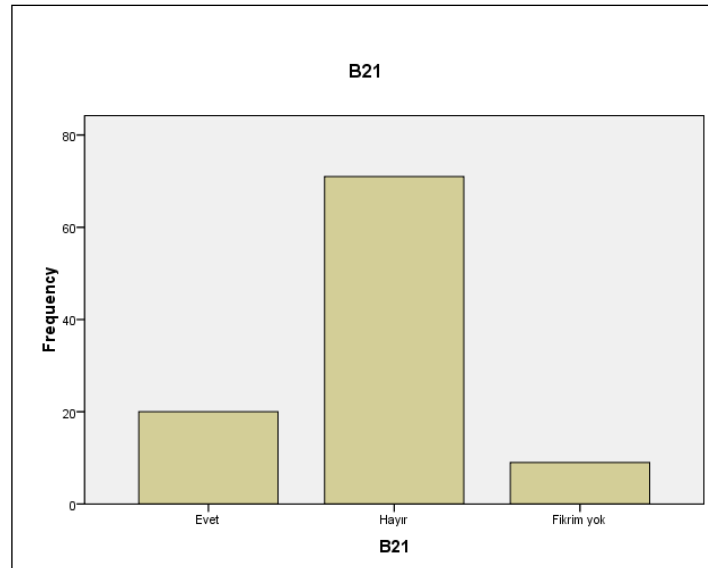
Dershanelerde uygulanan ölçme değerlendirme yöntemlerinden test tekniği, ÖSYM sınavlarının tekniği ile bire bir uyumludur. Bu uyumluluk, dersane öğretim amaçlarından biri olan, öğrencileri merkezi sınavlara hazırlamanın bir gereğidir de. Öğrenciler dershanelerde bol miktarda yapılan test tarzındaki soru çözümleri ile test tekniklerini öğrenmekte ve merkezi sınavlara hazırlanmaktadır.

Çizelge 3.14 ‘de gözlenen sonuçlar ve yukarıda ileri sürülen düşünceler, tezde belirtilen Baştürk’ün ifadeleri ile uyumaktadır. Baştürk’e göre, öğrencilerin dershaneleri seçme nedenleri arasında, seçme amacı ile yapılan üniversite giriş sınavına giren öğrencilerin, ortaöğretim kurumlarında sınav ile ilişkili bir öğretim almamaları bulunmaktadır. Üniversite giriş sınavı gibi, merkezi sınavlarda öğrenciler, çoktan seçmeli test usulü ile sınav olmaktadır. Oysa okullarda, yazılı sınav sistemi mevcuttur. Ayrıca merkezi sınavlarda çıkan pek çok soru tarzına, ders kitaplarında rastlanmamaktadır (Baştürk, Doğan, 2010, 139).

Yukarıdaki anket sorularının neticesinde alınan cevapları doğrulayacak nitelikte olan ve ankette öğrencilere yöneltilen “okulların öğrencileri sınavlara yeteri kadar hazırladığını düşünüyor musunuz” sorusuna alınan cevaplar aşağıdaki çizelge ve şekilde verilmiştir.

Çizelge 4.16. Okulların Öğrencileri Sınava Yeterince Hazırladıkları Düşüncesi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	20	20,0	20,0	20,0
	Hayır	71	71,0	71,0	91,0
	Fikrim yok	9	9,0	9,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.13. Okulların Öğrencileri Sınava Yeterince Hazırladıkları Düşüncesi

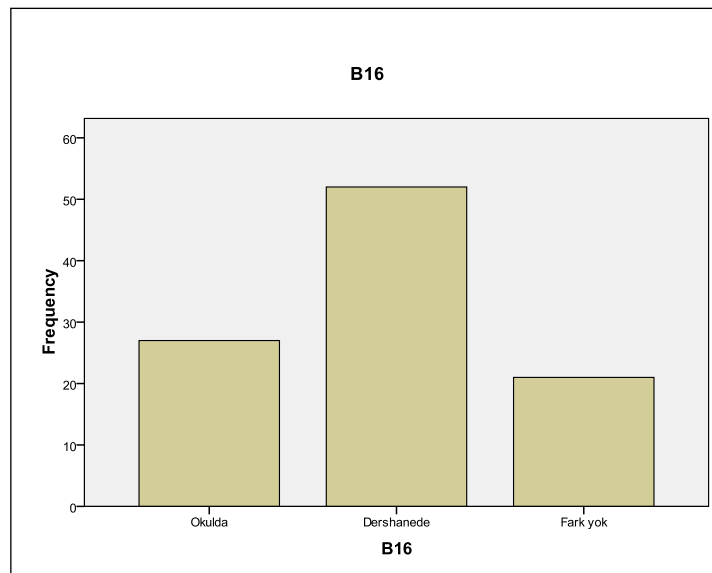
Katılımcıların %71'i okulların öğrencileri sınavlara yeteri kadar hazırlamadığını düşünmektedir. %20'si bu düşüncenin aleyhinde bir fikre sahipken, %9'u kararsız kalmıştır.

Tarafından yapılan anket çalışması ve alanda yapılan benzer çalışmalar neticesinde, elde edilen sonuç, okulların üniversite giriş sınavında öğrenci başarısına etkisinin yetersiz kaldığı yönündedir.

Söz konusu sınava yönelik öğretim olunca öğrencilerin çoğunun dershaneleri okullardan daha verimli bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak verilen eğitim-öğretim söz konusu olduğunda öğrencilerin hangi öğretim kurumunu daha kaliteli bulduğu, tezin bir başka problem sorusuydu. Yapılan anket çalışmasında öğrencilerden bu soruyu cevaplamaları istenmiştir. Öğrencilerin bu konudaki düşünceleri çizelge 3.16 ve Şekil 4.14'te gösterilmiştir.

Çizelge 4.17. Okul ve Dershaneden Hangisinin Daha Kaliteli Eğitim Sunduğu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Okulda	27	27,0	27,0	27,0
	Dershanede	52	52,0	52,0	79,0
	Fark yok	21	21,0	21,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.14. Okul ve Dershaneden Hangisinin Daha Kaliteli Eğitim Sunduğu

Katılımcılardan %52'si dershanede aldıkları eğitimi okuldan daha kaliteli bulmaktadır. %27'si okulda daha kaliteli eğitim aldığını belirtirken, %21'i bu konuda kararsız kalmıştır.

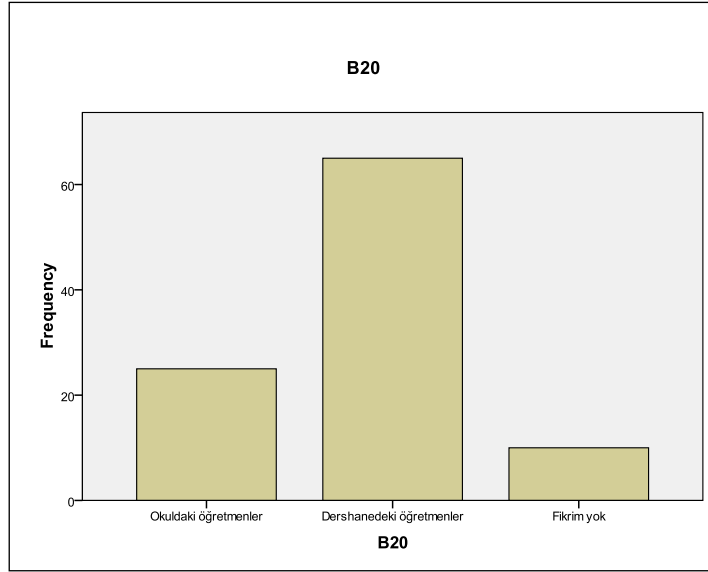
Anketten elde edilen veriler, tezde sunulan şu düşüncüyü doğrulamaktadır: “Dershaneler, okula destek amaçlı verilen öğretimde, okulların öğretim programlarına paralel olacak şekilde bir öğretim programı uygular. Öğrenciler okulda gördüklerini dershanelerde tekrar etme, soru çözerek pekiştirme olanağı bulurlar. Dershaneleri öğretim programı konusunda, okullardan ayıran en temel özellikleri, resmi olarak belirlenmiş bir programlarının olmayışıdır. Gerek sınıfların kalabalık oluşundan, gerek öğretmenin öğrenciler üzerinde kalıcı iz bırakamamasından, gerekse okulların olumsuz fiziki koşullarından dolayı, derslerden iyi verim alamayan öğrenciler, dershanelerde o dersin hocasından özel etüt alarak ya da sınıf ortamında ders görerek, okulda geri kaldığı konuda eksiğini kapatmaktadırlar. Ders saatlerinde konu işleyen dershane hocaları, öğrenciler ile ayrıca etüt çalışması yaptıklarından dolayı, müfredat yetiştirme gibi bir sorunları olmamaktadır. Bu durumun olumlu bir sonucu olarak, dersler istenildiği sürece tekrar tekrar anlatılmakta ve konular pekiştirilmektedir.

Dershanelerde öğrenciler bilgi seviyelerini ölçen bir sınavdan sonra, kendilerine yakın düzeyde olan, sayıları 15'i geçmeyen öğrenciler ile aynı sınıfta ders görmektedirler. Oysaki okullarda, öğrencinin öğrenmesinde büyük katkı sağlayan bu uygulama, mevcut değildir. Bilgi seviyesi kendinden düşük ya da daha fazla olan akranları ile 30- 40 kişilik sınıflarda ders gören öğrencilerin, öğretim sürecindeki verimleri düşmektedir. Dershane öğretmenleri, az sayıda ve yakın seviyede olan öğrenciler ile bire bir iletişimi okul öğretmenlerine göre daha rahat kurmaktadır. Öğrenci- öğretmen etkileşiminin rahat oluşu, öğrencilerde öz güven oluşturmakta ve anlamadığını öğretmenine rahatça sormasını sağlamaktadır.”

Dershanede aldıkları eğitimi okuldan aldıkları eğitimden daha verimli bulan öğrencilere aynı ankette “okuldaki öğretmenlerinizi mi yoksa dershanedeki öğretmenlerinizi mi daha donanımlı buluyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Alınan cevaplar tablo 3.17 ve grafik 3.15’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.18. Öğretmenlerin Nerede Daha Donanımlı Oldukları Düşüncesi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Okuldaki öğretmenler	25	25,0	25,0	25,0
	Dershanedeki öğretmenler	65	65,0	65,0	90,0
	Fikrim yok	10	10,0	10,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

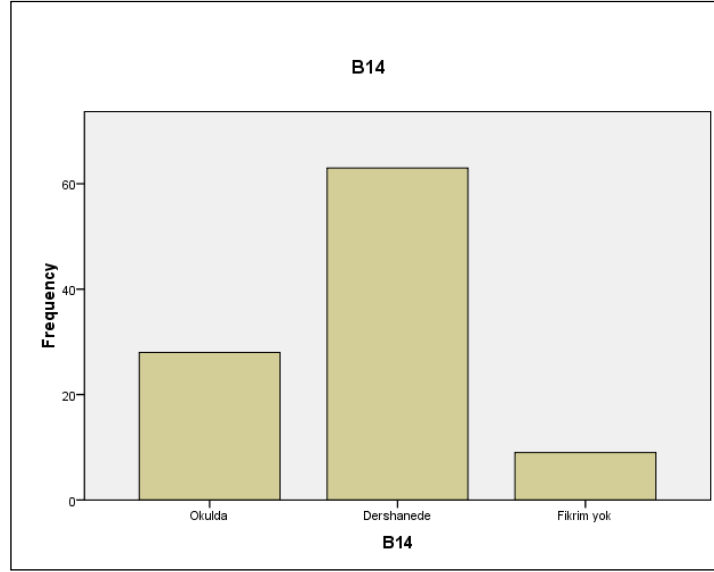
Şekil 4.15. Öğretmenlerin Nerede Daha Donanımlı Oldukları Düşüncesi

Katılımcıların %65'i dershanedeki öğretmenlerini daha donanımlı bulurken, %25'i okuldaki öğretmenleri daha donanımlı bulmuştur. %10'unu ise karasız kalmıştır.

Ankete katılan öğrencilere kendileri ile “ilgilenildiği” duygusunu en çok okulda mı? yoksa dershanede mi? Yaşadıkları sorulmuştur. Verilen cevaplar Çizelge 3.18 ve Şekil 4.16'da verilmiştir.

Çizelge 4.19. Katılımcıların Kendileri ile Bir Öğrenci Olarak Kimin İlgilendiği Görüşü

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Okulda	28	28,0	28,0	28,0
	Dershanede	63	63,0	63,0	91,0
	Fikrim yok	9	9,0	9,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.16. Katılımcıların Kendileri ile Bir Öğrenci Olarak Kimin İlgilendiği Görüşü

Katılımcıların %63'ü kendileri ile en çok ilgilenen kurumu dersane olarak göstermiştir. %28'i ise bu duyguyu okulda yaşadıklarını belirtmiş. %9'u ise bu konuda kararsız kalmıştır.

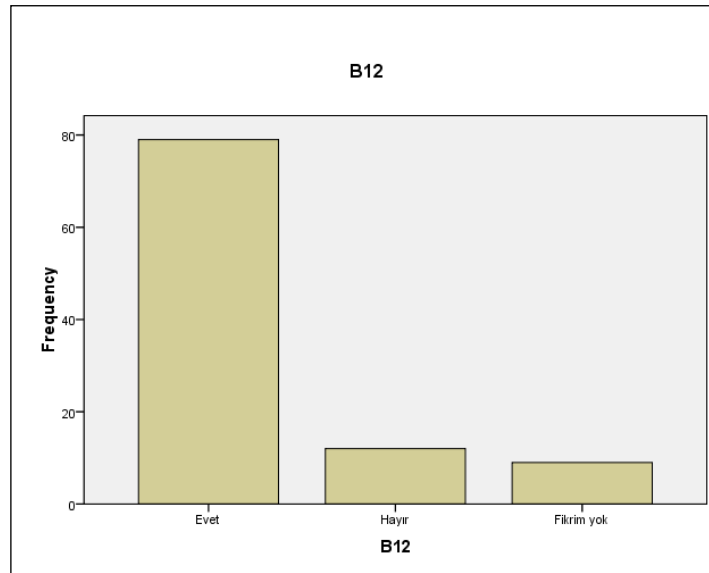
Öğrencilerin kendileri ile daha çok ilgilenildiği duygusunu okula göre dershanede daha çok hissetmelerinin sebebi, tezde belirtildiği gibi, dersanelerde genel olarak sınıf sayıları 5 ile 15 arasında değişmektedir. Her öğrenci ile bire bir özel olarak ilgilenmeye yetecek kadar öğretmeni bünyelerinde barındıran dersaneler, öğretmenleri seçmekte de titiz davranmaktadırlar. Oysa okullarda öğretmenler, 30-40 kişilik sınıflarda öğrenciler ile bire bir ilgilenme şansına sahip değildirler. Ayrıca dersaneler, öğrenci memnuniyetini sürekli göz önünde bulundurmalıdır. Öğretmeninden memnun olmayan dersaneler, senelik sözleşme yaptığı öğretmenle ertesi yıl sözleşme yenilemesi yapmamaktadır. Dolayısı ile

dershane işletmecisi kadar, öğretmenler de öğrencilerin memnuniyetini göz önünde bulundurmaldırlar. Dershane öğretmenleri, hem sorumlu olduğu öğrenci sayısının az oluşu hem de öğrenci beklentilerine en doğru şekilde cevap vermek sorumluluğuna sahip oluşunun getirdiği zorunlulukla, öğrenciler ile daha uyumlu ve daha ilgili ilişki kurmaktadır. Bu durumun doğal sonucu olarak öğrenciler de kendileri ile dersanelerde daha yakından ilgilendikleri duygusuna sahip olmaktadır.

Dershanelerin öğretime katkılarının dışında öğrencilere sosyal ve rehberlik olma yönünde katkılarının da olduğu tezde belirtilmişti. Problem sorusu olarak da belirlenen bu konu anket sorularına eklenmiş ve öğrencilerin bu konudaki fikirleri sorulmuştur. Alınan veriler Çizelge 3.19 ve Şekil 4.17’de verilmiştir.

Çizelge 4.20. Dershanelerin Sınavlar Dışında Çeşitli Konularda da Yararlı Olduğu Düşüncesi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	79	79,0	79,0	79,0
	Hayır	12	12,0	12,0	91,0
	Fikrim yok	9	9,0	9,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

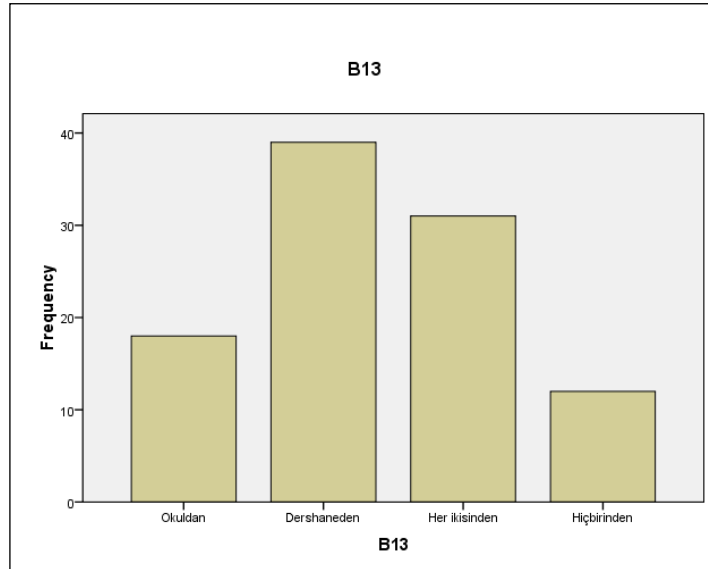
Şekil 4.17. Dershanelerin Sınavlar Dışında Çeşitli Konularda da Yararlı Olduğu Düşüncesi

Katılımcıların %79'u dershanelerin ders dışında sosyal gelişimlerine de katkıda bulunduğunu ifade etmiştir. %12'si bu fikre katılmamıştır. %9'u ise kararsız kalmıştır.

Ankete katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu dershanelerin eğitim-öğretim dışında sosyal faydalarının da olduğunu belirtmiştir. Dershanelerin öğrenciler ile daha yakından ilgilenmeleri, onların sınav kaygılarını yenmeleri açısından oldukça önemlidir. Öğrencilerin motivasyonlarını yüksek tutmaları dershane hocalarının bir bakıma görevleri arasındadır. Tezde dershanelerin işlevleri arasında, öğrencilere sosyal destek sağlamanın da olduğu belirtilmişti. Anket cevaplarından alınan verilere göre dershaneler bu işlevlerini başarı ile yerine getirmektedir.

Çizelge 4.21. Üniversiteye Hazırlık Aşamasında Rehberlik Hizmetinin Nereden Alındığı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Okuldan	18	18,0	18,0	18,0
	Dershanelen	39	39,0	39,0	57,0
	Her ikisinden	31	31,0	31,0	88,0
	Hiçbirinden	12	12,0	12,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.18. Üniversiteye Hazırlık Aşamasında Rehberlik Hizmetinin Nereden Alındığı

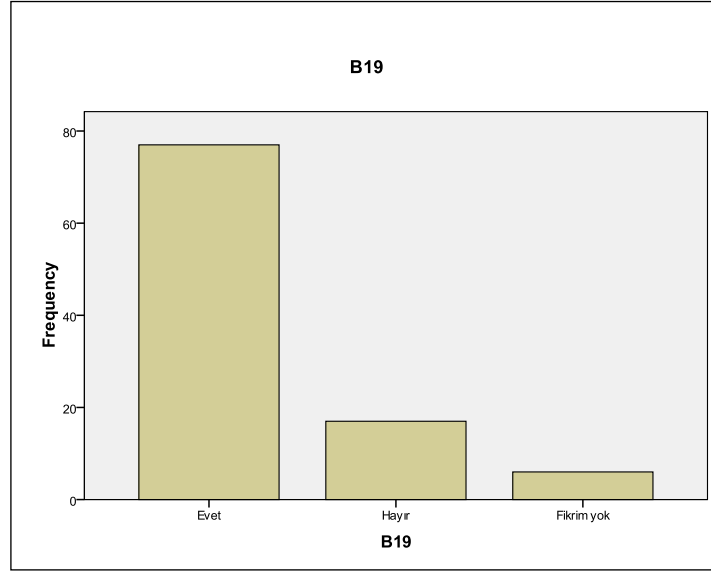
Katılımcıların %39'u rehberlik hizmetini dershaneden daha iyi aldığını, %18'i bu konuda okuldan daha iyi faydalandığını bildirmiştir. %31'i her ikisi cevabını verirken, %12'si hiçbirinden cevabını vermiştir.

Rehberlik hizmeti dershanelerin bir başka işlevidir. Özellikle üniversiteye giriş aşamasında olan öğrenciler için gerek meslek seçimi gerek sınav kaygısı gibi sorunlar, rehberlik hizmetinden sorumlu olan rehber öğretmenler yardımı ile çözülmektedir. Öğrenciler ile birebir ilgilenme şansları, okul rehber öğretmenlerinden daha çok olan dershane rehber öğretmenlerinin, öğrencileri daha iyi tanıma olanakları vardır. Bundan dolayı hangi öğrencinin hangi meslek öğretime daha yatkın olduğunu ve sınavda yaklaşık hangi düzeyde başarı sağlayacağını okul rehber öğretmenlerinden daha iyi tahmin edebilmektedirler. Meslek seçiminin, eldeki sınav puanı ile en doğru şekilde yapılması, yükseköğretim öğrenci adayı için son derece önemli bir konudur. Bu yüzden öğrencilerin yakından tanınması oldukça gereklidir. Dershane rehber öğretmenlerinin bu konuda okuldaki rehber öğretmenlerden daha başarılı olduğu, anketten elde edilen veriler ile doğrulanmıştır.

Ankete katılan öğrenciler arasında ara sınıf öğrencilerinin de bulunması, dershanelerin okula yardımcı olma işlevinin bir göstergesidir. Alt problemlerden biri olan, Dershaneler sadece öğrencilerin merkezi sınavlardaki başarısında mı etkilidir? Yoksa öğrencilerin okullarındaki derslerine katkısı bulunmakta mıdır? Sorusuna cevaplandırmak amacıyla anketi uygulayan öğrencilere “dershane programının, okul derslerinize katkı sağladığını düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Alınan cevaplar, Çizelge 3.21 ve Şekil 4.19'da verilmiştir.

Çizelge 4.22. Dershane Programlarının Okul Derslerine Katkı Sağladığı Düşüncesi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	77	77,0	77,0	77,0
	Hayır	17	17,0	17,0	94,0
	Fikrim yok	6	6,0	6,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.19. Dershane Programlarının Okul Derslerine Katkı Sağladığı Düşüncesi

Katılımcıların %77 gibi büyük bir oranı dershanede uygulanan öğretim programının okul derslerine katkısının olduğunu belirtmiştir. %17'si bu fikre katılmamış, %6'sı ise kararsız kalmıştır.

Öğrencilerin büyük çoğunluğunun dersanelerdeki öğretim programının okuldaki derslerine katkı sağladığını düşünmesi, dersanelerin amaçlarından biri olan okula yardımcı olma, öğrencileri eksik konularda yetiştirme amacına başarı ile ulaştığını göstermektedir.

Coşkun'a göre de devlet okullarında eğitimine devam eden öğrencilerin, dersanelere gitmeleri, okuldaki sınav notlarını olumlu yönde etkilemektedir (Coşkun, 2005).

Ayrıca Er Nas ve Ayvacı'nın yaptıkları bir araştırmada elde edilen anket sonuçlarına göre de dershaneye giden öğrencilerin %45'i dershanede okuldan farklı

bilgiler öğrendiklerini, %65'i bu bilgileri okulda öğretmenleri ve arkadaşları ile paylaştıklarını ve %44'ü de dershanede öğrendiği bu farklı bilgileri öğretmenine sorduğu tespit edilmiştir. Yine aynı araştırmada, anket yapılan öğrencilerden %79'u dershanede anlatılan konuların okuldan önde olmasının okuldaki başarıyı artıracakını ifade etmiştir (Er Nas, Ayvacı, 2009, 113-124).

100 öğrenci üzerinde yapılan anket çalışması ile elde edilen veriler, tezde sunulan ve 2010 yılında Özden tarafından yapılan bir çalışma ile örtüşmektedir. Özden 168 öğrenci ile "Kimya Öğretiminde Okul ve Dershane Eğitiminin Karşılaştırılması" adlı bir anket araştırma yapmıştır.

Çizelge 4.23. Kimya Öğretiminde Okul ve Dershane Eğitiminin Karşılaştırılması

Maddeler	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Fikrim Yok		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Dershanedeki kimya eğitimi okuldan daha kaliteli	73	43,5	59	35,1	0	0	29	17,3	7	4,1
Okuldaki kimya eğitimi ÖSS'yi kazanmak için yeterlidir.	12	7,1	66	39,3	0	0	61	36,3	29	17,3
Okulda uygulanan kimya müfredatı daha kapsamlı	72	42,9	42	25	6	3,6	30	17,8	18	10,7
Dershanede kimya öğretiminin laboratuvar uygulamaları olmadan yapılmasının ÖSS'deki başarıyı etkilemediğini düşünüyorum	60	35,7	24	14,3	6	3,6	36	21,4	42	25
Dershanede öğrenciler okullara göre kimya dersine karşı daha çok ilgi göstermektedir	84	50	36	21,4	24	14,3	18	10,7	6	3,6
Hem okulda hem de dershanede kimya dersini sadece ÖSS'ye yönelik olarak öğrenmek istemektedir.	108	64,2	48	28,6	6	3,6	6	3,6	0	0
Dershanede verilen kaynak kimya kitapları okuldakinden daha zengin ve faydalıdır.	60	35,7	66	39,3	12	7,1	19	11,3	11	6,6

Çizelge 4.23'ün devamı

Maddeler	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Fikrim Yok		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Dershanelerde okullara göre kimya öğretimiyle ilgili daha çok test soruları çözülmektedir.	156	92,9	12	7,1	0	0	0	0	0	0
Dershanedeki kimya dersleri okula göre daha eğlenceli ve verimli geçmektedir.	72	42,9	54	32,1	24	14,3	12	7,1	6	3,6
Dershanedeki kimya öğretiminde okula göre günlük hayatla daha az bağ kurulmaktadır.	48	28,6	48	28,6	30	17,8	24	14,3	18	10,7
Dershanedeki kimya öğretimi okuldaki kimya derslerinde daha başarılı olmamı sağlıyor.	72	42,9	48	28,6	18	10,7	18	10,7	12	7,1
Okuldaki kimya öğretiminde dershaneye kıyasla daha çok öğrenci merkezli öğretim teknikleri kullanılmaktadır.	42	25	72	42,9	23	13,7	25	14,8	6	3,6
Okulda kimya öğretimi yorum ve mantığa yönelik olarak yapılırken dershanede soru tipi ezberciliğine yöneliktir.	84	50	54	32,2	6	3,6	12	7,1	12	7,1
Dershanede kimya eğitimi yapılırken okula göre öğrenciye daha çok ilgi gösterilmektedir.	114	67,8	24	14,3	0	0	24	14,3	6	3,6
Okulda kimya öğretimi yapılırken ödev ve araştırma çalışmaları dershanedekine göre	84	50	54	32,2	6	3,6	12	7,1	12	7,1

Kaynak: Özden: Türk Eğitim Bilimleri Dergisi: Bahar 2010: s: 397-416.

Benzer bir çalışma yine 2010 yılında Temelli, Kurt ve Köse tarafından yapılmıştır. “Öğrencilerin Dershanedeki Biyoloji Öğretimi hakkındaki Görüşleri” adlı araştırmanın sonuçları şu şekildedir.

Çizelge 4.24. Öğrencilerin Dershanedeki Biyoloji Öğretimi hakkındaki Görüşleri

Maddeler	Ön Test						Son Test					
	Evet		Hayır		Kısmen		Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Dershanelerin orta öğretimde sadece belirli bir bilgi düzeyine sahip öğrencilere yararlı olduğunu düşünüyorum	60	26	80	35	90	39	59	26	89	38	82	36
Dershanelerdeki eğitimin ezbere dayalı olduğuna inanıyorum	8	4	187	81	35	15	9	4	152	66	69	30
Dershane müfredatının okul müfredatından az olduğunu düşünüyorum	82	36	103	45	45	19	44	19	115	50	71	31
Biyoloji dersinde başarılı olmak için dershaneye gidiyorum	74	32	77	33	79	35	64	28	91	39	75	33
Okulda anlamayıp dershanede anladığım konular çoğunluktadır	123	55	36	16	71	31	111	48	35	15	84	37
Dershanede sınıf mevcudunun az olması, biyoloji konularını anlamamı kolaylaştırıyor	107	47	41	18	82	35	118	51	52	23	60	26
ÖSS'yi kazanmak için dershaneye gitmem gerektiğini düşünüyorum	166	72	11	5	53	23	197	86	9	4	24	10
Dershanede düzenli etütlerin olması, çok yararlı oluyor	156	68	18	8	56	24	140	61	17	7	73	32
Dershane öğretmenlerinin daha sıcak ve yakın ilişkileri başarıyı artırıyor	187	81	11	5	32	14	185	80	14	6	31	14
Dershanede rehberlik hizmetlerinin daha iyi yapıldığına inanıyorum	95	41	70	31	65	28	125	54	32	14	73	32
Dershanede sınıflardaki öğrencilerin aynı veya benzer düzeyde olması, biyoloji dersinin anlaşılmasını kolaylaştırıyor	114	50	31	13	85	37	128	55	37	16	65	29
Dershane ortamında daha rahat hareket etmem kendime güvenimi artırıyor	139	60	31	13	60	27	153	67	29	13	48	20

Çizelge 4.24'ün devamı

Maddeler	Ön Test						Son Test					
	Evet		Hayır		Kısmen		Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Dershanedeki öğretmenlerin dersi Türkçeyi iyi kullanarak akıcı bir üslup ile işlemesi, derse motivasyonumu artırıyor	104	45	26	12	100	43	13 7	59	18	8	75	33
Dershaneye giden öğrenciler gitmeyenlere göre ÖSS'de daha başarılı oluyor	126	55	26	11	78	34	20 1	88	10	4	19	8
Dershanedeki biyoloji eğitiminin okuldaki biyoloji eğitimine katkı sağlayacağına inanıyorum	120	52	74	32	36	16	12 1	52	68	30	41	18
Dershaneye gitmiş olmam, biyolojiye ilgimi artırdı	86	38	77	33	67	29	82	36	81	35	67	29
Okuldaki biyoloji dersi saatlerinin yetersiz olduğunu düşünüyorum	75	33	117	51	38	16	85	37	11 0	48	35	15
Okuldaki sınıf mevcutlarının kalabalık olması, biyoloji konularını anlamamı zorlaştırıyor	129	56	58	25	43	19	97	42	82	36	51	22
Okuldaki sınıfların fiziki yapısı, dersi iyi anlamamı engelliyor	154	67	29	13	47	20	11 7	50	52	23	61	27
Okuldaki biyoloji müfredatının çok fazla olduğunu düşünüyorum	71	31	96	42	63	27	76	33	10 6	46	48	21
Okuldaki eğitim biyoloji konuları hakkında yorum yapabilme yeteneğimi geliştiriyor	77	33	69	30	84	37	76	33	59	26	95	41
Okulda farklı bilgi düzeyindeki öğrencilerin aynı sınıfta olması başarılı olmamı olumsuz etkiliyor	117	51	62	27	51	22	90	39	77	34	63	27
Okuldaki eğitimin ÖSS'yi kazanmam için yeterli olduğunu düşünmüyorum	92	40	74	32	64	28	11 3	49	63	27	54	24

Çizelge 4.24'ün devamı

Maddeler	Ön Test						Son Test					
	Evet		Hayır		Kısmen		Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Okulda dershanedeki gibi düzenli etütlerin olmaması başarıımı olumsuz etkiliyor	124	54	77	33	29	13	101	44	43	19	86	37
Okuldaki öğretmen-öğrenci ilişkisinin dershanedeki gibi olmaması başarıımı olumsuz etkiliyor	81	35	103	45	46	20	91	40	87	38	52	22
Okuldaki rehberlik hizmetlerinin daha iyi yapıldığını düşünüyorum	68	30	108	47	54	23	34	15	160	69	36	16
Okulda laboratuvar çalışmaları yapıldığından biyolojiyi seviyorum	69	30	115	50	46	30	65	28	123	53	44	19

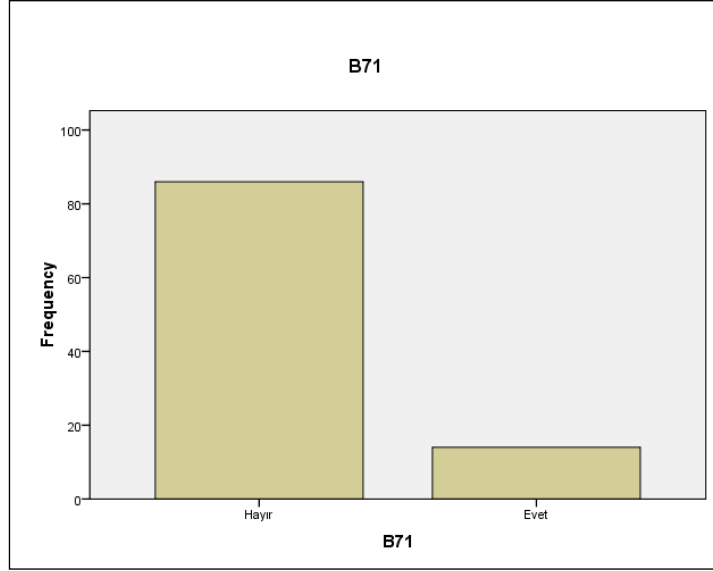
Kaynak: www.keg.aku.edu.tr: erişim: 8.10.2013 (Özel Dershanelerin Biyoloji Öğretimine Katkılarının Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi: 2010, 148-161).

Özden tarafından yapılan “Kimya Öğretiminde Okul ve Dershane Eğitiminin Karşılaştırılması” adlı anket çalışması, Temelli, Kurt ve Köse tarafından yapılan “Öğrencilerin Dershanedeki Biyoloji Öğretimi hakkındaki Görüşleri” adlı çalışma ve tarafımdan yapılan anket çalışmasında öğrencilere sorulan benzer sorulardan yaklaşık aynı cevaplar alınmıştır.

Üç çalışmanın sonuçları özetlenecek olursa, öğrenciler; dersane öğretimini okul öğretiminden daha başarılı bulmaktadır. Öğrenciler, dersane öğretmenlerini okul öğretmenlerinden daha donanımlı bulmakta ve dershaneleri merkezi sınavlara hazırlık konusunda okullara tercih etmektedirler. Dershanelerin okul derslerine katkı sağladığı konusunda genel bir yargı mevcuttur. Dershane öğretmenlerinin okul öğretmenlerine göre kendileri ile daha yakından ilgilendikleri konusunda da öğrenciler fikir birliği sağlamıştır. Bu yakın ilginin doğal sonucu olarak da rehberlik hizmetlerinin dershanede daha iyi verildiğini düşünen öğrenci sayısı oldukça fazladır.

Çizelge 4.25. Öğrencilere Göre Dershaneler Kaldırılmalı Mıdır?

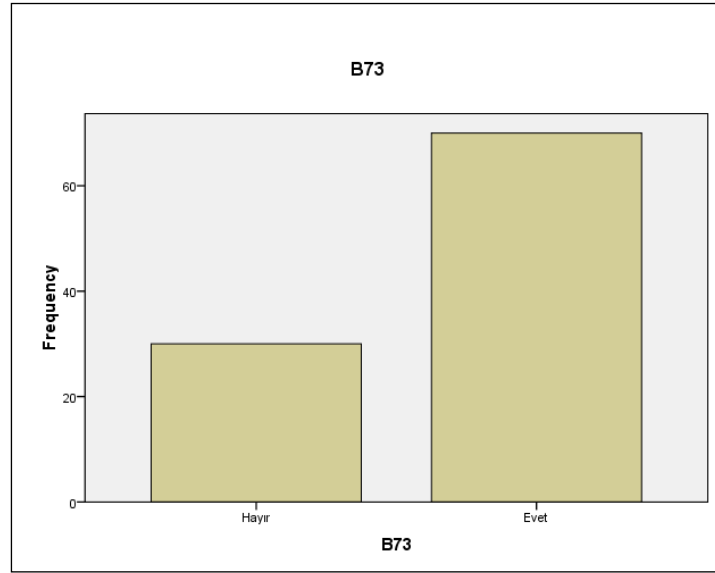
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Hayır	86	86,0	86,0	86,0
	Evet	14	14,0	14,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.20. Öğrencilere Göre Dershaneler Kaldırılmalı Mıdır?

Öğrencilerin %86'sı “dershaneler kapatılmalıdır” maddesine hayır cevabını vermiştir. Evet diyenlerin oranı %14'tür. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun dershanelerin kapatılmasını istememektedir. Buradan çıkan sonuç, öğrencilerin dersane öğretiminden memnun olduğudur.

Çizelge 4.26. Öğrencilere Göre Dershaneler Okulların Açıklarını Kapatmakta Mıdırılar?

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Hayır	30	30,0	30,0	30,0
	Evet	70	70,0	70,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.21. Öğrencilere Göre Dershaneler Okulların Açıklarını Kapatmakta Mıdırılar?

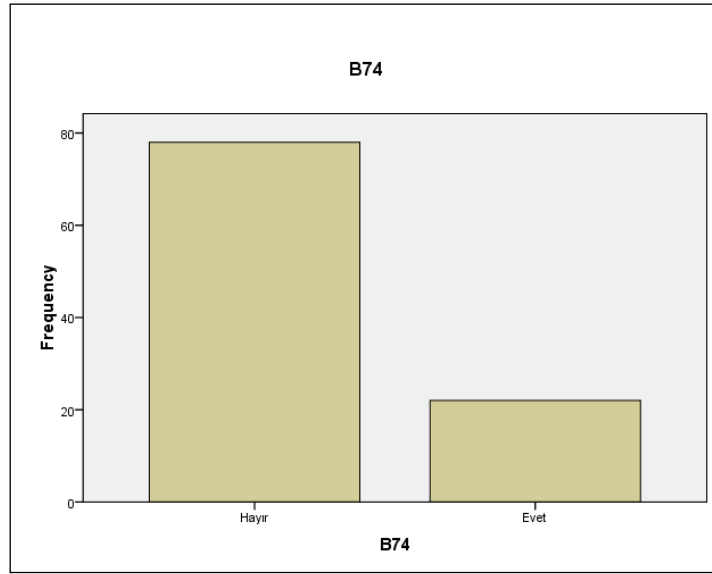
Dershanelerin okulların açıklığını kapattığını düşünen öğrenciler, %70 gibi büyük bir orana sahiptir. %30'u ise bu düşünceye katılmamaktadır.

Bu veri, tezde belirtilen; “Dershaneler, okulların uyguladığı öğretim programlarında görülen eksiklikleri tamamlamak, eksiklik yoksa verilen öğretimi pekiştirmek üzere bir öğretim programı uygulamaktadırlar” (Doğan, 2002, 80) ifadesi ile ve “Dershaneler, öğrencilere okuldaki derslerinde destek olmak, onları eksik oldukları konularda yetiştirmek amacını gerçekleştirmek üzere, öğretim programlarını okulların öğretim programları ile örtüşecek şekilde hazırlarlar. Özellikle ara sınıflarda bu koşula uyulmaya özen gösterilir. Ancak dershanedeki amaç öğrencilerin eğitimlerine destek olmak, onları okulun öğretim sürecinde ve sınavlarında başarılarını sağlamak olduğundan, özellikle ara sınıf gruplarında, genellikle öğretimde okulun önüne geçilmektedir. Dershane konuyu öğrenen

öğrenci, okula hazır bulunuşluk düzeyini artırarak gitmekte ve okulda konuyu daha rahat anlamaktadır” ifadesi ile örtüşmektedir

Çizelge 4.27. Dershaneler Okula Alternatiftir

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Hayır	78	78,0	78,0	78,0
	Evet	22	22,0	22,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

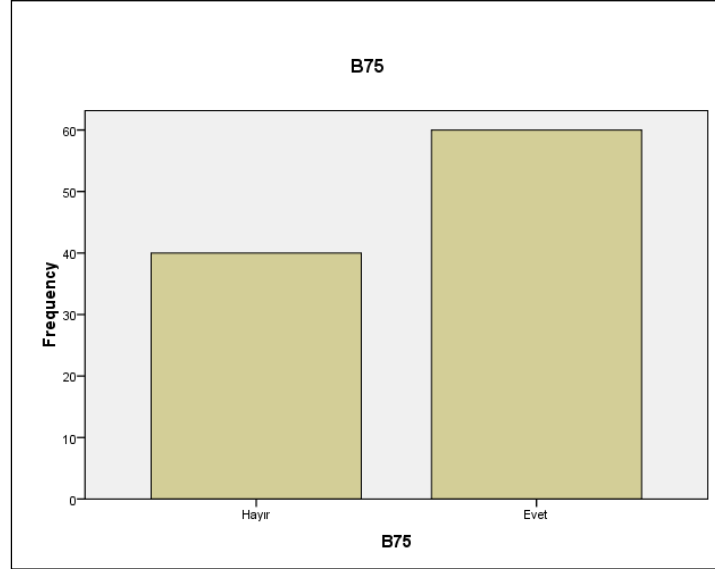
Şekil 4.22. Dershaneler Okula Alternatiftir

Dershanelerin okula alternatif olmadığını düşünen öğrenciler, katılımcıların %78’ini oluşturmaktadır. %22’si ise dershaneleri okula alternatif görmektedir.

Elde edilen verilere göre, öğrencilerin çoğu her ne kadar dershane eğitimini gerekli ve okuldan daha kaliteli olduğunu düşünse de, dershaneyi okulun yerine koymamışlardır. Öğrencilerde gözlenen durum, dershane gereklidir, ancak okulun yerini tutmamalıdır, şeklinde yorumlanabilir.

Çizelge 4.28. Dershaneler Sınav Tekniği Kazandırmaktadır

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Hayır	40	40,0	40,0	40,0
	Evet	60	60,0	60,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.23. Dershaneler Sınav Tekniği Kazandırmaktadır

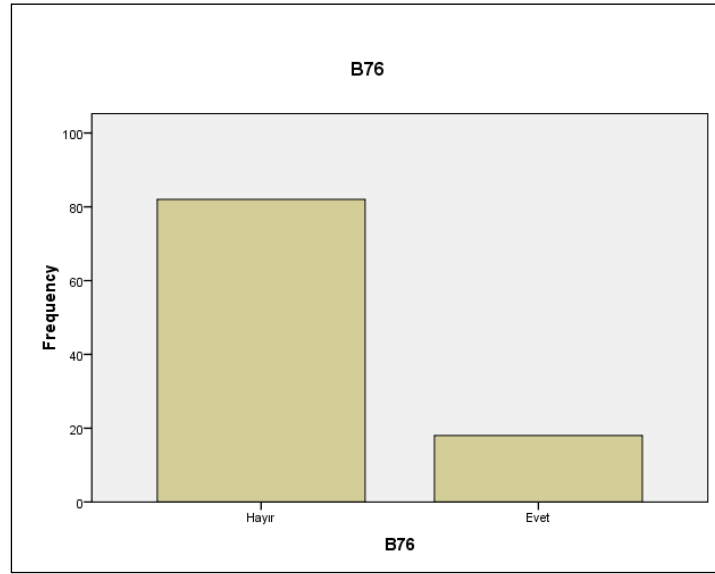
Dershanelerin sınav tekniğinin kazandırdığına yönelik algının katılım sağlayan öğrencilerden %60'ında olduğu görülmektedir. %40'ı ise bu görüşe katılmamaktadır.

Öğrencilere uygulanan anket sonuçlarından alınan veriler, tezde sunulan şu ifadeyi doğrulamaktadır. “Dershanelerin bir diğer ve en önemli amacı, öğrencileri yükseköğretim giriş sınavına hazırlamaktır. Bu alanla ilgili ayrı bir öğretim programına sahip dershaneler, okullardan bağımsız olarak çalışmalarını sürdürürler. ÖSYM'nin hazırladığı merkezi sınavlar, çoktan seçmeli test usulüne göre yapılmaktadır. Dershaneler, öğrencileri bir üst öğretime hazırlamak ve yükseköğretime giriş sınavlarına hazırlamak olan amaçlarını gerçekleştirmek için, ayrı bir program türü geliştirilmiştir. Konu tekrarlarının yapıldığı sınıf derslerinde, ara sınıflardan farklı olarak konular detaylı olarak anlatılmak yerine bir hatırlatma yapılır ve her konu ile ilgili geçmiş yılların soruları dâhil, çok sayıda soru çözümü yaptırılır. Bu soru çözümleri yapılırken test çözme teknikleri, yani kısa yoldan doğru sonuca ulaşma yolları öğrencilere öğretilir. Burada amaç ÖSYM tarafından

öğrencilere tanınan sınav süresinin en verimli şekilde kullanılmasının öğretilmesidir”.

Çizelge 4.29. Okullar Kaldırılınsa Nasılsa Okul Kadar Dershaneye Gidilmektedir

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Hayır	82	82,0	82,0	82,0
	Evet	18	18,0	18,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

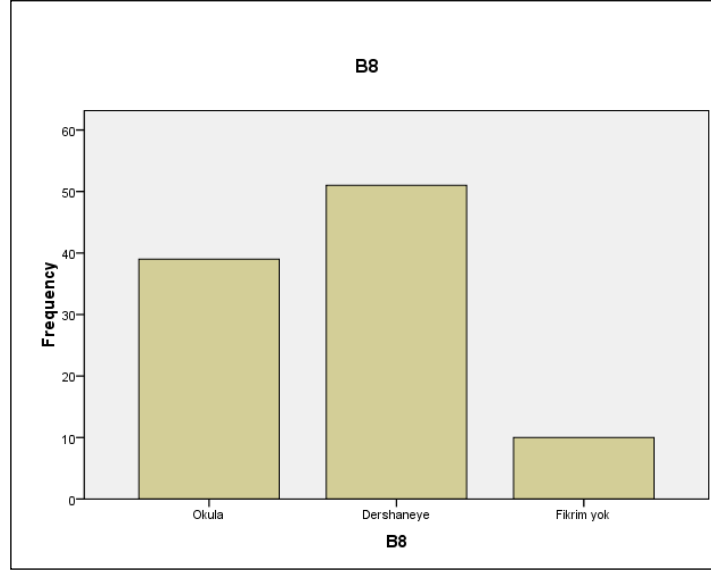
Şekil 4.24. Okullar Kaldırılınsa Nasılsa Okul Kadar Dershaneye Gidilmektedir

Katılımcıların %82’si okulların kaldırılmasını ve dershanelerin okulların yerini almasını istememektedir.

Öğrencilerin dershanelerin okulların yerini almasını istememekte istikrar gösterdikleri gözlenmiştir.

Çizelge 4.30. Ücret Olmadığı Durumda Okul ve Dershane Tercihi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Okula	39	39,0	39,0	39,0
	Dershaneye	51	51,0	51,0	90,0
	Fikrim yok	10	10,0	10,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

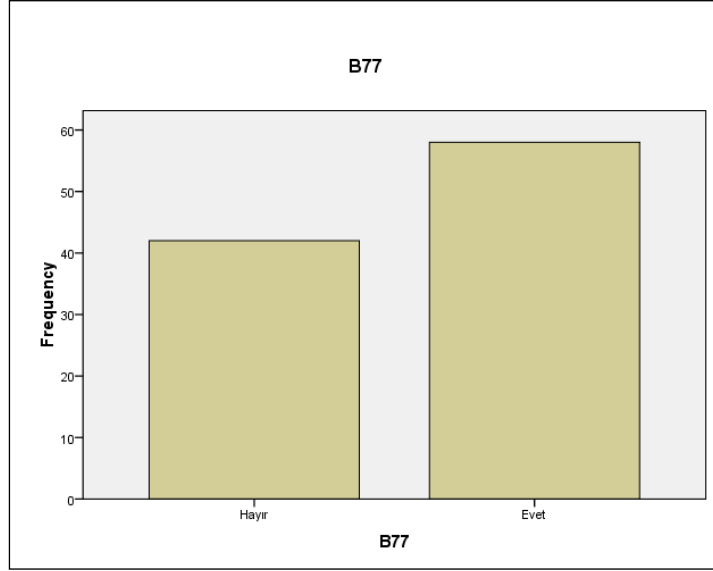
Şekil 4.25. Ücret Olmadığı Durumda Okul ve Dershane Tercihi

Öğrencilere ücret olmadığı takdirde dershaneye mi yoksa okula mı devam edecekleri sorulduğunda katılımcıların %51'i dershaneyi %39'u okulu tercih etmiştir. %10'unu ise kararsız kalmıştır.

Okulların kapatılıp, okulun yerini dershane almasını istemeyen öğrenciler, eğitim almak için hangi kurumu tercih edecekleri sorulduğunda dershane cevabı vermiştir. Buradan çıkarılabilecek sonuç şudur: Öğrenciler okula olan güvenlerini kaybetmek istememekte ancak, eğitim-öğretim bakımından dershanelerin okullardan daha verimli olduğunu kabul etmişlerdir.

Çizelge 4.31. Sınavlar Var Oldukça Dershaneler Var Olmaya Devam Edecektir

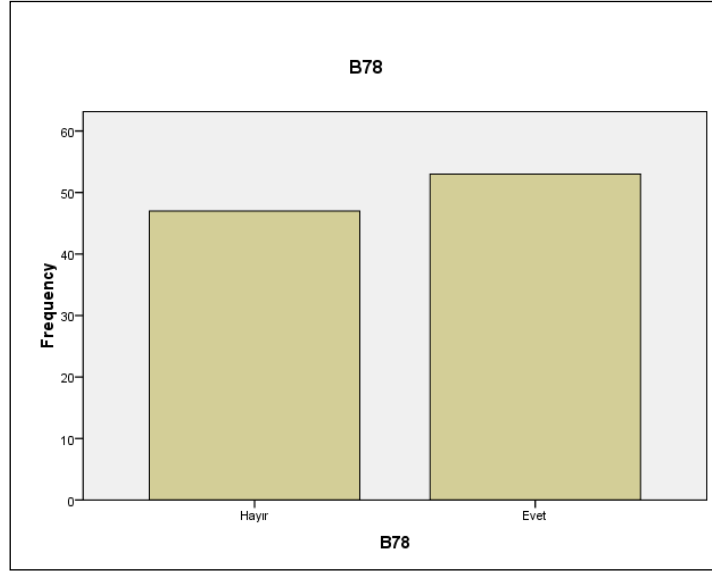
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Hayır	42	42,0	42,0	42,0
	Evet	58	58,0	58,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.26. Sınavlar Var Oldukça Dershaneler Var Olmaya Devam Edecektir

Dershanelerin varlığını bir bakıma sınavlara bağlayan öğrenciler, katılımcıların %58'ini oluşturmaktadır. %42'si ise dershaneleri sınavlara bağlamamıştır. Görülüyor ki, öğrenciler bu konuda yaklaşık olarak ikiye bölünmüştür.

Çizelge 4.32. Dershaneler Sınav Kazandırmada Okullardan Çok Daha Başarılı Olmaktadır

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Hayır	47	47,0	47,0	47,0
	Evet	53	53,0	53,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

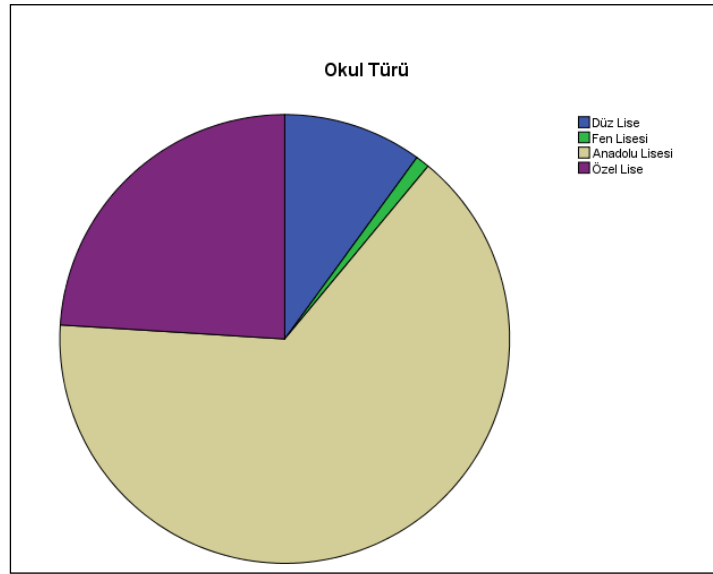

Şekil 4.27. Dershaneler Sınav Kazandırmada Okullardan Çok Daha Başarılı Olmaktadır

Dershanelerin sınav kazandırmada okullardan daha başarılı olduğunu düşünen öğrenciler, katılımcıların %53'ünü oluşturmaktadır. %47'si ise bu görüşe katılmamaktadır.

Çizelge 4.33. Katılımcıların Okul Türüne Göre Dağılımı

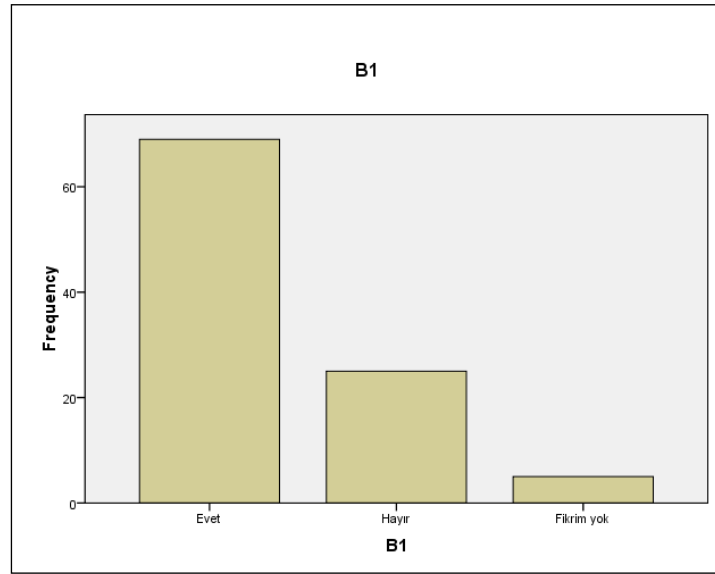
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Düz Lise	10	10,0	10,0	10,0
	Fen Lisesi	1	1,0	1,0	11,0
	Anadolu Lisesi	65	65,0	65,0	76,0
	Özel Lise	24	24,0	24,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.28. Katılımcıların Okul Türü Grafiği

Katılımcıların %65'ini Anadolu Lisesi öğrencileri oluşturmaktadır. %24 Özel Lise öğrencisi, %1 oranında Fen Lisesi ve %10 oranında Düz Lise öğrencisi bulunmaktadır. Okul türlerindeki farklılık, dersane öğretimine katılmayı tercih öğrencilerde, okul türünün herhangi bir etkisinin olmadığına göstergesidir. Hangi okul türünde eğitim alırsa alsın, öğrenciler dershaneye gitmektedir.

Çizelge 4.34. Sizce Üniversite Sınavları Kaldırılmalı? Sorusuna verilen cevaplar.

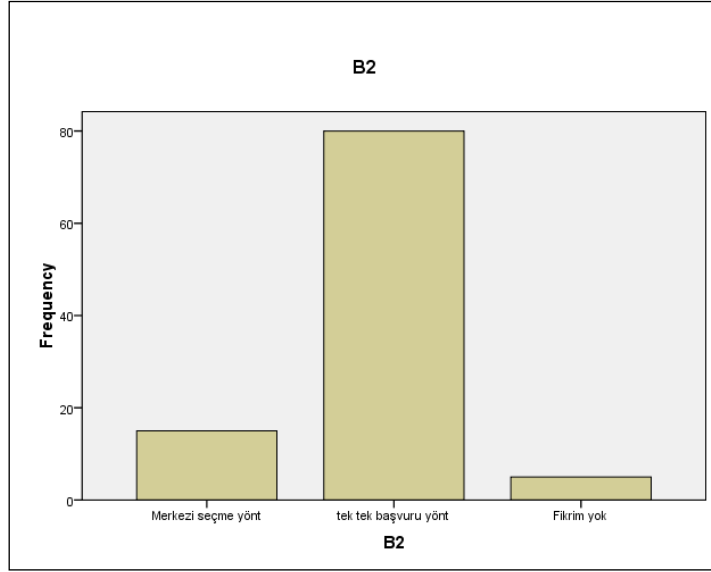
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	69	69,0	69,7	69,7
	Hayır	25	25,0	25,3	94,9
	Fikrim yok	5	5,0	5,1	100,0
	Toplam	99	99,0	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,0		
Toplam		100	100,0		

Şekil 4.29. Sizce Üniversite Sınavları Kaldırılmalı? Sorusuna Verilen Cevaplar

Ankete katılan 100 öğrenciden 69'u üniversite sınavının kaldırılmasını istemektedir. 25'i ise sınavların devam etmesini istemektedir.

Çizelge 4.35. Üniversiteye Giriş Merkezi Sistemle mi, Üniversite Bazında mı Olmalı?

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Merkezi seçme yönt	15	15,0	15,0	15,0
	Tek tek başvuru yönt	80	80,0	80,0	95,0
	Fikrim yok	5	5,0	5,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

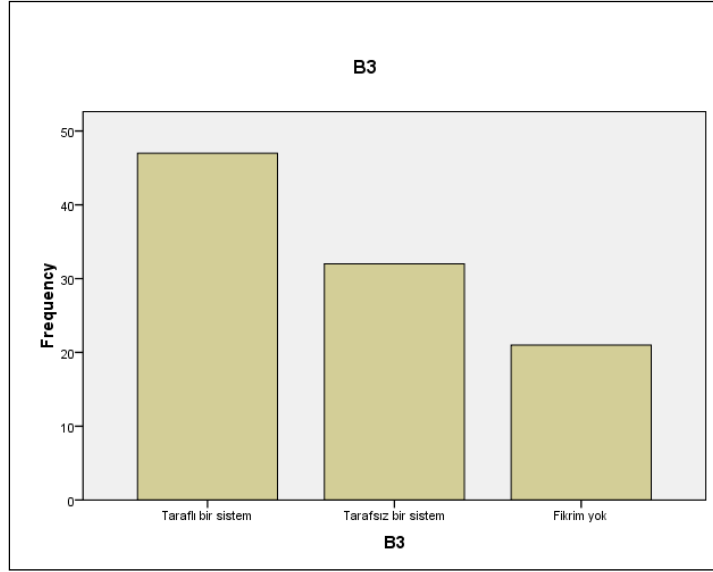

Şekil 4.30. Üniversiteye Giriş Merkezi Sistemle mi, Üniversite Bazında mı Olmalı?

Katılımcıların %80'i üniversiteye girişin merkezi sistemle değil, her üniversitenin kendi öğrencisini kendi sistemi ile almasını istemektedir. Küçük bir grup ise bu konuda fikrinin olmadığını belirtmiştir.

Çizelge 4.36. Üniversitelerin Merkezi Sistem Dışında Bir Sistemle Öğrenci Alması Tarafı Öğrenci Alımlarına Neden Olur mu?

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Tarafı bir sistem	47	47,0	47,0	47,0
	Tarafsız bir sistem	32	32,0	32,0	79,0
	Fikrim yok	21	21,0	21,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

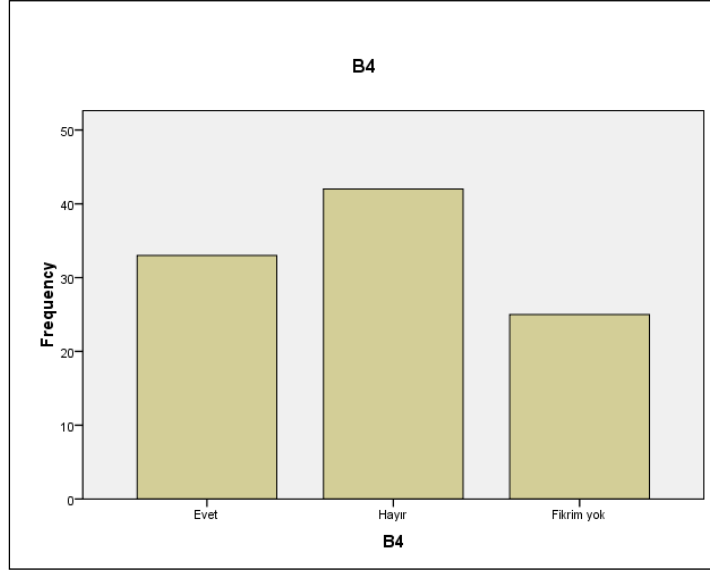

Şekil 4.31. Üniversitelerin Merkezi Sistem Dışında Bir Sistemle Öğrenci Alması Tarafı Öğrenci Alımlarına Neden Olur mu?

Tarafılık konusunda net bir görüş ortaya çıkmamaktadır. Ancak taraflı olacağı düşüncesi daha hakimdir. Ayrıca %20'si fikri olmadığını belirtmiştir.

Çizelge 4.37. Gelişmiş Ülkelerde Üniversite Sınavı Olup Olmadığı Bilgisi

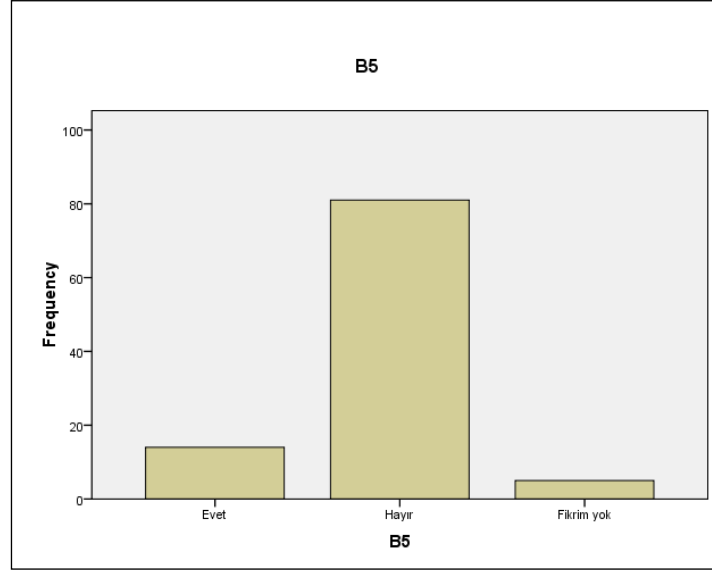
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	33	33,0	33,0	33,0
	Hayır	42	42,0	42,0	75,0
	Fikrim yok	25	25,0	25,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.32. Gelişmiş Ülkelerde Üniversite Sınavı Olup Olmadığı Bilgisi

Katılımcıların bu konuda bilgi sahibi olmadıkları söylenebilir. Çünkü birbirine yakın oranda olduğunu ve olmadığını belirtenler mevcut. Ayrıca %25'lik fikri olmayan katılımcı grubu vardır.

Çizelge 4.38. Dershanelerin Özel Okula Dönüşmesi Görüşüne Katılım

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	14	14,0	14,0	14,0
	Hayır	81	81,0	81,0	95,0
	Fikrim yok	5	5,0	5,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

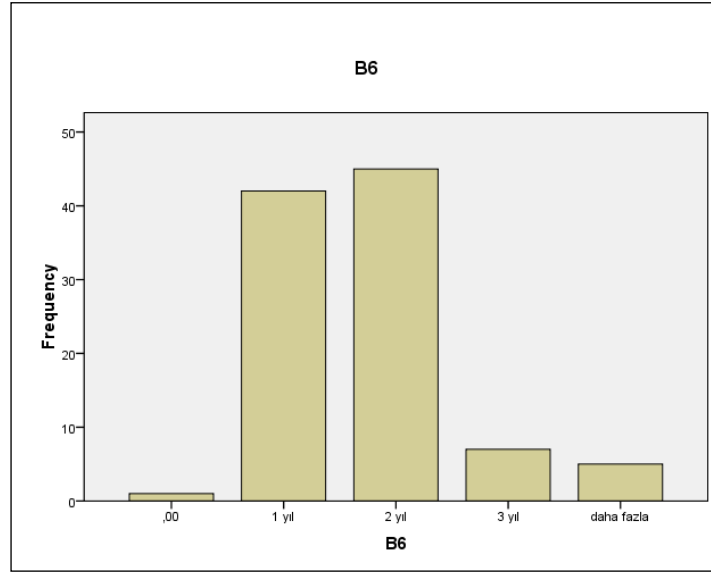
Şekil 4.33. Dershanelerin Özel Okula Dönüşmesi Görüşüne Katılım

Dershanelerin özel okula dönüştürülmesi fikrinin katılımcılar tarafından rağbet görmediği söylenebilir.

Dershanelerin öğrenciler üzerinde gerekli olduğuna dair algının kuvvetli olduğu söylenebilir

Çizelge 4.39. Katılımcıların Dershaneye Devam Süreleri

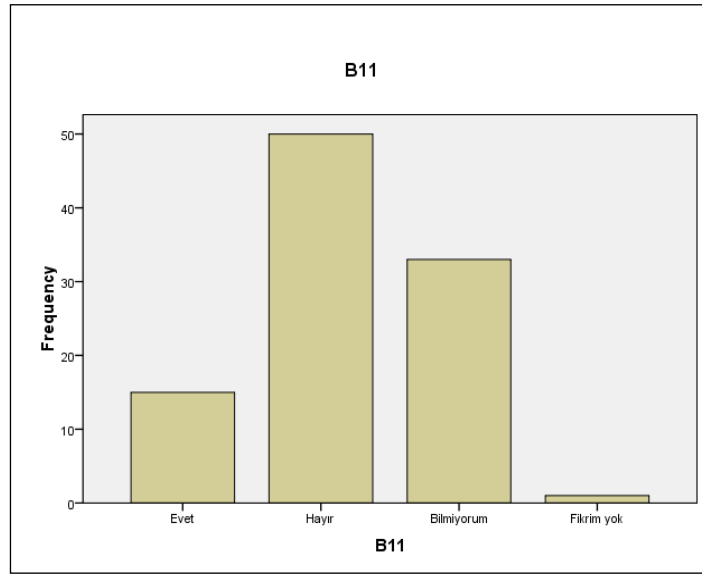
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam yüzde
Geçerli	,00	1	1,0	1,0	1,0
	1 yıl	42	42,0	42,0	43,0
	2 yıl	45	45,0	45,0	88,0
	3 yıl	7	7,0	7,0	95,0
	daha fazla	5	5,0	5,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.34. Katılımcıların Dershaneye Devam Süreleri

Katılımcıların büyük çoğunluğu 1 ya da 2 yıl süre ile dershaneye devam etmektedir. Çok az bir bölümünde 3 ya da daha fazla devam etmektedir.

Çizelge 4.40. Gelişmiş Ülkelerde Dershanelerin Olup Olmadığı Bilgisi

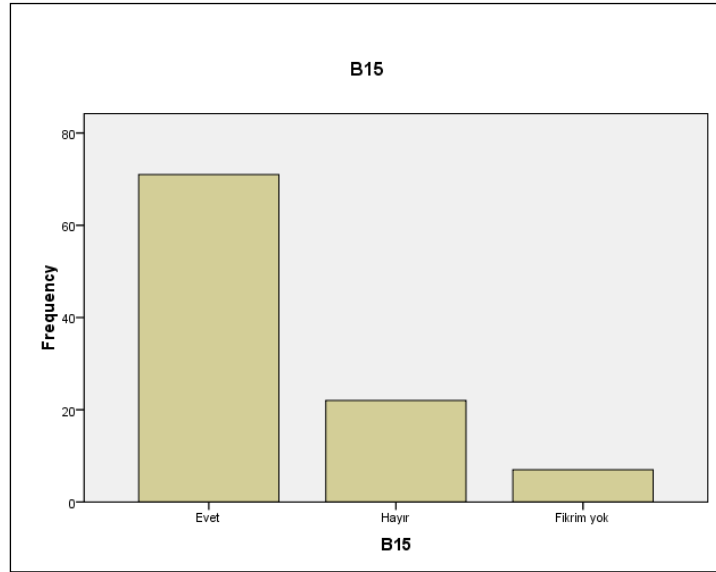
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	15	15,0	15,2	15,2
	Hayır	50	50,0	50,5	65,7
	Bilmiyorum	33	33,0	33,3	99,0
	Fikrim yok	1	1,0	1,0	100,0
	Toplam	99	99,0	100,0	
Kayıp	Sistem	1	1,0		
	Toplam	100	100,0		

Şekil 4.35. Gelişmiş Ülkelerde Dershanelerin Olup Olmadığı Bilgisi

Gelişmiş ülkelerde dershanelerin olup olmadığı konusunda katılımcıların bilgisiz olduğu görülmektedir. Çünkü farklı düşüncelerde olanların oranları birbirine yakındır ve düşünce birliği yoktur.

Çizelge 4.41. Ebeveynlerin Başarı Takibinde Dershaneler ile İletişim Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Evet	71	71,0	71,0	71,0
	Hayır	22	22,0	22,0	93,0
	Fikrim yok	7	7,0	7,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Şekil 4.36. Ebeveynlerin Başarı Takibinde Dershaneler ile İletişim Durumu

Katılımcıların çoğunluğu başarı durumunun takip edilmesinde ebeveynlerin dershaneler ile iletişim kurduklarını ifade etmektedirler

Dershaneler, öğrenciler ile bire bir ilgilenmekte ve ailelerine de öğrenciler hakkında sürekli bilgi vermektedirler. Böylece meslek seçiminde ve diğer sorunlarda genç-aile arasındaki çekişmenin önüne geçmektedirler.

5. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Dershaneler, Türk Eğitim Sisteminin bir parçası haline gelmiştir. Türkiye’de genç nüfusu ve okuma oranı her geçen yıl artmakta, ancak ülkenin eğitim kaynakları, gençlerin taleplerini karşılayamamaktadır.

Okuldaki kalabalık sınıflar, öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre eğitim-öğretim yapılmasını imkânsız kılmaktadır. Hemen her eğitim kademesinde sınavlar yapılmakta, en çok gündemde olan ise üniversiteye girişte yapılan sınavdır. Üniversite çağındaki ve üniversite eğitimi almak isteyen gençler her geçen yıl artmaktadır. Bunun yanında üniversite kontenjanlarındaki artış talep karşısında yetersiz kalmıştır. Bu olumsuz durumun doğal sonucu olarak, üniversiteye giriş sınavının seçicilik özelliği arttırılmıştır. Okullar, eğitim amaçlarına uygun olarak faaliyet göstermekte ve merkezi sınava yönelik eğitim-öğretim yapmamaktadır. Öğrenciler ise bu boşluğu doldurmak amacıyla dershanelere yönelmişlerdir.

Katılımcıların okul türü incelendiğinde, Anadolu Lisesi, Özel Lise, Fen Lisesi ve Düz Lisede okudukları görülmüştür. Dershane öğrencilerinin, okul türlerinin farklı oluşu, öğrencilerde hangi okulun eğitimini alırsa alsın, dershane eğitiminin gerekli olduğunun kanısının varlığını göstermektedir.

Aylık gelir durumu fazla ailelerin çocuklarını dershaneye gönderme sebepleri çeşitli olabilmektedir. Bu sebeplerin başında elbette ki çocuklarının iyi bir eğitimden geçme isteklerinin olması bulunmaktadır. Bir diğer önemli sebep, tez içerisinde sıklıkla bahsedilen dershanelerin, test tekniklerini öğrencilere öğretmesidir. Dershaneye gitmeden, evde özel hocalar ile çalışan bir öğrenci bu teknik bilgiden faydalanamayacaktır. Çünkü sınav tekniklerini öğrenmenin en iyi yolu, gerçek sınavdaymış gibi dershanelerin sıklıkla yaptığı deneme sınavlarına katılmakla olur. Evde deneme sınavının ciddiyeti sağlanamayabilir.

Dershanelerin rehberlik hizmetlerinden de faydalanmak isteyen velilerin dershaneleri çekici bulmasının bir başka sebebidir. Öğrenciler, sınav kaygılarıyla rehber öğretmen yardımı ile mücadele etmektedirler.

Dershane ücretlerinin çeşitlilik göstermesi, aylık gelir bakımından hemen her kesimden ailenin çocuklarını bu eğitim kurumlarına yollayabilmesine fırsat vermektedir.

Anket sorularına cevap öğrencilerin yarısından fazlasının(%57), okulda verilen bilgilerin yükseköğretime giriş sınavı ile örtüşmediğini belirtmiştir. Dershaneler, bu noktada çekici hale gelmektedir. Öğrenciler, sınav konusunda okulu yetersiz bulmakta ve bu açığı dershaneler aracılığı ile kapatmaya çalışmaktadırlar.

Yapılan anket sonuçlarına göre öğrenciler, sınav başarısı konusunda okulları yetersiz bulmakta ve dershaneye gitmeden sınavı başaramayacaklarını düşünmektedirler. Dershanelerin bu konuda okulların açıklarını kapattığı bir gerçektir. Ankete katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun(%77), dershaneye gitmeden sınavı kazanamayacağını düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır. Buradan elde edilen verilerle yükseköğretim giriş sınavına hazırlanan öğrencilerden pek çoğunun dershane eğitimine katıldığı düşünülebilir.

Katılımcıların %71'i okulların öğrencileri sınavlara yeteri kadar hazırlamadığını belirtmiştir. %80'ini sınavlara hazırlık tekniklerinin dershanelerde verildiğini belirtmiştir. Okullarda sınav tekniğinin verildiğini düşünen öğrenciler ise %16 gibi düşük bir oran göstermiştir. Dershaneye gitmeden sınavın kazanılamayacağını düşüncesi de en çok bu noktada etkili olmaktadır.

Anket uygulanan öğrencilerin %69'undan üniversite giriş sınavının kaldırılması gerektiği doğrultusunda fikirlerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin %65'i dershanedeki öğretmenlerini okuldaki öğretmenlerinden daha donanımlı bulmuştur. Ayrıca kendileri ile daha çok ilgilenildiği duygusunu dershanede yaşadıklarını belirten öğrenciler, %63'lük bir kısmı oluşturmuştur. Bunun sebepleri arasında en belirginini, okuldaki sınıfların mevcudu ile dershanedeki sınıfların mevcudu arasındaki büyük farktır. Okullarda 40 kişilik sınıflar varken, dershanelerde bu sayı 10 kişiyi geçmemektedir.

Katılımcıların %70'i dershanelerin okulların açığını kapattığını belirtmiştir. Ancak, dershaneleri okullara alternatif olarak gören kısım, %22 ile sınırlı kalmıştır.

Dershanelerin bir de okula destek olma işlevi bulunmaktadır. Öğrenciler okulda anlamadıkları konuları dershaneden öğrenmekte ve böylece öğretimde geri kalmamaktadırlar. Bu sebepten dershanelerin öğrenci potansiyeli sadece üniversite giriş sınavına gireceklerden değil, ara sınıflardan da oluşmaktadır.

Dershanelerin sınavlar haricinde başka konularda da faydalı olduğunu düşünen öğrenciler, %79'luk bir kısmı oluşturmaktadır. Dershaneye devam eden öğrencilerin daha önceki yıllarda da dersane eğitimi aldığı görülmüştür. Hemen her eğitim kademesindeki öğrencilerin dershaneye gitmeleri, dershanelerin sadece sınav kazanmak amacıyla değil, okula yardımcı olması amacıyla tercih edildiğini göstermektedir. %77'lik bir kısmın verdiği cevaplar, bu düşüncüyü doğrulamaktadır. Bu öğrenciler, dershanelerde uygulanan eğitim programlarının, katkı sağladığını belirtmiştir.

5.2. Öneriler

Dershane kavramının eğitim sistemimizin bir parçası haline gelmesi, sistemde olan ve dershanelerin kapattığı eksiklikten kaynaklanmaktadır. Dershaneleri olmazsa olmaz eğitim kurumları haline getiren, okullarda bulunmayıp dershanelerde bulunan bu özellikleri karşılaştıracak olursak şu sonuçlar elde edilir:

	Okullar	Dershaneler
Sınıf mevcudu	Çok	Az
Sınav Taktiği	Verilmiyor	Veriliyor
Ders Tekrarları	Yapılmıyor	Yapılıyor
Öğretmene Düşen Öğrenci Sayısı	Çok	Az
Öğretim Programları	Sınava Yönelik Değil	Sınava Yönelik
Bireysel Farklılık	Gözetilmiyor	Gözetiliyor

Yukarıdaki tablo dersane ve okullar arasındaki en belirgin farklar ve aslında tercih edilmelerinin en belirgin özellikleri verilmiştir. Dershaneleri eğitim sistemimizin vazgeçilmez unsuru haline getiren bu özellikleridir.

Sınıf mevcudunun okullarda az tutulması ile bir öğretmenin ilgilenmesi gereken öğrenci sayısının azaltılması ile dershaneleri okullara tercih edilmesinin bir nedeni ortadan kaldırılabilir. Az sayıda öğrencinin bulunduğu sınıfta öğretmen, öğrenciler ile daha fazla ilgilenme, onların derse katılımını sağlama gibi fırsatlar yakalayabilir ve öğrencilerin soru sormasını teşvik edebilir. Öğretmenine dersle ilgili

dilediği gibi soru sorabilen ve sorularının cevaplarını alabilen öğrenci, eksiklerini kapatacaktır. Böylece ders tekrarı yapma gereği bile ortadan kalkabilir. Ayrıca bu şekilde ders, öğretmen odaklı olmaktan çıkar ve öğrenci odaklı hale gelir. Öğrencinin derse katılarak gerçekleşen öğrenme, sadece öğretmenin anlattıklarını dinleyerek gerçekleşen öğrenmeden daha verimli olacaktır. Bunun için ise ülke çapında okul sayısının ve öğretmen sayısının artırılması gerekmektedir.

Bütçeden eğitim için ayrılan pay artırılmalı, okulların eğitim kalitesi artırılmalıdır. Yetersiz kaynak okulların eğitim kalitesini düşürmektedir. Bu olumsuz durumun sonucu olarak da öğrenciler, daha kaliteli eğitim verildiğini düşündükleri dersanelere yönelmektedirler.

Okul öğretim programına kurs tarzında sınav ile ilgili bilgilerin verildiği program eklenebilir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun sınav kaygısı ile dersanelere gittiği görülmüştür. Okulların öğrencilere bu konuda destek sağlaması sonucunda dersanelerin okullara tercih durumuna gelmesi durumu azaltılabilir. Böylece okullara olan güvensizlik duygusu azaltılabilir.

Okulların dersane tarzı etüt ders saatleri uygulaması ile dersi kaçıran ya da dersi anlamayan öğrencilerine yardım edilmesi, öğrencileri ek eğitim kurumlarına yönelmesini azaltabilir. Etüt öğretmeni olarak, ataması yapılmayan öğretmenleri sözleşmeli olarak göreve alınması söz konusu olabilir. Böylece hem öğretmenlere iş olanağı sağlanmış olur hem de öğrencilerin eksikleri giderilmiş olur.

Bireysel farklılıkların gözetebilmesi için sınıflara öğrenciler yerleştirilirken, dersanelerde olduğu gibi seviye tespit sınavı da yapılabilir. Böylece öğrenciler kendi seviyelerine yakın öğrenciler ile bir arada eğitim alma fırsatı bulurlar.

5.3. Araştırmacılara Öneriler

Bu araştırma, orta öğretim kurumlarında okuyan öğrenciler ve yükseköğretim sınavına girecek öğrencilerden oluşmaktadır. Benzer bir araştırma ilköğretim okullarında okuyan öğrenciler ile ve farklı şehirlerde yapılabilir.

Dersanelerin öğretmen istihdamı, öğretmenlerin çalışma koşulları bir araştırma konusu olabilir.

Merkezi sınavlara hazırlandığı halde dershaneye gitmeyen öğrenciler ile bu kararları konusunda bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akgündüz, Mehmet. M. (2009). Ankara İli Çankaya İlçesindeki Lise Öğrencilerinin Görüşlerine Göre Dershanelerin İşlevlerinin Değerlendirilmesi , *yüksek lisans tezi* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Akyüz, Y. (2010). *Türk Eğitim Tarihi*, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Altuntaş, S. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş Temel Kavramlar*, Grafiker Yayınları, Ankara
- Arvasi, S. A. (1976). *Eğitim Sosyolojisi*, Özdemir Basımevi, İstanbul.
- Ayvacı, H. Ş. ve Er-Nas, S. (2009). Öğretmen kılavuz kitaplarının yapılandırmacı kurama göre öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 212-225.
- Baştürk, S. ve Doğan, S. (2010). Lise öğretmenlerinin özel dershaneler hakkındaki görüşlerinin incelenmesi, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*.
- Büyükbaş, N. (1997). Özel dershaneler ve Türk eğitim sisteminin amaçları, *Eğitim Yönetimi*, 155-162.
- Coşkun, G. (2005). Özel dershanelerin ortaöğretimde verimliliğe ve istihdama etkisi, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Coşkun, G. (2005). Özel dershanelerin ortaöğretimde verimliliğe ve istihdama etkisi, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çakır, Ç. (2007). Özel dersane ve kursların kuruluş ve işleyişinde karşılaştıkları hukuki yetersizlikler ve bu yetersizliklerin öğretim faaliyetine etkileri, *Yüksek Lisans Tezi*, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çeliköz, N., Erişen, Y. ve Kefi, S. (2013). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin temel bilimsel süreç becerilerini kullanım düzeyleri, *Eğitim ve Öğretim Araştırma Dergisi*.

Dağlı, S. (2006). Özel dersanelere öğrenci gönderen velilerin özel dersaneler hakkındaki görüş ve beklentileri, *Yüksek Lisans Tezi*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, 21-23, 34-38, 43, 45, 80

Duru, Ü. (2007). Ankara şehrinde dersanelerin dağılışı, *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

<http://abdigm.meb.gov.tr/> (Erişim: 4.2.2014).

<http://dhgm.meb.gov.tr/> (Erişim: 14.1.2014)

<http://tr.wikipedia.org/wiki> Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi: Erişim: 17.12.2013

<http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari>: (Erişim: 10.1.2014)

<http://ttkb.meb.gov.tr/www/surular> Erişim: 14.04.2014 on sekizinci milli eğitim şurası

<http://ttkb.meb.gov.tr/www/surular> Erişim: 14.04.2014 on yedinci milli eğitim şurası

<http://ttkb.meb.gov.tr/www/surular> Erişim: 14.04.2014 üçüncü milli eğitim şurası

<http://ttkb.meb.gov.tr/www/surular> Erişim: 14.04.2014 yedinci milli eğitim şurası

<http://www.kalkinma.gov.tr/> Erişim: 14.04.2014 altıncı kalkınma planı

<http://www.kalkinma.gov.tr/> Erişim: 14.04.2014 beşinci kalkınma planı

<http://www.kalkinma.gov.tr/> Erişim: 14.04.2014 dokuzuncu kalkınma planı

<http://www.kalkinma.gov.tr/> Erişim: 14.04.2014 ikinci kalkınma planı

<http://www.kalkinma.gov.tr/> Erişim: 14.04.2014 sekizinci kalkınma planı

<http://www.kalkinma.gov.tr/> Erişim: 14.04.2014 üçüncü kalkınma planı

<http://www.kalkinma.gov.tr/> Erişim: 14.04.2014 yedinci kalkınma planı

<http://www.yok.gov.tr>, Erişim: 17.12.2013) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu

Karagüzel, A. (2008). Zonguldak'taki ÖSS ve oks hazırlık dersanelerinde müşteri ilişkileri yönetimi, *Yüksek Lisans Tezi*, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kasımoğlu , Kasım Yasir. (2010)Özel Dersanelere Devam Eden Öğrencilerin Dersanelerde Aldıkları Matematik ve Geometri Eğitimine İlişkin Beklentileri ve Görüşleri, Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Kızılloluk, H. (2007). Ekonominin eğitimin amaçları ve içeriği üzerindeki etkileri, *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*.

Kurt, M., Köse, E. Ö. ve Temelli, A. (2010). *Özel Dersanelerin Biyoloji Öğretimine Katkılarının Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*.

Milli Eğitim Bakanlığı 2010-2014 Stratejik Plan

Milli Eğitim Bakanlığı Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı, 2007, *Gelişmiş Ülkelerin Mesleki Eğitim Sistemleri ve Türkiye*.

Milli Eğitim İstatistik Örgün Eğitim 2008-2012

Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2008-2009

Milli Eğitim İstatistikleri, 2012-2013, Örgün Eğitim.

Milli Eğitim İstatistikleri: Yaygın Eğitim: 2010-2011 (www.tuik.gov.tr: erişim: 31.13.2013)

Milli Eğitim Temel Kanunu, [www. http://mevzuat.meb.gov.tr/](http://mevzuat.meb.gov.tr/) (Erişim: 16.12.2013),

Milli Eğitim Temel Kanunu, [www. http://mevzuat.meb.gov.tr/](http://mevzuat.meb.gov.tr/) (Erişim: 16.12.2013),

Öğütverici, A. (1996). Özelleştirme örneği olarak özel dersane eğitimi, *Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÖSYM'ye Ait Sayısal Veriler, <http://osym.gov.tr/belge> (Erişim: 6.12.2013)

Özden, M. (2010). Kimya öğretiminde okul ve dersane eğitiminin karşılaştırılması, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*

- Özmen, H. (2008). *Kuramdan Uygulamaya Fen ve Teknoloji Öğretimi*, Pegem Akademi, Ankara.
- Özmenli, M. (2012). Orta çağda türklerde bilginin varlığı, *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science*.
- Özoğlu, M. (2011). *Özel Dershaneler Gölge Eğitim Sistemi ile Yüzleşmek*, SETA Analiz
- Öztürk, H. ve Ünalın, S. (2008). İslamiyet'ten önce türklerde eğitim ve öğretim, *İlahiyat Fakültesi Dergisi*.
- Senemoğlu, N. (1994). Okul öncesi eğitim programı hangi yeterlilikleri kazandırmalıdır?, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*
- Sönmez, V. (2008). *Türk Eğitim Sisteminin Felsefi Temelleri*, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir.
- Topbaş, E. (2005). Fransa'da yüksek öğretimin örgütsel yapısı, *Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Türkiye İstatistik Kurumu: İstatistik Göstergeler: 1923-2011 (www.tuik.gov.tr: erişim: 31.13.2013);
www. http://www.aktifhaber.com. (Erişim: 3.1.2014)
- www.mevzuat.meb.gov.tr. (Erişim: 8.10.2013)
- www.mevzuat.meb.gov.tr. (Erişim: 8.10.2013)
- www.toder.org.tr: (Erişim: 16.1.2014)
- www.ttkb.meb.gov.tr: Erişim: 10.1.2014).
- Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği, www.http://mevzuat.meb.gov.tr/ (Erişim: 24.12.2013)
- Yıldız, C. (2005). www.bilgimegitim.com.tezler. (Erişim: 28.6.2013)
- Yılmaz, K. (2008). *Eğitim Yönetiminde Değerler*, Pegem Akademi.

EKLER**KIYMETLİ ARKADAŞIM,**

Ekteki anket, İSZU ve Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümünde yürüttüğüm yüksek lisans tezim (“Dershane Öğretiminde İzlenen Yöntemin Öğrenmeye Etkileri”) için yapılması gereken bir ankettir.

Bu çalışmanın amacı Türkiye’deki dershane eğitimini bilimsel bir yöntem ile değerlendirmektir.

Ekteki anketi gönüllü olarak doldurduğunuzu teyit ederek, bu anketi doldurmanızı rica ederim.

Ayşe Neslihan Ören

Ekteki anketi gönüllü olarak doldurduğumu teyit ediyorum.

İsim :
Soyadı :
İmza :
Anketin yapıldığı tarih ve saat :
Anketin yapıldığı yer :
Anketör isim ve soyad :

ÖĞRENCİ ANKET FORMU

BÖLÜM 1 (Tanıtıcı Bilgiler)

1. CİNSİYETİNİZ NEDİR?

1. KIZ
2. ERKEK

2.

3. DOĞUM TARİHİNİZ NEDİR? (Yıl Olarak)

1. (19.....) “Lütfen doğum tarihinizi boş olan yere yazınız”

4.

5. EĞİTİM DURUMUNUZ NEDİR?

1. Ortaöğretim 9. Sınıf
2. Ortaöğretim 10. Sınıf
3. Ortaöğretim 11. Sınıf
4. Ortaöğretim 12. Sınıf
5. Ortaöğretim Mezunu
6. Üniversite Öğrencisi
7. Üniversite veya Yüksek Okul Mezunu

6.

7. EĞİTİM GÖRDÜĞÜNÜZ OKUL TÜRÜ

1. Düz Lise
2. Meslek Lisesi
3. Fen Lisesi
4. Anadolu Lisesi
5. Özel Lise

8.

9. ANNE VE BABANIZIN ÖĞRENİM DURUMUNU İŞARETLEYİNİZ

ÖĞRENİM DURUMU	ANNENİZİN	BABANIZIN
(1) Okur Yazar Değil	()	()
(2) Okur Yazar	()	()
(3) İlkokul Mezunu	()	()
(4) Orta Okul Mezunu	()	()
(5) Lise Mezunu	()	()
(6) Üniversite Mezunu	()	()
(7) Yüksek Lisans/ Doktora Mezunu	()	()

10. ANNE VE BABANIZIN MESLEĞİNİ YAZINIZ

ANNENİZİN MESLEĞİ	BABANIZIN MESLEĞİ

11. AİLENİZİN ORTALAMA AYLIK GELİRİ HANGİ SEÇENEĞE UYMAKTADIR?

1. () 1000 TL'den az
2. () 1000- 2000 TL arası
3. () 2000- 3000 TL arası
4. () 3000- 4000 TL arası
5. () 4000-5000 TL arası
6. () 5000 TL' den fazla

BÖLÜM 2 (Dershane Bilgileri)**1. SİZCE ÜLKEMİZDE ÜNİVERSİTEYE GİRİŞ SINAVLARI KALDIRILMALI MI? KALDIRILMAMALI MI?**

1. () Evet Kaldırılmalı
2. () Hayır Kaldırılmamalı
3. () Fikrim yok

2. ÜNİVERSİTEYE, MERKEZİ SİSTEMLE Mİ YOKSA TEK TEK HER BİR ÜNİVERSİTEYE BAŞVURULARAK MI GİRİLMELİ?

1. () Merkezi Seçme Yöntemi
2. () Tek Tek Başvuru Yöntemi
3. () Fikrim yok

3. MERKEZİ GİRİŞ SİSTEMİ YERİNE (YGS SINAVI) ÜNİVERSİTELERİN KENDİ BELİRLEYECEKLERİ KRİTERLERLE YAPACAKLARI GİRİŞ SİSTEMİ SİZCE TARAFLI BİR SİSTEM Mİ OLUR YOKSA TARAFSIZ BİR SİSTEM Mİ OLUR?

1. () Tarafalı Bir Sistem Olur
2. () Tarafsız Bir Sistem Olur
3. () Fikrim yok

4. SİZCE GELİŞMİŞ ÜLKELERDE ÜNİVERSİTEYE GİRİŞ SINAVI YAPILIYOR MU?

1. () Evet, Sınav Yapılıyor
2. () Hayır, Üniversiteye Sınavsız Giriliyor
3. () Bilmiyorum

5. SİZCE DERSHANELERİN KAPATILARAK ÖZEL OKULA DÖNÜŞTÜRÜLMESİ İYİ BİR FİKİR MİDİR?

1. () Evet
2. () Hayır
3. () Fikrim yok

6. KAÇ YILDIR DERSHANEYE DEVAM EDİYORSUNUZ?

1. () 1 Yıl
2. () 2 Yıl
3. () 3 Yıl
4. () Daha fazla

7. DERSHANELER HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİZ NELERDİR?
(Birden fazla maddeyi işaretleyebilirsiniz)

1. () Dershaneler kaldırılmalıdır
2. () Dershaneler kaldırılamaz eğitim siteminin bir parçasıdır
3. () Dershaneler okulun açıklarını kapatmaktadır
4. () Dershaneler okullara alternatiftir
5. () Dershaneler daha çok sınav tekniği kazandırmaktadır
6. () Okullar kaldırılın nasılsa okul kadar dershaneye gidilmektedir
7. () Sınavlar var oldukça dershaneler var olmaya devam edecektir
8. () Dershaneler sınav kazandırmada okullardan çok daha başarılı olmaktadır
9. () Fikrim yok

8. SİZE İKİ TERCİHTEN BİRİNİ SEÇİN DESELER, İKİSİ DE ÜCRETSİZ OLSA, HANGİSİNE DEVAM EDERSİNİZ?

1. () Okula
2. () Dershaneye
3. () Fikrim yok

9. SİZCE ÜNİVERSİTE SINAVINDA BAŞARILI OLABİLMEK İÇİN DERSHANEYE GİTMEK GEREKLİ MİDİR? DEĞİL MİDİR?

1. () Evet, Gereklidir
2. () Hayır, Gerekli Değildir
3. () Fikrim yok

10. DERSHANEYE GİTMEME DURUMUNDA SINAVI KAZANABİLECEĞİNİZE İNANIYOR MUSUNUZ?

1. () Evet
2. () Hayır
3. () Fikrim yok

11. SİZCE GELİŞMİŞ ÜLKELERDE DERSHANE VAR MI?

1. () Evet
2. () Hayır
3. () Bilmiyorum
4. () Fikrim yok

12. DERSHANENİN, HEDEF BELİRLEME, SOSYAL İLİŞKİLERDE GELİŞME SAĞLAMA, ZAMANI VERİMLİ KULLANMA VS. KONULARDA YARAR SAĞLADIĞINI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?

1. () Evet
2. () Hayır
3. () Fikrim yok

13. ÜNİVERSİTEYE HAZIRLIKTA REHBERLİK HİZMETİNİ OKULDAN MI YOKSA DERSHANEDEN Mİ ALIYORSUNUZ?

1. () Okuldan
2. () Dershaneden
3. () Her ikisinden
4. () Hiçbirinden
3. () Fikrim yok

14. BİR ÖĞRENCİ OLARAK, SİZİNLE “İLGİLENİLDİĞİ” DUYGUSUNU EN ÇOK NEREDE YAŞADINIZ?

1. () Okulda
2. () Dershanede
3. () Fikrim yok

15. EBEVEYNLERİNİZ, AKADEMİK BAŞARI TAKİBİNİZİ YAPARKEN DERSHANE İLE İLETİŞİM KURUYORLAR MI?

1. () Evet, Kuruyorlar
2. () Hayır, Kurmuyorlar
3. () Fikrim yok

16. BİRBİRLERİ İLE KARŞILAŞTIRILDIĞINDA SİZCE OKULDA MI DERSHANEDE DAHA KALİTELİ EĞİTİM SUNULUYOR?

1. () Okulda
2. () Dershanede
3. () Fark yok
3. () Fikrim yok

17. OKULUNUZDA SİZE AKTARILAN DERSLER ÜNİVERSİTEYE GİRİŞ SINAVI İLE UYUMLU MU? (Üniversite sınavına girenler cevaplasın)

1. () Evet, Uyumlu
2. () Hayır, Uyumsuz
3. () Fikrim yok

18. SİZCE SINAVLARA HAZIRLIK TEKNİĞİ OKULLARDA MI, DERSHANELERDE Mİ DAHA İYİ VERİLİYOR?

1. () Okullarda Daha İyi Veriliyor
2. () Dershanelerde Daha İyi Veriliyor
3. () Fikrim yok

19. DERSHANE PROGRAMININ, OKUL DERSLERİNİZE KATKI SAĞLADIĞINI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?

1. () Evet
2. () Hayır
3. () Fikrim yok

20. OKULDAKI ÖĞRETMENLERİNİZİ Mİ YOKSA DERSHANEDEKİ ÖĞRETMENLERİNİZİ Mİ DAHA DONANIMLI BULUYORSUNUZ?

1. () Okuldaki Öğretmenler
2. () Dershanedeki Öğretmenler
3. () Fikrim yok

21. OKULLARIN ÖĞRENCİLERİ SINAVLARA YETERİNCE HAZIRLADIĞINI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?

1. () Evet, Hazırlıyor
2. () Hayır, Hazırlamıyor
3. () Fikrim yok